

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
Factors Affecting Intention to Move from the Three Southernmost Provinces :
A Case Study of People in Municipality, Changwat Pattani

อรทัย แก้วไทรอินทร์
Orrathai Kaewsai-in

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration
Prince of Songkla University

2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน นางสาวอรทัย แก้วไทรอินทร์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร.ชาลี ไตรจันทร์)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ณรงค์ บุญสวายขวัญ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ดร.ชาลี ไตรจันทร์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาคม ใจแก้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาคม ใจแก้ว)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพชร)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ พงศ์ดารา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน นางสาวอรทัย แก้วไทรอินทร์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ และ 3) วิเคราะห์ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ใน 14 ตำบล จำนวน 395 ตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ ค่าสถิติเอฟ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี นับถือศาสนาอิสลาม สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 3-4 คน และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้แก่ การบริการทางสังคม สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โอกาสในการทำงาน และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

Thesis Title Factors Affecting Intention to Move from the Three Southernmost Provinces : A Case Study of People in Municipality, Changwat Pattani
Author Miss Orrathai Kaewsai-in
Major Program Public Administration
Academic Year 2010

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to determine the level of intention to move from the three southernmost provinces of people in the municipality of Changwat Pattani ; 2) to compare the differences of intention to move from the three southernmost provinces of people in the municipality of Changwat Pattani according to their personal factors, namely, gender, age, religion, marital status, level of education, occupation, the number of household members and income ; and 3) to analyze the push and pull factors affecting the intention to move from the three southernmost provinces of people in the municipality of Changwat Pattani. The subjects of the study were 395 people living in fourteen Tambon in the municipality of Changwat Pattani. The data were collected using a questionnaire, and analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, correlation coefficient and hierarchical multiple regression analysis.

The results of the study revealed that most of the subjects were males, aged between 31-40 years, Muslims, married, with primary school education, self-employed or holding a private business, with 3-4 household members, and with income between 5,001-10,000 baht.

The overall intention to move from the three southernmost provinces of people in the municipality of Changwat Pattani was at a moderate level. People in the municipality of Changwat Pattani with different age, marital status, level of education, occupation, and income were different in their intention to move from the three southernmost provinces and the difference was statistically significant at the level of 0.05. The push and pull factors affecting the intention to move from the three southernmost provinces of people in the municipality of Changwat Pattani were : social services, the unrest situation in the area, safety in life and property, employment opportunity and relatives and friends networks at the destination.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
รายการตาราง	(8)
รายการภาพประกอบ	(9)
บทที่	
1	บทนำ
	1
	ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา
	1
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	5
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย
	39
	สมมติฐานของการวิจัย
	39
	ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย
	39
	ขอบเขตของการวิจัย
	40
	กรอบแนวคิดในการวิจัย
	41
	นิยามศัพท์เฉพาะ
	42
2	วิธีการวิจัย
	43
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
	43
	แบบแผนการวิจัย
	45
	เครื่องมือในการวิจัย
	45
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
	47
	การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	48
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล
	49
3	ผลการวิจัย
	51
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	51
	(6)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	70
อภิปรายผลการวิจัย	73
ข้อเสนอแนะการวิจัย	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก 1	
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดปัตตานี	95
ภาคผนวก 2	
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	120
ภาคผนวก 3	
เครื่องมือในการวิจัยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนน	122
ภาคผนวก 4	
ผลการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ	133
ภาคผนวก 5	
แบบสอบถามการวิจัย	136
ภาคผนวก 6	
ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย	143
ประวัติผู้เขียน	150

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำบลในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี	44
2	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	51
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี	54
4	การเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	55
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	61
6	ผลลัพธ์สรุปตัวแบบสมการถดถอย	62
7	ผลลัพธ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอธิบายแต่ละตัวกับตัวแปรตาม	63
8	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี	65
9	ข้อเสนอแนะอื่นๆ	67

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล	8
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	41

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การย้ายถิ่น (Migration) เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางประชากรศาสตร์มีความสำคัญเช่นเดียวกับการเกิดและการตาย เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรแตกต่างกันเพียงการเกิดและการตายนั่นเป็นกิจกรรมที่มนุษย์โดยทั่วไปมีโอกาสเกิดขึ้นครั้งเดียวในชีวิต ในขณะที่การย้ายถิ่นเกิดขึ้นได้หลายครั้ง (วารุณี วงศ์วิเชียร, 2547 : 183 ; ศิริรัตน์ ธาณิธมานนท์, 2542 : 1)

การย้ายถิ่นแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ เช่น โดยสถานที่แบ่งออกเป็น การย้ายถิ่นจากชนบทสู่ชนบท การย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง การย้ายถิ่นระหว่างเมือง และการย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบท หรือโดยตัวบุคคลแบ่งออกเป็น การย้ายถิ่นโดยสมัครใจและการย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ โดยลักษณะของการย้ายแบ่งออกเป็น การย้ายถิ่นโดยลำพังและการย้ายถิ่นทั้งครอบครัว นอกจากนี้อาจแบ่งโดยระยะเวลาแบ่งออกเป็น การย้ายถิ่นถาวรและการย้ายถิ่นชั่วคราว

การย้ายถิ่นไม่ว่าจะเป็นประเภทใดล้วนก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งกับตัวผู้ย้ายถิ่น ท้องถิ่นต้นทางและท้องถิ่นปลายทาง โดยในด้านประชากรการย้ายถิ่นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านขนาด องค์ประกอบ การกระจายตัว ภาวะการตายและภาวะเจริญพันธุ์ของประชากร ส่วนในด้านเศรษฐกิจการย้ายถิ่นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรื่องระดับรายได้และการกระจายรายได้ และในด้านสังคมการย้ายถิ่นก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสภาพที่อยู่อาศัยแออัด ปัญหาสภาพการจราจร ปัญหามลพิษ ปัญหาความไม่เพียงพอของบริการขั้นพื้นฐาน ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาครอบครัวแตกแยก และในด้านการเมืองการย้ายถิ่นก่อให้เกิดการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมายใหม่ๆ เกี่ยวกับการย้ายถิ่น (ศิริรัตน์ ธาณิธมานนท์, 2542 : 44-54)

ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะบริเวณ 3 จังหวัดอันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาสนับตั้งแต่เดือนมกราคมปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันมีลักษณะค่อนข้างสลับซับซ้อนรุนแรง (ชิตชนก ราธิมมูลา, 2548 : 3) และในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาได้จากยุทธวิธีก่อเหตุที่ได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการวางระเบิดเพิ่มมากขึ้นและลงมือกระทำพร้อมๆ กันในหลายสถานที่ รวมทั้งการประกบยิงรายวันตามพื้นที่ต่างๆ โดยเป้าหมายของการลอบทำร้ายไม่ได้เป็นเพียงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ได้กระจายไปสู่ประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยทั่วไป (รติวรรณ วัจนการ, 2550 : 1-2) และนับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 นับรวมได้หกปีเต็มแล้วซึ่งในช่วงเวลา 73 เดือนที่ผ่านมาเหตุการณ์ความไม่สงบรวม 9,446 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 4,100

ราย บาดเจ็บ 6,509 ราย รวมเหยื่อของเหตุการณ์ความไม่สงบในรอบหกปีที่ผ่านมาทั้งตายและบาดเจ็บรวมกันจำนวน 10,609 ราย (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2553 : 1) โดยเมื่อแยกเป็นรายปีพบว่าในปี 2547 เกิดเหตุการณ์ 1,850 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 1,438 คน ปี 2548 เกิดเหตุการณ์ 2,297 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 1,643 คน ปี 2549 เกิดเหตุการณ์ 1,815 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 1,877 คน ปี 2550 เกิดเหตุการณ์ 1,861 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 2,295 คน (อับดุลเลาะ หวังนิ, 2551 : 5) ปี 2551 เกิดเหตุการณ์ 821 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 1,285 คน และปี 2552 เกิดเหตุการณ์ 1,035 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ 1,651 คน (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2553 : 2,7) ซึ่งเมื่อพิจารณาผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันพบว่าราษฎรทั่วไปที่ไม่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับราชการเป็นเหยื่อของความรุนแรงสูงสุดประมาณ 4,403 คน รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ทหารประมาณ 1,433 คน อันดับที่สามคือเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 966 คน อันดับที่สุดคืออาสาสมัครรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านหรือชรบ./อรบ. ประมาณ 420 คน อันดับที่ทำคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านประมาณ 335 คน อันดับที่หกคือลูกจ้างของรัฐประมาณ 308 คน นอกนั้นเป็นกลุ่มอื่นๆ กระจายแยกย่อยกันไป (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2553 : 14)

ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยพบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมยังไม่สูงมากนักเพราะมูลค่าการค้าของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมกันประมาณ 50,000 ล้านบาทซึ่งเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) ทั่วประเทศประมาณ 6 ล้านล้านบาทถือว่าเป็นตัวเลขที่ไม่สูงจนเกิดผลกระทบรุนแรง (ไพฑูรย์ ศรีโสง, 2547 : 20) ส่วนในภาคสังคม การเมือง และการปกครองเหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจำเป็นต้องหายุทธวิธีการต่างๆ เพื่อมาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้งและการสร้างสันติสุขในพื้นที่ต่อไป และในภาคการลงทุนและการท่องเที่ยวพบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นนักท่องเที่ยวมีความหวาดกลัว (กิตติ รัตนฉายา, 2548 : 244) พร้อมกันนี้เมื่อมองผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 85 มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างไปจากภาคอื่นๆ ของประเทศไทย (สันติ อัลอิตรูส, 2550 : 113) พบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งทำให้สังคมที่เคยอยู่อย่างสมานฉันท์บนความหลากหลายทางความเชื่อและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนที่ยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นไม่สามารถทราบได้ว่าจะเกิดขึ้นเวลาไหน สถานที่ใด และจะสิ้นสุดลงเมื่อไรส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศของความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความไม่มั่นใจในความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน (รติวรรณ วัจนกร, 2550 : 2)

ส่วนในภาคเศรษฐกิจพบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลทำให้ตัวเลขการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจในพื้นที่จากที่เคยเติบโต 5.8-5.9 กลับชะลอตัวลงเหลือเพียงแค่ 1.4 เท่านั้น โดยกิจกรรมการผลิตที่ชะลอตัวลงอย่างเห็นได้ชัดคือธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารเพราะนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวแทนที่จะพักค้างคืนก็เดินทางเข้าไปเย็นกลับไม่พักค้างคืนโดยเฉพาะจุดสำคัญที่เบตงกับสุโขทัยโครงการท่องเที่ยวแทบจะหายไปเลยรายจ่ายในพื้นที่จึงไม่เกิดขึ้น ส่วนภาคการเกษตรอันได้แก่ การทำสวนยางพารา การประมงผลผลิตก็ติดลบ รวมทั้งสาขาอื่น ๆ เช่น เหมืองแร่ เหมืองหิน การบริการ อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้าง การขนส่ง และการสื่อสารก็มีการชะลอตัวลง (ประพันธ์ มุสิกพันธ์, 2549 : 96) และผลกระทบหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเวลารวมทั้งเส้นทางในการออกไปทำงาน เกิดการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น (รติวรรณ วัธนากร, 2550 : 2) หรืออพยพพากันทิ้งบ้านเรือนออกไปอยู่นอกพื้นที่ชนิดที่เรียกได้ว่าไม่เคยปรากฏให้เห็นมาก่อน (ประสงค์ สุ่นศิริ, 2548 : 103)

จากรายงานสถิติจำนวนการย้ายออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2547-2552 พบว่าในปี พ.ศ. 2547 จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 6.75 จังหวัดยะลาร้อยละ 8.53 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 7.20 ปี 2548 จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 4.65 จังหวัดยะลาร้อยละ 6.09 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 5.13 ปี 2549 จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 5.04 จังหวัดยะลาร้อยละ 6.28 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 5.25 ปี 2550 จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 5.25 จังหวัดยะลาร้อยละ 6.31 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 5.46 (กรมการปกครอง, 2551 : 6-19) ปี 2551 จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 5.25 จังหวัดยะลาร้อยละ 6.14 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 5.46 และปี 2552 (เดือนมกราคม-กันยายน) จังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 3.81 จังหวัดยะลาร้อยละ 4.70 และจังหวัดนราธิวาสร้อยละ 4.07 (ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 9, 2553 : 12-27)

และเมื่อพิจารณาในแง่พื้นที่ของการก่อความรุนแรงสถิติในภาพรวมหกปีนับตั้งแต่ปี 2547-2552 พบว่ามีพลวัตการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ของการก่อความรุนแรงที่น่าสนใจคือในช่วงปี 2547-2548 จังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงสูงสุด ต่อมาในช่วงปี 2550-2551 จังหวัดยะลากลับเป็นพื้นที่ซึ่งมีระดับความรุนแรงสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามในปี 2552 ที่ผ่านมามีจังหวัดปัตตานีกลับกลายเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงสูงสุด และจนกระทั่งเดือนมกราคม ปี 2553 ที่ผ่านมามีจังหวัดปัตตานีก็ยังคงมีเหตุการณ์ความรุนแรงสูงสุด (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2553 : 7-8) โดยนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2550-ธันวาคม 2552 จังหวัดปัตตานีมีเหตุการณ์ความไม่สงบสูงสุดจำนวน 860 ครั้ง รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสจำนวน 769 ครั้ง และจังหวัดยะลาจำนวน 764 ครั้ง (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2553 : 2)

จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้สุดติดกับอ่าวไทย มีการปกครองแบ่งออกเป็น 12 อำเภอ 115 ตำบล 638 หมู่บ้าน (สุรชาติ บำรุงสุข และคณะ, 2550 : 8) โดยจากสถิติการย้ายออกจากใบแจ้งย้ายออกของจังหวัดปัตตานีพบว่าประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี โดยในปี 2548 มีการย้ายออกจากพื้นที่ร้อยละ 4.65 ปี 2549 ร้อยละ 5.04 ปี 2550 ร้อยละ 5.25 ปี 2551 ร้อยละ 5.27 และปี 2552 (เดือนมกราคม-กันยายน) ร้อยละ 3.81 ซึ่งคาดว่าจะมีแนวโน้มการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนเพิ่มมากขึ้น (ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 9, 2553 : 18-36) และเมื่อพิจารณาสถิติข้อมูลการย้ายออกจากใบแจ้งย้ายออกจำแนกตามเขตเทศบาลพบว่าในปี 2548 เทศบาลเมืองปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 12.27 รองลงมาคือเทศบาลตำบลตะลุบันร้อยละ 9.03 และเทศบาลตำบลบ่อทองร้อยละ 7.35 เช่นเดียวกันปี 2549 เทศบาลเมืองปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 12.60 รองลงมาคือเทศบาลตำบลตะลุบันร้อยละ 8.80 และเทศบาลตำบลบ่อทองร้อยละ 8.39 ส่วนในปี 2550-2552 พบว่าเขตเทศบาลที่ประชาชนมีการย้ายออกจากพื้นที่อันดับ 1 และ 2 ยังคงเดิมแต่เขตเทศบาลอันดับ 3 ได้เปลี่ยนไป โดยปี 2550 เทศบาลเมืองปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 13.01 รองลงมาคือเทศบาลตำบลตะลุบันร้อยละ 9.71 และเทศบาลตำบลหนองจิกร้อยละ 9.67 เช่นเดียวกันปี 2551 เทศบาลเมืองปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 12.49 รองลงมาคือเทศบาลตำบลตะลุบันร้อยละ 9.04 และเทศบาลตำบลหนองจิกร้อยละ 9.02 และปี 2552 เทศบาลเมืองปัตตานีมีการย้ายออกจากพื้นที่ของประชาชนร้อยละ 9.65 รองลงมาคือเทศบาลตำบลตะลุบันร้อยละ 6.81 และเทศบาลตำบลหนองจิกร้อยละ 6.08 (ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 9, 2553 : 4-18)

การมองสถานการณ์การอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี หากมองในระดับมหภาคพบว่าอาจมีสาเหตุหลักมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในขณะที่ประชาชนส่วนหนึ่งที่พบเจอสภาพเหตุการณ์ความไม่สงบและอยู่ในสังคมเช่นเดียวกันกลับไม่อพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นการมองในระดับมหภาคจึงไม่สามารถบอกให้ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่แท้จริงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับปัจเจกบุคคลได้ จึงควรมีการศึกษาในระดับปัจเจกบุคคลว่ามีปัจจัยหรือสาเหตุใดที่ส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีตัดสินใจจะอพยพออกจากพื้นที่ดังกล่าว และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ด้วยข้อจำกัดเรื่องความยากลำบากในการติดตามประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีที่ได้ตัดสินใจอพยพออกจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วมาให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี และเปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจ

1.1 ความหมายของความตั้งใจ

วิทเทกเคอร์ (Whittaker, 1966 : 576, อ้างถึงใน วุฒินทร ตั้งตฤณกุล, 2540 : 39) ได้ให้ความหมายของความตั้งใจว่าเป็นจุดรวมของการรับรู้ซึ่งกำหนดขึ้นในบางกรณี โดยลักษณะของผู้รับรู้เองและในบางกรณีโดยลักษณะของสิ่งเร้า ความตั้งใจเกี่ยวข้องกับสองฝ่ายคือฝ่ายรับรู้และฝ่ายเร้า สิ่งเร้าจะก่อให้เกิดความตั้งใจแก่ผู้รับรู้ได้ก็ต่อเมื่อสิ่งเร้านั้นเปลี่ยนแปลงเคลื่อนที่ เปลี่ยนขนาดหรือเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันและสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยากระตุ้น ความตั้งใจของผู้รับรู้ด้วย ส่วนในตัวผู้รับรู้นั้นมีองค์ประกอบที่ช่วยเสริมให้เกิดความตั้งใจ เช่น ความหิว แรงจูงใจเป็นตัวก่อให้เกิดการเลือกรับรู้ขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีความสนใจและค่านิยมของผู้รับรู้ซึ่งจะก่อให้เกิดความตั้งใจได้

อัจเซน และฟิชเบน (Ajzen and Fishbein, 1980 : 5-6, อ้างถึงใน แคทลียา บุญประคอง, 2549 : 8) กล่าวว่าความตั้งใจเป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล

ที่จะเลือกหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่าง

วธนธร ตั้งตฤณกุล (2540 : 42) ให้ความหมายของความตั้งใจว่าหมายถึงความเป็นไปได้ในพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาซึ่งองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่มีแฝงอยู่ในตัวบุคคลมีพื้นฐานมาจากความรู้ ความจำ เจตคติและความเชื่อซึ่งมีส่วนผลักดันให้บุคคลประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง

อรชร วรณพฤษ (2546 : 40) ได้ให้ความหมายของความตั้งใจว่าหมายถึงสภาพทางจิตใจของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดจากการได้สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ และแสดงออกมาตามความเชื่อหรือทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น

แคทลียา บุญประคอง (2549 : 9) กล่าวว่าความตั้งใจเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่จะเลือกหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่างตามความเชื่อของบุคคลนั้น

กล่าวโดยสรุปความตั้งใจเป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่จะเลือกหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งกำหนดขึ้นในบางกรณีโดยลักษณะของผู้รับรู้ที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ ความจำ เจตคติและความเชื่อของตัวผู้รับรู้เองและในบางกรณีโดยลักษณะของสิ่งเร้าที่มากระตุ้นความตั้งใจของผู้รับรู้ได้

และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ความตั้งใจเป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกว่าจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจ

อัจเซน และฟิชเบน (Ajzen and Fishbein, 1980 : 5-6,8-9,48,56) ได้เสนอทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองและเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์นั้นได้พิจารณาสิ่งที่เกี่ยวกับตนเองก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด กล่าวคือพฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลอยู่ภายใต้การควบคุมของความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น (Behavioral Intention)

พฤติกรรมสามารถทำนายได้จากการวัดหรือทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม โดยปกติแล้วความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมจะสามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำหรือความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในระดับสูงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ คือ

1. ความตรงกัน (Correspondence) ของเกณฑ์ในการวัดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม คือให้มีความตรงกันในองค์ประกอบด้านการกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time)

2. ระดับความมั่นคงของความตั้งใจ (Stability of Intention) ถ้าความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมมีความมั่นคงหรือความคงทนสูงก็就会有ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสูงด้วย

การทำนายพฤติกรรมอาจจะเป็นการทำนายในระดับบุคคลหรือระดับรวมก็ได้ ในการทำนายพฤติกรรมระดับบุคคลคือการถามความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมของเขา โดยให้ความตรงกันของเกณฑ์ระหว่างความตั้งใจกระทำพฤติกรรมและพฤติกรรมจึงจะมีความแม่นยำในการทำนาย แต่ในบางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำนายระยะยาวหรือทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมในระดับรวม เช่น เพื่อวางแผนหรือโครงการต่างๆ ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในระดับรวมนี้มีความคงที่มากกว่าความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในระดับบุคคล แม้ว่าในหลายเหตุการณ์อาจจะเกิดความเปลี่ยนแปลงของความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในระดับบุคคล แต่ความตั้งใจในระดับรวมจะมีแนวโน้มคงที่อยู่เสมอ การทำนายพฤติกรรมจากความตั้งใจในระดับบุคคลจะต่ำ แต่การทำนายพฤติกรรมจากความตั้งใจในระดับรวมมักจะแม่นยำกว่าอย่างเห็นได้ชัด

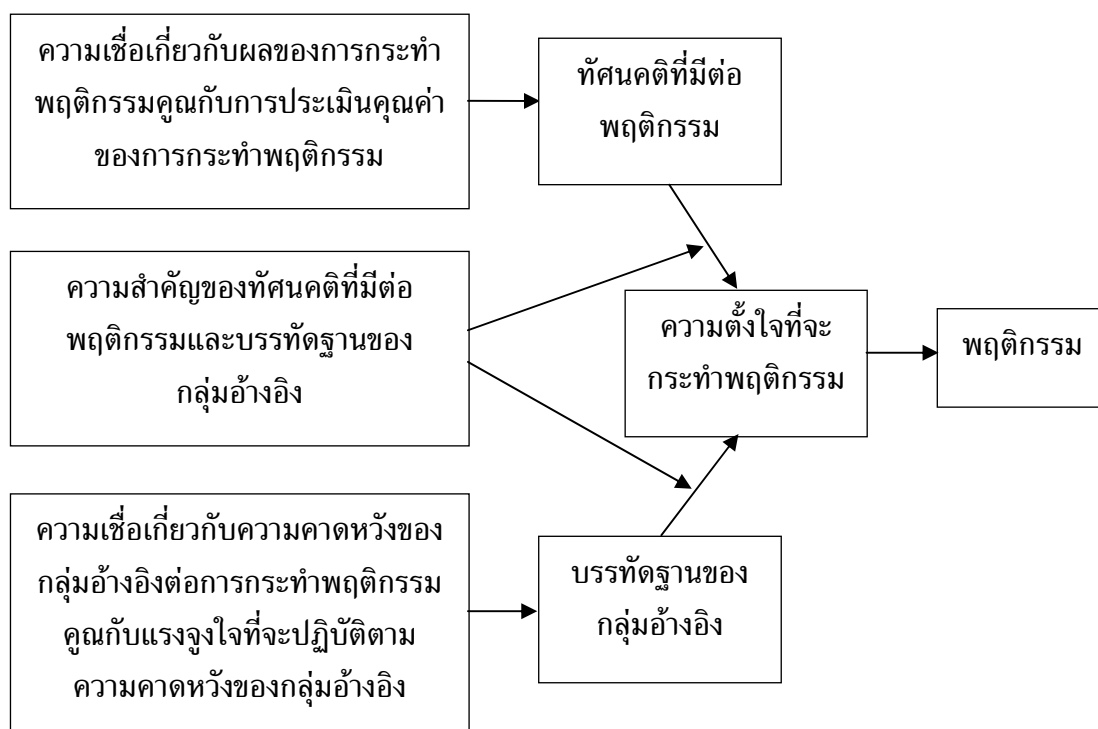
ความตั้งใจของบุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดจึงเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดของการกระทำพฤติกรรมซึ่งความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับ 2 ตัวแปรสำคัญ คือทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ซึ่งเป็นปัจจัยทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่จะประเมินความเชื่อหรือความรู้สึกที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งในทางบวกหรือทางลบ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมนี้เป็นผลมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรม (Behavioral Beliefs of Consequences) และการประเมินคุณค่าของการกระทำพฤติกรรมนั้น (Outcome Evaluation) กล่าวคือถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นจะทำให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวกและประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดี บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลนั้นมีความเชื่อว่าการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นจะทำให้เกิดผลลัพธ์ทางลบบุคคลก็ย่อมจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งสรุปได้ว่าทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมถูกกำหนดโดยความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรมร่วมกับการประเมินคุณค่าของการกระทำพฤติกรรม

2. บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เป็นปัจจัยทางสังคมที่เป็นการประเมินของบุคคลว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญกับตนคิดว่าตนสมควรหรือไม่สมควรที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงนี้เป็นผลมาจากปัจจัยความเชื่อ 2 ประการเช่นเดียวกันคือความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำพฤติกรรม (Normative Beliefs) ซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคคลว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อตนคิดว่าตนสม

ควรหรือไม่สมควรจะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ และแรงจูงใจที่บุคคลจะปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อตน (Motivative to Comply) กล่าวคือถ้าบุคคลเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อเขาสนับสนุนให้เขากระทำพฤติกรรม บุคคลนั้นก็รับรู้ถึงอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงว่าเห็นสมควรให้กระทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อเขาไม่สนับสนุนให้เขากระทำพฤติกรรม บุคคลนั้นก็รับรู้ถึงอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงว่าเห็นสมควรให้หลีกเลี่ยงจากการกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งจะเห็นได้ว่าบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลว่ากลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อตนคิดว่าตนสมควรหรือไม่สมควรกระทำพฤติกรรมร่วมกับแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อตน

ดังนั้นการที่บุคคลตั้งใจจะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งก็ต่อเมื่อได้ประเมินแล้วว่าพฤติกรรมนั้นมีผลในทางบวกและเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงเห็นด้วยว่าเขาควรจะกระทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลประเมินแล้วว่าพฤติกรรมนั้นมีผลทางลบและกลุ่มอ้างอิงไม่เห็นด้วยที่จะให้กระทำพฤติกรรม เขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งในที่นี้สามารถนำมาเสนอเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
ที่มา : Ajzen and Fishbein, 1980 : 8

จากภาพประกอบ 1 จะเห็นได้ว่าความสำคัญของความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมเดียวกันนั้นน้ำหนักของความสำคัญอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มกล่าวคือทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงอาจเป็นตัวกำหนดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมโดยมีน้ำหนักของความสำคัญไม่เท่ากัน เช่น พฤติกรรมบางพฤติกรรมทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมอาจมีน้ำหนักของความสำคัญต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมมากกว่าบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง ในพฤติกรรมบางพฤติกรรมบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงอาจมีน้ำหนักของความสำคัญต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมมากกว่าทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจมีเพียงทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมหรือบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงอย่างเดียวหนึ่งที่มีน้ำหนักของความสำคัญต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงแล้ว อัจเชน และฟิสเบนยังได้กล่าวถึงปัจจัยภายนอก (External Variables) ที่มีผลกระทบต่อการกระทำพฤติกรรมด้วย ได้แก่

1. ตัวแปรด้านประชากร (Demographic Variables) เช่น อายุ เพศ อาชีพ สถานภาพสมรส
2. ทัศนคติต่อเป้าหมาย (Attitude Toward Targets) เช่น ทัศนคติต่อบุคคล ทัศนคติต่อสถาบัน
3. บุคลิกภาพหรือบุคลิกลักษณะ (Personality Traits) เช่น ลักษณะบุคคลที่ชอบเก็บตัวหรือแสดงตัว

ตามทฤษฎีนี้จะเห็นได้ว่าความตั้งใจเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำพฤติกรรมของบุคคลเป็นเรื่องของความรู้สึกโดยมีสิ่งเร้ามากระตุ้นความตั้งใจของบุคคลและบุคคลก็มีองค์ประกอบมาช่วยเสริมให้เกิดความตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมนี้จะคงอยู่จนกระทั่งถึงเวลาและโอกาสเหมาะสมบุคคลจึงจะแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งนี้ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านความมั่นคงของความตั้งใจและความสอดคล้องของการกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time) ของความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดพื้นฐานเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและรู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาช่วยในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองสูงสุด โดยในที่นี้ในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลนั้นสามารถศึกษาได้จากพฤติกรรมโดยตรงและศึกษาได้จากพฤติกรรมทางอ้อมซึ่งการศึกษาพฤติกรรมทางอ้อมนั้นสามารถศึกษาได้จากความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมแทนได้เนื่องจากความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา ดังนั้นการที่จะทราบถึงพฤติกรรมของบุคคลเราจึงสามารถศึกษาได้จากความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมและโดยทั่วไปความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลขึ้นอยู่กับทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior)

และบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมใดของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านความมั่นคงของความตั้งใจและความสอดคล้องของการกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม (Context) และเวลา (Time)

และจากกรอบแนวคิดของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลจะเห็นได้ว่าทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวกำหนดสำคัญของความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมคุณกับการประเมินคุณค่าของการกระทำพฤติกรรม รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำพฤติกรรมคุณกับแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงซึ่งจะนำไปสู่ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมและจะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลต่อไป และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้จากกรอบแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษากรอบแนวคิดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมสามารถนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลได้ต่อไป ส่วนกรอบแนวคิดอื่น ๆ นั้นจะไม่นำมาศึกษาในครั้งนี้ด้วยและการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมาอธิบายได้ว่าความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี สามารถนำมาทำนายพฤติกรรมการอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีได้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

2.1 ความหมายของการย้ายถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 372-376) ได้ให้ความหมายของการย้ายถิ่นว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานาน ไม่ใช่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสมบูรณ์ในตัวของมันเองได้ในเวลาอันสั้นอย่างน้อยจะต้องมีการคำนึงถึงสิ่งสำคัญสามประการ ได้แก่ เวลา สถานที่และกิจกรรมซึ่งทั้งสามประการนี้จะต้องนำมาพิจารณาประกอบกับการย้ายถิ่น

ลือชัย วงษ์ทอง (2539 : 22) ให้ความหมายของการย้ายถิ่นว่าหมายถึงการที่ประชากรจากสถานที่หนึ่งได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังอีกสถานที่หนึ่งในการนี้เมื่อใช้ระยะเวลาและวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนย้ายเป็นหลัก

เจริญ ศิริวงศ์ (2543 : 4) กล่าวว่า การอพยพหมายถึงการเคลื่อนย้ายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากถิ่นเดิมที่เคยอยู่อาศัยไปอาศัยอยู่ในถิ่นใหม่โดยลักษณะของการอพยพโยกย้ายอาจจะอพยพในระดับบุคคล ระดับครอบครัวหรือระดับชุมชนไม่ว่าจะเป็นระยะทางใกล้หรือไกลเพียงใดจะต้องมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในที่อพยพไปเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ปราโมทย์ ประสาทกุล (2543 : 234) กล่าวถึงการย้ายถิ่นว่าเป็นการเคลื่อนย้ายของประชากรข้ามเขตพื้นที่หนึ่งไปอยู่อีกพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนทำให้ประชากรของ

พื้นที่ที่จากมาและพื้นที่ที่เข้าไปอยู่ใหม่เปลี่ยนไป

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 123-124) ให้ความหมายของการย้ายถิ่นว่าหมายถึงการที่บุคคลเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยข้ามเขตแดนของการปกครองหน่วยหนึ่งไปสู่เขตการปกครองอีกหน่วยในระยะเวลาหนึ่งอาจถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อจุดประสงค์บางอย่าง

สุกัญญา เอ็มอัมธรรม (2544 : 55) กล่าวว่า การย้ายถิ่นของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีสาเหตุการย้ายหลายประการ เช่น การเกิดโรคระบาด ความอดอยากขาดแคลน ภัยธรรมชาติ การค้นหาดินแดนใหม่เพื่อความมั่งคั่งร่ำรวย และเพื่อการประกอบอาชีพที่ดีกว่าเดิม การย้ายถิ่นจึงเป็นกลไกอันหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อการดำรงชีวิตตามที่ตนต้องการ

อุทัยทิพย์ รักรรยาบรรณ (2546 : 1) กล่าวว่า การย้ายถิ่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงประชากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการย้ายถิ่นภายในประเทศจะมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดและโครงสร้างของประชากร ตลอดจนมีผลกระทบต่อโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมภายในพื้นที่ที่มีการย้ายถิ่นเกิดขึ้น ในขณะที่การย้ายถิ่นระหว่างประเทศจะมีผลดังกล่าวอย่างน้อยก็เนื่องจากประชากรระดับประเทศมีขนาดที่ใหญ่มาก

มาลี สบายยิ่ง (2547 : 61) กล่าวถึงการย้ายถิ่นว่าเป็นการเคลื่อนย้ายเชิงพื้นที่ (Spatial Mobility) ของประชากรออกจากอาณาเขตหนึ่งเข้าสู่อาณาเขตอีกแห่งหนึ่ง

ทบ สงวนสัตย์ (2549 : 18) ได้ให้ความหมายของการอพยพว่าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย การเคลื่อนย้ายหรือการย้ายถิ่นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง

ธนพล ศิริผล (2550 : 29) กล่าวว่า การย้ายถิ่นเป็นกระบวนการซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยมีระยะทางและจุดประสงค์ของการย้ายเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

กล่าวโดยสรุปการย้ายถิ่น หมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรจากเขตพื้นที่หนึ่งไปสู่อีกเขตพื้นที่หนึ่งโดยมีระยะทาง เวลาและวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนย้ายเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ การย้ายถิ่น หมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ไปสู่จังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทยยกเว้นพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

ในการอธิบายปรากฏการณ์การย้ายถิ่นนั้นได้มีผู้พยายามสร้างทฤษฎีขึ้นเพื่ออธิบายลักษณะ สาเหตุ และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นไว้หลายท่าน ซึ่งในที่นี้สามารถ

สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นได้ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี

ลี (Lee, 1966 : 47-57) ได้เสนอทฤษฎีการย้ายถิ่นว่าการย้ายถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกมีหลักการพิจารณาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยในพื้นที่ต้นทาง (Factors in the Area of Origin)
2. ปัจจัยในพื้นที่ปลายทาง (Factors in the Area of Destination)
3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง (Intervening Obstacles)

4. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)

ในพื้นที่แต่ละพื้นที่จะมีปัจจัยหลายๆ ประการที่ดึงดูดอยู่ภายในเขตนั้นและดึงดูดให้บุคคลอื่นย้ายเข้ามาอยู่ด้วย ขณะเดียวกันในพื้นที่นั้นจะมีปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลย้ายออกทั้งปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันนี้บางปัจจัยจะมีผลต่อบุคคลทุกคน เช่น ปัจจัยด้านภูมิอากาศ การขนส่งคมนาคม แต่บางปัจจัยจะส่งผลเฉพาะบางบุคคล เช่น การมีโรงงานอุตสาหกรรมอาจเป็นผลดีสำหรับบางคนในขณะที่เป็นผลไม่ดีสำหรับบางคนก็ได้ ดังนั้นปัจจัยเดียวกันจะส่งผลไม่เหมือนกันต่อบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

ปัจจัยในพื้นที่ต้นทาง (Factors in the Area of Origin) การย้ายถิ่นเกิดขึ้นบนพื้นที่ต้นทางหมายถึงการที่บุคคลย้ายออกหรือยอมจากที่พำนักอาศัยประจำเนื่องจากอิทธิพลหรือปัจจัยที่มีอยู่ในพื้นที่ต้นทางมีส่วนกำหนด โดยพื้นที่ต้นทางประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดหรือยึดบุคคลไว้ ปัจจัยที่ผลักดันถือเสมือนเป็นปัจจัยลบที่ทำให้คนรู้สึกที่ไม่ประสงค์จะอยู่ในที่เดิม ส่วนปัจจัยดึงดูดหรือสิ่งที่ยึดบุคคลไว้เป็นเสมือนปัจจัยบวกที่คอยยึดเหนี่ยวให้บุคคลประสงค์จะอยู่ในถิ่นเดิมไม่ยอมทิ้งที่อาศัย นอกจากปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดแล้วอิทธิพลยังรวมถึงปัจจัยที่มีภาวะเป็นกลางคือไม่ผลักดันหรือดึงดูดซึ่งปัจจัยทั้งสามเหล่านี้จะมีการแปรเปลี่ยนไปตามเวลา สถานที่หรือบุคคลว่าจะให้คุณค่าต่อปัจจัยต่างๆ ใน ขณะนั้นอย่างไร ปัจจัยผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น เช่น ความล้มเหลวในการทำมาหากิน การมีครอบครัวแตกสลายและการหย่าร้าง มีอาชญากรรมเกิดขึ้นหรือโจรผู้ร้ายจำนวนมาก ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีที่ทำกิน ไม่มีบ้านอาศัยและสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมตลอดจนขาดการบริการทางสังคม ส่วนปัจจัยดึงดูด เช่น ความชอบในที่อาศัย การมีครอบครัวที่ดี ความสะดวกสบายในการทำมาหากิน มีที่ดิน มีบ้านอาศัย การทำไร่ทำนาได้ผลดี สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมดี มีความยุติธรรม มีรายได้ดี มีสิ่งบริการทางสังคม เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ผู้ปกครองที่ดี

ปัจจัยในพื้นที่ปลายทาง (Factors in the Area of Destination) ที่พื้นที่ปลายทางมีปัจจัยสำคัญทั้ง 3 ประการ คือ ปัจจัยผลักดัน ปัจจัยดึงดูดและปัจจัยที่มีภาวะเป็นกลาง สำหรับปัจจัยผลักดันในพื้นที่ปลายทาง เช่น ความยากจน อาชญากรรม คนในพื้นที่ไม่มี

น้ำใจ สิ่งแวดล้อมเสื่อม อากาศร้อน รถติด ที่ดินและบ้านเรือนมีราคาแพง ส่วนปัจจัยดึงดูดในพื้นที่ปลายทาง เช่น ค่าแรงสูง โอกาสทำงานมีมาก มีสถานศึกษาที่ดี มีสถานบริการที่หลากหลาย มีความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง (Intervening Obstacles) นอกจากปัจจัยในพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทางข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง เช่น ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องผ่านจากพื้นที่ต้นทางไปสู่พื้นที่ปลายทางกล่าวคือถ้าอุปสรรคที่กล่าวมามีไม่มากผู้ย้ายถิ่นก็จะสามารถตัดสินใจย้ายถิ่นได้ง่ายขึ้น เช่น ระยะเวลาในการเดินทางไม่มากเกินไป ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูงเกินไป จำนวนวันในการเดินทางไม่มาก รวมถึงไม่ต้องผ่านขั้นตอนทางกฎหมายมากนักแต่ถ้าอุปสรรคมีมากก็จะเป็นอุปสรรคต่อการย้ายถิ่นได้

ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) ความสำคัญของการย้ายถิ่นยังขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ประสงค์ต้องการย้ายถิ่นเป็นสำคัญโดยการตัดสินใจย้ายถิ่นขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลที่จะย้ายถิ่นเองเป็นผู้กำหนดนอกจากปัจจัย 3 ประการข้างต้นแล้วลักษณะของบุคคลจะทำให้เข้าใจกระบวนการการย้ายถิ่นมากขึ้นเพราะคุณค่าหรือปัจจัยใดมีค่าเป็นบวกหรือลบหรือเป็นกลางเป็นการตีความหรือการให้ความหมายของบุคคลผู้ย้ายถิ่นเองเป็นสำคัญ บุคคลผู้ย้ายถิ่นมีลักษณะอย่างไรจะเป็นเงื่อนไขสำคัญหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นและการดำเนินการย้ายถิ่น ลักษณะของบุคคลจะเป็นผู้กำหนดคุณค่าของปัจจัยต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง ความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าจะเป็นอายุ เพศ การศึกษา อาชีพและประสบการณ์ชีวิตก็จะเป็นสิ่งที่บอกถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นและกำหนดคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าต่อปัจจัยในพื้นที่ต้นทาง ปัจจัยในพื้นที่ปลายทางและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง

ในทัศนะของ Lee การย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลการประเมินข้อดีข้อเสียของเขตที่อยู่อาศัยและเขตที่จะย้ายเข้า การย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อข้อดีหรือข้อได้เปรียบมีมากกว่าข้อเสียแต่เงื่อนไขดังกล่าวแม้ว่าจะจำเป็นแต่ก็ไม่เพียงพอ กล่าวคือผู้ย้ายถิ่นจะต้องสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางด้วยอุปสรรคที่ขัดขวางนั้นจะมีผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ที่จะย้ายถิ่นว่าจะสามารถเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ ได้หรือไม่ บุคคลมีความสามารถไม่เท่ากัน อุปสรรคอย่างเดียวกันอาจจะไม่มีความหมายหรือความสำคัญสำหรับคนบางคนแต่อาจมีความหมายมากและไม่สามารถเอาชนะได้สำหรับคนบางคน

Lee เห็นว่าการตัดสินใจย้ายถิ่นบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลโดยสมบูรณ์ บางคนอาจจะต้องย้ายถิ่นโดยไม่มีโอกาสได้ตัดสินใจ เช่น กรณีเด็กต้องย้ายตามบิดามารดา ภรรยาต้องย้ายตามสามี เป็นต้น

การที่ผู้ย้ายถิ่นมีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้แตกต่างกัน กระแสที่มีอุปสรรคมาก ๆ ผู้ย้ายถิ่นในกระแสนั้นจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติหรือเรียกว่ามี

การเลือกสรรสูงอีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่าผู้ย้ายถิ่นที่สนองตอบต่อปัจจัยดึงดูดในแหล่งปลายทางจะมีลักษณะเลือกสรรเชิงบวกสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายเพราะปัจจัยผลักดันจากต้นทาง Lee เห็นว่าโดยปกติแล้วปัจจัยผลักดันในพื้นที่ต้นทางจะมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการย้ายถิ่นมากกว่าปัจจัยดึงดูดจากแหล่งปลายทาง โดยทั่วไป Lee เห็นว่าผู้ย้ายถิ่นจะมีลักษณะบางอย่างร่วมกับประชากรในเขตเดิมและลักษณะดังกล่าวไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันก็มีลักษณะบางอย่างใกล้เคียงกับประชากรในเขตจุดหมายปลายทางด้วยแม้จะไม่มากนัก เช่น ผู้ย้ายถิ่นจากชนบทมักจะมีการศึกษาและทักษะดีกว่าประชากรในเขตชนบทด้วยกันแต่ต่ำกว่าประชากรในเขตเมืองที่ตนย้ายเข้าไป

ปริมาณการย้ายถิ่น (Volume of Migration)

1. ปริมาณการย้ายถิ่นผันแปรไปตามความหลากหลายของพื้นที่ กล่าวคือในเขตพรมแดนหนึ่งถ้าพื้นที่ที่มีความหลากหลายหรือแตกต่างกันมากก็จะมี การย้ายถิ่นมาก เช่น ในประเทศกำลังพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ มีการพัฒนาไม่เท่ากันบางแห่งเกิดโอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นอย่างมากและกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้คนย้ายถิ่นเข้าไป

2. ปริมาณการย้ายถิ่นผันแปรไปตามความหลากหลายของประชากร กล่าวคือในเขตพรมแดนที่ประชากรมีความเหมือนในแง่ของผิวพันธุ์ การศึกษา ชนบประเพณี รายได้ การย้ายถิ่นจะมีปริมาณน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรที่มีความหลากหลายมากโดยในที่นี้ความหลากหลายหมายถึงการที่ผู้คนมีความชำนาญในอาชีพและการงานหลากหลายสาขาซึ่งความต้องการความชำนาญเหล่านั้นจะกระจายอยู่ทั่วไปทำให้เกิดการย้ายถิ่นมากขึ้น

3. ปริมาณการย้ายถิ่นสัมพันธ์ผกผันกับความยากลำบากในการฝ่าฟันอุปสรรคที่แทรกกลางโดยอุปสรรคที่แทรกกลาง เช่น การข้ามพรมแดน การเข้าเมือง และความยากลำบากในการเดินทางมีความสัมพันธ์ผกผันกับปริมาณการย้ายถิ่นอย่างชัดเจน

4. ปริมาณการย้ายถิ่นผันแปรไปตามความขึ้นลงของภาวะเศรษฐกิจ กล่าวคือในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจขยายตัว ธุรกิจและอุตสาหกรรมใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโอกาสทางเศรษฐกิจย่อมไม่มีการกระจายไปทั่วถึงในทุกพื้นที่ของประเทศบางแห่งจึงอยู่ในสภาพล้าหลัง บางแห่งก้าวหน้าไปอย่างมาก ความแตกต่างของโอกาสทางเศรษฐกิจดังกล่าวจึงส่งผลทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร

5. ปริมาณการย้ายถิ่นมีแนวโน้มสูงขึ้นตามเวลาอันเนื่องมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีมากขึ้น ความแตกต่างระหว่างประชากรที่มีมากขึ้น อุปสรรคขัดขวางน้อยลงและตัวอย่างการย้ายถิ่นที่ประสบผลสำเร็จมีมากขึ้น

6. ปริมาณและอัตราของการย้ายถิ่นผันแปรไปตามสภาวะความก้าวหน้าในพื้นที่หนึ่ง ๆ กล่าวคือประเทศพัฒนาแล้วจะมีการย้ายถิ่นมากขึ้น ในประเทศที่พัฒนาน้อยประชากรจะย้ายถิ่นเมื่อมีความจำเป็นบีบบังคับ และจะย้ายถิ่นไปเป็นกลุ่มมากกว่าเป็น

การย้ายถิ่นของแต่ละบุคคล

กระแสไปและกระแสกลับของการย้ายถิ่น (Stream and Counterstream of Migration)

1. การย้ายถิ่นมีแนวโน้มเกิดขึ้นมากภายในกระแสที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น จากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมืองหลักแล้วจึงเข้าสู่เมืองใหญ่เพราะโอกาสทางเศรษฐกิจมักจะอยู่ในเขตใดเขตหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ทุก ๆ กระแสการย้ายถิ่นไปยังที่สำคัญจะเกิดกระแสการย้ายถิ่นกลับเกิดขึ้น เช่น จะมีผู้ที่ย้ายถิ่นกลับเมื่อไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนเองตั้งไว้หรือย้ายถิ่นกลับเพราะปัจจัยที่เป็นข้อดีของเขตจุดหมายสำคัญลดน้อยลงหรือหมดไป

3. การย้ายถิ่นสุทธิมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัจจัยลบในพื้นที่ต้นทาง กล่าวคือปัจจัยผลักดันในพื้นที่ต้นทางจะมีความสำคัญมากกว่าปัจจัยดึงดูดในพื้นที่ปลายทาง

คุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่น (Characteristics of Migration)

1. การย้ายถิ่นเป็นกระบวนการเลือกสรรในตัวเอง ผู้ที่รับเลือกให้ย้ายถิ่นจะมีลักษณะเด่นเฉพาะตนมากกว่าลักษณะของประชากรในแหล่งต้นทางโดยทั่วไป

2. ผู้ย้ายถิ่นที่สนองตอบในเบื้องต้นแรกต่อปัจจัยบวกในพื้นที่ปลายทางน่าจะเป็นผู้ย้ายถิ่นที่ถูกเลือกสรร เช่น คนที่มีการศึกษาสูงมักจะย้ายถิ่นเพราะได้รับข้อเสนอที่ดีกว่าจากที่อื่น

3. ผู้ย้ายถิ่นที่สนองตอบในเบื้องต้นแรกต่อปัจจัยลบในพื้นที่ต้นทางน่าจะเป็นผู้ย้ายถิ่นที่ถูกเลือกสรรเชิงลบ เช่น ผู้ที่ย้ายเข้ามาทำงานทำในเมืองเพราะความคับแค้นในชนบทมักเป็นผู้ที่ไร้ฝีมือ

4. ปริมาณการเลือกสรรเชิงบวกเพิ่มขึ้นไปตามความยากของอุปสรรคที่ต้นกลาง เช่น คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีความตั้งใจที่จะเดินทางไปในระยะไกลเพื่อหางานที่เหมาะสมกับโอกาสและความสามารถของตนเอง

5. การย้ายถิ่นที่เกิดขึ้นปัจจัยดึงดูดของแหล่งปลายทางขึ้นอยู่กับ การมีที่อยู่อาศัย การมีเครือข่ายญาติและเพื่อนในแหล่งปลายทาง การมีสภาพภูมิอากาศดีและการมีปริมาณของการจ้างงานมาก

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) เป็นทฤษฎีที่พยายามสร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายการย้ายถิ่นโดยสมัครใจ (Voluntary Migration) ระหว่างพื้นที่โดยไม่รวมถึงการย้ายถิ่นที่ถูกบังคับ (Forced Migration) ซึ่งโดยทั่วไป Lee เห็นว่าในแต่ละพื้นที่นั้นจะมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการย้ายถิ่น 4 ประการ ได้แก่ ปัจจัยในพื้นที่ต้นทาง (Factors in the Area of Origin) ปัจจัยในพื้นที่ปลายทาง (Factors in the Area of Destination) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง

(Intervening Obstacles) และปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) โดยในที่นี้ปัจจัยผลักดันในพื้นที่ต้นทางจะส่งผลต่อการย้ายถิ่นมากกว่าปัจจัยดึงดูดในพื้นที่ปลายทาง

และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้จากทฤษฎีการย้ายถิ่นของ Lee ผู้วิจัยจะนำตัวแปรที่ส่งผลต่อการอพยพ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ โอกาสในการทำงาน การมีเครือข่ายญาติและเพื่อนในแหล่งปลายทาง การบริการทางสังคม และความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.2 ทฤษฎีความคาดหวังในรายได้ของโทดาโร

โทดาโร (Todaro, 1969 : 138-147, อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2543 : 266) ได้อธิบายการอพยพแรงงานจากภาคชนบทยากจนสู่เมืองสืบเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันของระดับรายได้ (Income Differentials) ของทั้งสองภาคและที่สำคัญกว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของทั้งสองภาคก็คือแรงงานที่ตัดสินใจอพยพเข้าสู่เมืองนั้น คาดว่าตนเองจะมีโอกาสหางานได้ (Job Opportunity) พอสมควรนั้นคือแรงงานคาดว่าจะได้รายได้ที่คาดการณ์ (Expected Income) ซึ่งก็คือรายได้ที่จะได้จากการทำงานคูณด้วยโอกาสที่จะหางานทำได้ (Income x Job Opportunity) สูงกว่ารายได้ที่ได้รับในชนบทโดยเฉพาะเมื่อคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้ว สมมติว่านายแดงทำงานในชนบทได้รับเงินเดือนปีละ 30,000 บาท ถ้าเขาคิดว่าถ้าอพยพเข้าไปทำงานทำในเมืองเขาจะได้งานและเงินเดือนปีละ 70,000 บาท และโอกาสจะหางานประเภทนี้ได้มีถึง 60% คือ 0.6 ฉะนั้นรายได้ที่คาดว่าจะได้รับต่อปีจะเท่ากับ $70,000 \times 0.6 = 42,000$ คือ 42,000 บาท ถ้าเรานำเงินจำนวนนี้ซึ่งเป็นเงินในอนาคตปรับให้เป็นเงินในปัจจุบัน สมมติอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ 10% จะได้มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) $= 42,000 / (1+0.1) = 38,181$ บาท ซึ่งสูงกว่า 30,000 บาท ในกรณีเช่นนี้เขาจะตัดสินใจอพยพเข้าสู่เมืองได้เพราะ 38,181 บาท มากกว่า 30,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ต่อปีที่เขาได้รับในชนบท

ตามทฤษฎีนี้ระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนมิใช่ปัจจัยเดียวที่จะทำให้แรงงานอพยพแต่โอกาสจะได้งานในเมืองมีบทบาทมากซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดแรงงานในเมือง ถ้าหากในเมืองมีอัตราการว่างงานสูง หางานยาก มีโอกาสจะได้งานน้อยก็จะมีผลต่อการตัดสินใจอพยพด้วย (Todaro, 1969 : 138-147, อ้างถึงใน พัชรี จิตระวัง, 2547 : 17)

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีความคาดหวังในรายได้ของโทดาโร (Todaro, 1969 : 138-147, อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2543 : 266) ชี้ให้เห็นว่าในการตัดสินใจย้ายถิ่นนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยความแตกต่างระหว่างรายได้ในชนบทและในเมืองและการมีโอกาสในการทำงานในเมืองทั้งนี้อาจเป็นเพราะในเมืองมีโรงงานอุตสาหกรรมมากมายซึ่งแตกต่างจากในชนบทที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมจึงทำให้มีการอพยพเพื่อไปทำงานในเมือง

และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้จากทฤษฎีความคาดหวังในรายได้ของโทดาโร ผู้วิจัยจะนำตัวแปรที่ส่งผลต่อการอพยพ ได้แก่ รายได้และโอกาสในการทำงานไปกำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.3 ทฤษฎีการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์

ราเวนสไตน์ (Ravenstein, 1985 : 167-222, อ้างถึงใน พัชร จิตระวัง, 2547 : 9-10) ได้ทำการศึกษาการอพยพและได้ตั้งกฎการอพยพ (The Law of Migration) ไว้ดังนี้

1. อัตราการย้ายถิ่นระหว่างสองจุดจะแปรผกผันกับระยะทางระหว่างสองจุดนั้น นั่นคือถ้าสองจุดอยู่ใกล้กันอัตราการอพยพระหว่างสองจุดจะสูงแต่ถ้าสองจุดอยู่ห่างกันอัตราการอพยพระหว่างสองจุดจะต่ำ

2. การอพยพย้ายถิ่นของประชากรมีแนวโน้มจะกระทำเป็นขั้นเป็นตอนเริ่มต้นจากขั้นแรกจะอพยพเข้าไปอยู่ใกล้เมืองเล็กก่อนแต่ในที่สุดก็จะย้ายเข้าไปสู่นครใหญ่ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

3. ทุกๆ กระแสของการอพยพ เช่น การอพยพจากชนบทสู่เมืองก็จะมี การอพยพทวนกระแสเสมอ นั่นคือกระแสที่ทวนของการอพยพจากเมืองไปสู่ชนบท ดังนั้นผลลัพธ์สุทธิของการย้ายถิ่น (Net Migration) จะน้อยกว่าการอพยพรวม (Gross Migration) เสมอ

4. ผู้เป็นคนเมืองโดยกำเนิดมีแนวโน้มที่จะอพยพน้อยกว่าผู้ที่เป็ประชากรในท้องถิ่นชนบทของประเทศ

5. แรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยที่มีพลังที่เห็นเด่นชัดเสมอที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจอพยพในบรรดาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจ

6. กระแสการย้ายถิ่นมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาด้านการคมนาคม การหัตถกรรมและพาณิชย์กรรมที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

7. ในบรรดากลุ่มผู้ย้ายถิ่นนั้นเพศหญิงจะย้ายถิ่นมากกว่าเพศชายในระยะทางใกล้ๆ

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (Ravenstein, 1985 : 167-222, อ้างถึงใน พัชร จิตระวัง, 2547 : 9-10) เป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีการย้ายถิ่นอื่น ๆ ต่อมาหลายทฤษฎี ตามทฤษฎีนี้ได้อธิบายการอพยพโดยทั่วๆ ไปซึ่งราเวนสไตน์เห็นว่าแรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจอพยพมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

และสำหรับการศึกษาในครั้งนี้จากทฤษฎีการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ ผู้วิจัยจะนำตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ การอพยพ คือ เพศไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 ลักษณะการย้ายถิ่น

สุมาลี วรรณรัตน์ (2538 : 68-69) ได้สรุปลักษณะการอพยพย้ายถิ่นว่าเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การย้ายถิ่นชั่วคราว การย้ายถิ่นลักษณะนี้เกิดขึ้นนอกฤดูกาลผลิตของแต่ละปี ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรช่วงฤดูกาลผลิตมีระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน ความต้องการแรงงานเพื่อช่วยงานในครอบครัวลดลงวัยแรงงานจึงออกไปทำงานนอกชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นงานรับจ้างทั่วไป งานก่อสร้าง เมื่อถึงฤดูกาลผลิตแรงงานเหล่านี้จะกลับมาทำงานในหมู่บ้านตามปกติ

2. การย้ายถิ่นแบบถาวร นอกจากการย้ายถิ่นออกไปทำงานชั่วคราวนอกฤดูกาลผลิตแล้วยังมีแรงงานหนุ่มสาวที่ออกจากหมู่บ้านไปหางานทำตามเมืองใหญ่ ๆ ที่มีการจ้างงานสูง เช่น จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ แรงงานเหล่านี้จะออกไปทำงานมีระยะเวลาเป็นปีหรือมากกว่าจะกลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงงานเทศกาลหรือเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น และเมื่อมาพบปะกันก็แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานทำให้ทราบว่าสถานที่ทำงานที่ได้มีงานมาก รายได้ดีก็จะชักชวนกันไปทำงานตามสถานที่นั้น ๆ

2.4 ประเภทของการย้ายถิ่น

ปีเตอร์เซนต์ (Petersen, 1965 : 4, อ้างถึงใน วีรชัย ศาสตราศรัย, 2542 : 10) ได้จำแนกประเภทของการอพยพออกเป็น 5 แนวทาง ดังนี้

1. การอพยพแบบดั้งเดิม (Primitive Migration) เป็นการอพยพย้ายถิ่นของคนในอดีตเพื่อแสวงหาอาหาร การร่อนเร่เลี้ยงสัตว์ การย้ายถิ่นที่อยู่ที่อยู่ที่เหมาะสมกว่าเดิม การอพยพย้ายถิ่นฐานจากประชาชนในเขตชนบทเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในเมืองเพื่อการดำรงชีวิตใหม่

2. การอพยพโดยถูกบังคับ (Forced Migration) การย้ายถิ่นในลักษณะนี้เป็นการย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ เช่น การบีบบังคับของรัฐบาลหรือผู้มีอิทธิพลบางกลุ่มตัวอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต ได้แก่ การค้าทาสของชาวแอฟริกาในประเทศสหรัฐอเมริกา พวกนาซีบังคับให้ชาวยิวอพยพไปอยู่รวมกันยังที่อยู่หนึ่ง

3. การอพยพโดยการกดดันหรือกระตุ้น (Impelled Migration) ให้อพยพแต่ผู้ที่ถูกบังคับยังมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะอยู่หรือจะไป เช่น การลี้ภัยทางการเมืองหรือการหนีปัญหาต่าง ๆ ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาหรือเกิดจากพลังผลักดันทางการเมือง

4. การอพยพแบบเสรี (Free Migration) การอพยพประเภทนี้เกิดจากแรงจูงใจจากภายนอก เช่น โอกาสทางการศึกษา งานที่มีรายได้ดีขึ้น การแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต การโยกย้ายถิ่นในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความมีเสรีภาพในระดับบุคคลและความต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนโอกาสต่าง ๆ ของชีวิต

5. การอพยพย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมาก (Mass Migration) ปีเตอร์เซนต์เห็นว่าปัจจัยผลักดันมักเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจโดยพิจารณาจากชาวยุโรปเดินทางไปแสวงหาที่ทำมาหากินทางชายฝั่งตะวันตกของอเมริกาหรือการเคลื่อนย้ายเพื่อแสวงหาความร่ำรวย

จากแร่ธาตุมีผลจูงใจให้ประชาชนย้ายถิ่นฐานเข้าไปอยู่เป็นจำนวนมาก

สันทัต เสริมศรี (2539 : 159) ได้จำแนกประเภทของการย้ายถิ่นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) คือ เป็นการย้ายถิ่นข้ามเขตการปกครองของประเทศ เช่น การย้ายถิ่นของคนไทยไปทำงานในต่างประเทศ

2. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) คือ เป็นการย้ายถิ่นจากหมู่บ้านหรือในอำเภอหรือจังหวัดไปสู่อีกหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด หรือเป็นการย้ายถิ่นระหว่างชนบทกับเมืองหรือจากเมืองไปสู่ชนบทหรือกลับไปยังอีกเมืองและรวมถึงการย้ายที่อยู่อาศัยระหว่างฤดูกาล เช่น หลังเสร็จสิ้นการทำไรนา

เช่นเดียวกัน ปราโมทย์ ประสาทกุล (2543 : 235) ได้จำแนกการย้ายถิ่นตามเขตแดนภูมิศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) คือ การย้ายถิ่นที่อยู่ข้ามเขตแดนของประเทศ

2. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) คือ การย้ายถิ่นที่อยู่ในเขตแดนของประเทศ

มาลี สบายยิ่ง (2547 : 61) ได้จำแนกประเภทของการย้ายถิ่นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายถิ่นข้ามเขตพื้นที่ระดับย่อยภายในประเทศ

2. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของประเทศ

ส่วน สุมาลี วรรณรัตน์ (2538 : 7-9) ได้จำแนกประเภทของการย้ายถิ่นออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การแบ่งโดยระยะเวลา

1.1 การย้ายถิ่นตามฤดูกาล (Seasonal Migration) หมายถึง การย้ายถิ่นของผู้ประกอบการทางเกษตรกรรมที่ย้ายไปทำงานที่อื่นชั่วคราวในช่วงฤดูว่างงานซึ่งจะไปทำงานในเมืองอื่น ๆ ก่อนและกลับมายังท้องถิ่นเดิมของตนเองในปีเดียวกันเมื่อฤดูกาลทำงานเกษตรกรรมของตนมาถึง

1.2 การย้ายถิ่นชั่วคราว (Temporary Migration) ได้แก่ การย้ายถิ่นตามฤดูกาลเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราวชนิดหนึ่งอาจจะนานกว่า 1 ปี หรือ 2 ปีก็ได้

1.3 การย้ายถิ่นถาวร (Permanent Migration) โดยปกติแล้วพบว่าการย้ายถิ่นชั่วคราวจะเป็นการย้ายถิ่นถาวรเหตุเพราะการย้ายถิ่นถาวรเป็นการไปตั้งถิ่นฐานที่สืบเนื่องมาจากการมีอาชีพที่มั่นคงและดีกว่าประเทศต้นทาง

1.4 การย้ายถิ่นในระยะเริ่มต้นหรือเรียกว่า “ผู้ย้ายถิ่นใหม่” (Recent Migrant) ผู้ย้ายถิ่นใหม่นี้อาจเป็นผู้ย้ายถิ่นตามฤดูกาล ผู้ย้ายถิ่นชั่วคราวหรือแม้แต่ผู้ย้ายถิ่นถาวรก็ได้

2. การแบ่งโดยสถานที่

2.1 การใช้เขตการปกครองในการแบ่ง ได้แก่ การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) คือ การย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง ได้แก่ การย้ายไปทำงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ อาจเป็น 1-2 ปี ก็ได้ นอกจากนี้ยังมีการย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดภายในประเทศหรือภายในเขตเมืองของประเทศ

2.2 การใช้ลักษณะของความเป็นเขตเมืองในการแบ่ง ได้แก่ การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง การย้ายถิ่นจากชนบทหนึ่งไปยังอีกชนบทหนึ่ง การย้ายถิ่นระหว่างเมือง และการย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบท

3. การแบ่งโดยสาเหตุการย้าย

3.1 การย้ายถิ่นอันเนื่องมาจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ การย้ายถิ่นเพราะขาดที่ดินทำกินหรือที่ดินทำการเพาะปลูก รวมทั้งการย้ายถิ่นตามฤดูกาล

3.2 การแบ่งประเภทการย้ายถิ่นจากเดิมหรือย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ ได้แก่ การย้ายเพราะปัจจัยผลักดัน (Push Factor) คือ การย้ายถิ่นเพราะมีสิ่งผลักดันต่างๆ ที่อยู่ในถิ่นเดิมซึ่งอาจเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น การไม่มีงานทำ ไม่มีที่ดินทำกินหรือปัจจัยต่างๆ ทางสังคม คือไม่มีโอกาสทางการศึกษาหรือโอกาสในการติดต่อคมนาคม การย้ายถิ่นอีกประเภทหนึ่งเรียกว่าการย้ายถิ่นเพราะปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ได้แก่ การย้ายถิ่นที่เกิดจากแรงจูงใจจากสิ่งดึงดูดต่างๆ ในที่อยู่ใหม่ เช่น การหางานทำได้ง่าย โอกาสทางการศึกษาต่อ เป็นต้น

4. การแบ่งโดยลักษณะของการย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นที่เรียกเฉพาะตามชื่อของการย้ายถิ่น เช่น การย้ายถิ่นโดยลำพัง การย้ายถิ่นทั้งครอบครัว การย้ายถิ่นตามขั้นตอน ได้แก่ การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยค่อย ๆ ย้ายเข้าสู่เขตที่มีความเจริญเป็นขั้น ๆ ไป ส่วนการย้ายถิ่นตัดขั้นตอน ได้แก่ การย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่โดยไม่ได้ย้ายเข้าสู่เมืองเล็ก

นอกจากนี้ ลีอิชัย วงษ์ทอง (2539 : 22) ได้จำแนกประเภทของการย้ายถิ่นออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การเคลื่อนย้ายในท้องถิ่น (Local Movement) เป็นการย้ายที่อยู่อาศัยภายในชุมชนนั้นซึ่งเป็นการเปลี่ยนที่อยู่ภายในเขตชุมชนใกล้เคียง

2. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายที่อยู่อาศัยจากชุมชนหนึ่งไปยังอีกชุมชนหนึ่งภายในประเทศ เช่น การย้ายข้ามตำบล อำเภอหรือจังหวัด

3. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการย้ายถิ่นข้ามอาณาเขตของประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง

2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น

เนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัณณ์ พลายน้อย (2544 : 36-37) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการย้ายถิ่นไว้หลายประการ ดังนี้

1. เพศ โดยทั่วไปแล้วมักพบว่าเพศชายมีการย้ายถิ่นมากกว่าเพศหญิงและเพศหญิงมักย้ายถิ่นในระยะทางที่สั้นกว่าเพศชาย รวมทั้งมักย้ายถิ่นไปยังสถานที่ที่ดีกว่าเพศชายด้วย

2. อายุ ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและมักจะเป็นโสดซึ่งจะมีความคล่องตัว มีจิตใจกล้าเสี่ยงสูง ส่วนสาเหตุที่ผู้ย้ายถิ่นมักจะเป็นคนหนุ่มสาวนั้นเป็นเพราะบุคคลในวัยนี้มีความคาดหวังเกี่ยวกับรายได้ที่จะได้รับการย้ายถิ่นสูงกว่าคนในวัยอื่นและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ง่ายกว่าอีกทั้งยังมีช่วงเวลาในการทำงานได้อีกนาน ตลอดจนไม่มีภาระผูกพันมากจนเกินไป

3. การศึกษา ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาสูงกว่าผู้ที่ไม่ย้ายถิ่นในเขตเดียวกัน แม้ว่าผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจะจบการศึกษาในระดับเดียวกัน ผู้ย้ายถิ่นก็มักจะมีความคิดอ่านตลอดจนมีความสามารถทางการพูดและเขียนดีกว่าผู้ไม่ย้ายถิ่นโดยทั่วไปอีกทั้งยังมีความคล่องแคล่วและตระหนักในโอกาสของชีวิตที่มีอยู่ภายนอกชุมชนของตนได้เร็วและดีกว่าผู้ไม่ย้ายถิ่น

4. ฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้ย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองแม้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจโดยส่วนใหญ่ต่ำกว่าผู้ที่อยู่ในเมืองแต่ก็ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปดีกว่าผู้ที่อยู่ในชนบทด้วยกันที่ไม่ย้ายถิ่น โดยปกติแล้วบริเวณพื้นที่ที่มีสภาพเศรษฐกิจตกต่ำจะมีการย้ายถิ่นเพื่อไปหางานทำในแหล่งอื่น ๆ มากกว่าบริเวณพื้นที่ที่มีสภาพเศรษฐกิจดี

5. อาชีพ ผู้มีอาชีพใช้แรงงานและเกษตรกรมักจะมีการย้ายถิ่นมากกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่น ๆ และมักเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราวในช่วงที่ว่างจากการเพาะปลูกหรือทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล ผู้ที่มีอาชีพใช้ฝีมือมักจะมีอัตราการย้ายถิ่นต่ำกว่าและหากมีการย้ายถิ่นก็จะเป็นการย้ายในลักษณะถาวรมากกว่า

กันยารัตน์ มีสุข (2546 : 15-17) ได้สรุปปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการอพยพไว้ดังนี้

1. อายุ การศึกษาการอพยพโดยทั่วไปพบว่าอายุของผู้อพยพเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอพยพ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ การที่แรงงานมีอายุยิ่งสูงหรือมากเท่าไรจะมีแนวโน้มในการอพยพน้อยลง เหตุผลก็คือยิ่งอายุมากจะได้รับผลประโยชน์น้อยลงและต้นทุนจะสูงขึ้น ผลประโยชน์สุทธิจะต่ำลงทั้งนี้เพราะคนมีอายุมากกว่า มีเวลาเหลือที่จะทำงาน

น้อยกว่า เมื่อกำหนดให้อายุเกษียณคงที่ ถ้าต้นทุนเท่ากัน ผู้มีอายุน้อยกว่าจะมีสัดส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนสูงกว่าจะนั่นแรงงานที่เป็นหนุ่มสาวจะมีแนวโน้มอพยพมากกว่าโดยเฉพาะคนที่อยู่ใกล้วัยเกษียณอายุจะไม่ค่อยอพยพ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการอพยพจะสูงเมื่อนครครอบครัวเพิ่มขึ้นจะนั่นแรงงานที่แต่งงานแล้วโดยเฉพาะมีบุตรแล้วมีแนวโน้มที่จะอพยพน้อยกว่าแรงงานที่เป็นโสดหรือมีครอบครัวที่เล็กกว่า

3. การศึกษา กล่าวคือแรงงานยิ่งมีการศึกษาระดับสูงเท่าไรจะมีแนวโน้มอพยพมากเท่านั้นเหตุผลสำคัญคือแรงงานประเภทนี้จะรู้ข่าวสารข้อมูลดีและมักจะแสวงหางานที่มีโอกาส อนาคตและเงินเดือนที่ดีที่เหมาะสมกับความรู้และระดับการศึกษาของตนยิ่งไปกว่านั้นแรงงานยิ่งมีการศึกษาสูงมักจะเป็นผู้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้ดี

4. ระยะเวลา โอกาสที่จะอพยพมักจะแปรผันกับระยะเวลาอพยพกล่าวคือยิ่งระยะทางที่จะต้องย้ายไกลโอกาสจะอพยพก็จะน้อยลงและค่าโดยสาร ค่าขนส่งและค่าขนย้ายจะสูงขึ้นตามระยะทาง ยิ่งอพยพไกลเท่าไรยิ่งจะทำให้ต้นทุนมีมากขึ้นซึ่งปกติแล้วผู้อพยพจะอพยพตามเส้นทางที่ครอบครัว เพื่อนๆ หรือญาติอพยพไปก่อนแล้ว โดยผู้อพยพไปก่อนมักจะเป็นผู้ให้ข่าวสารเกี่ยวกับงาน การเดินทาง การเตรียมที่พัก อย่างไรก็ตามยิ่งการอพยพในระยะเวลาที่ยังไกลข่าวสารต่างๆ อาจจะได้รับน้อยลงการอพยพจึงน้อยลงด้วย

5. ความเป็นเมือง ระดับของความเป็นเมืองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นกล่าวคือพื้นที่ใดที่มีความเป็นเมืองอยู่ในระดับสูงจะมีผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่พื้นที่นั้นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกจะลดน้อยลง ดังนั้นสัมประสิทธิ์ของตัวแปรของความเป็นเมืองในพื้นที่ปลายทางจะมีค่าเป็นบวก แต่ในพื้นที่ต้นทางจะมีค่าเป็นลบ

6. อัตราการว่างงาน ถ้าอัตราการว่างงาน ณ พื้นที่เดิมสูง ผู้ที่อพยพอาจจะได้ประโยชน์แต่ผู้อพยพจะต้องซึ่งเหมือนกันว่าพื้นที่ปลายทางอัตราการว่างงานเป็นอย่างไรโอกาสหางานและค่าจ้างดีกว่าพื้นที่เดิมหรือไม่ซึ่งโดยทั่วไปพบว่าครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวว่างงานมีแนวโน้มอพยพมากกว่าครอบครัวอื่นๆ และอัตราการว่างงาน ณ ท้องถิ่นเดิมยิ่งสูงย่อมเป็นแรงกระตุ้นให้มีการอพยพออกมากขึ้น

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 124) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) จะพบในบริเวณพื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ คือ ภาวะเจริญพันธุ์สูงจนทำให้เกิดความไม่สมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยยังชีพที่จำเป็น เช่น ที่ทำกินเหลือน้อยลงและคุณภาพเสื่อมหรือเพราะภัยธรรมชาติทำให้ขาดแคลนอาหาร เกิดโรคระบาด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากโจรผู้ร้ายและผู้ทรงอิทธิพลคุกคามจึงทำให้ประชากรจำเป็นต้องย้ายถิ่นไปแสวงหาถิ่นที่อยู่อาศัยใหม่ที่เขาล่าช้าคิดว่าจะทำให้การดำรงชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

2. ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่มีความเจริญในทุกๆ ด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย สามารถรองรับการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพได้ เช่น การมีงานทำ สถานศึกษา โรงพยาบาล การบริการของรัฐที่ดี การคมนาคมและการสื่อสารที่ดีและมีปริมาณพอเพียงจึงทำให้ประชากรย้ายถิ่นจากถิ่นที่มีความเจริญน้อยกว่าไปสู่ที่มีความเจริญกว่าเพื่อความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวที่ดีขึ้น

พิมพาพร อุตระมัตย์ (2541 : 35) ได้สรุปว่าการอพยพย้ายถิ่นมักจะมีสาเหตุจากปัจจัยผลักดันคือการประสบกับปัญหาต่างๆ อาทิปัญหาความยากจน ปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินและปัจจัยดึงดูดคือสภาพด้านเศรษฐกิจที่ดีกว่า การมีรายได้เพิ่มขึ้น การมีโอกาสทางการศึกษาและรับบริการทางสังคมที่ดีขึ้นจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่น

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2540 : 287-288) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นที่สำคัญ คือ

1. สภาพทางการเกษตรกรรมและพื้นที่ทำกิน ประชากรส่วนใหญ่ยังคงมีอาชีพเกษตรกรรมและพึ่งพาธรรมชาติมาก การประกอบอาชีพจึงไม่แน่นอน ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินมีน้อยลงเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรผลักดันให้แรงงานจากภาคเกษตรเข้ามาในเมืองและผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นแรงงานหนุ่มสาวและไร้ฝีมือ

2. สภาพเศรษฐกิจในเมือง ซึ่งเป็นศูนย์อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ ในเมืองเป็นแหล่งงานทำได้ง่ายกว่าในชนบทและมีรายได้ดีกว่า

3. การคมนาคมและระบบสื่อสารสะดวกรวดเร็วกว่าเดิมเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญให้คนอพยพเข้าสู่เมือง

4. ขนาดของประชากรในแต่ละภาคแตกต่างกัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของทั้งประเทศอพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครและไปสู่ภาคอื่นๆ มากที่สุด

5. ค่าจ้างแรงงานในแต่ละภาคแตกต่างกัน โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานในเมืองสูงกว่าค่าจ้างแรงงานในชนบทจึงเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ

6. ในเขตเมืองมีบริการทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากกว่าชนบท มีโรงเรียน สถานศึกษาและโรงพยาบาลมากกว่าในชนบทจึงนิยมเข้ามาศึกษาในเมือง เช่น กรุงเทพมหานครเมื่อจบการศึกษาแล้วก็มิได้กลับไปภูมิลำเนาเดิม บริการทางสังคมที่ดีกว่าจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดที่ดึงแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง

ศิริรัตน์ ธาณิธรานนท์ (2542 : 34-38) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลักและปัจจัยดึง ได้แก่

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ในการพิจารณาเรื่องปัจจัยผลึกและปัจจัยตั้งนี้งานวิจัยส่วนใหญ่มักจะพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจคือสาเหตุหลักที่ทำให้มีการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นอย่างมาก

2. ปัจจัยทางประชากร

การเพิ่มของประชากรโดยธรรมชาติที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น อาจเพิ่มความผลักดันต่อการย้ายถิ่นได้ซึ่งโดยทั่วไปภาวะเจริญพันธุ์ในชนบทมักสูงกว่าในเมืองจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีแรงงานพอเพียงจากชนบทย้ายเข้ามาสู่ความต้องการของแรงงานในเมือง แต่ในบางประเทศที่ระดับอัตราการเกิดในชนบทและในเมืองไม่แตกต่างกันมากนักการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองอาจจะก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในชนบทได้ นอกจากนี้การย้ายถิ่นอาจเป็นการระบายความแออัดของประชากรลง เช่น ในอินโดนีเซียหรือเป็นกลไกที่ทำให้เกิดความสมดุลทางประชากร เช่น ในบางประเทศที่มีอัตราการเกิดน้อยจะมีนโยบายรับคนย้ายถิ่นเข้าเพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนประชากรโดยเฉพาะประชากรในวัยแรงงานหรือบางครั้งก็เป็นการเพิ่มอัตราส่วนระหว่างเพศให้เกิดความสมดุลหรือเพิ่มองค์ประกอบทางด้านประชากรในเรื่องของอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา เป็นต้น การตายหรือโรคระบาด ภัยธรรมชาติ สงครามก็เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นออกไป การแต่งงานและการหย่าร้างก็เป็นปัจจัยผลึกและปัจจัยตั้งให้เกิดการย้ายถิ่นได้ ความหนาแน่นและความเบาบางของประชากรสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยผลึกและปัจจัยตั้งในการย้ายถิ่น

3. ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่เป็นทั้งแรงผลึกและแรงตั้งมีหลายประการ เช่น การศึกษา โอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคม วิถีชีวิต สภาพของครอบครัว ชนบทธรรมนิยม ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม

การศึกษาเป็นปัจจัยผลึกและปัจจัยตั้งที่สำคัญที่ทำให้คนย้ายถิ่น เช่น โอกาสในการศึกษาในท้องถิ่นต้นทางอาจจะมีน้อย ไม่มีสถาบันการศึกษาหรือวิชาเฉพาะแขนงที่ต้องการเรียนก็จำเป็นต้องย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาบางครั้งการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาอาจเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราว บางครั้งก็กลายเป็นการย้ายถิ่นถาวรเนื่องจากไปศึกษาแล้วไม่สามารถกลับมาทำงานที่ท้องถิ่นเดิมได้ เป็นต้น

โอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคมเป็นปัจจัยผลึกและตั้งที่สำคัญ ในหมู่บ้านในชนบทที่ห่างไกลวงสังคมเล็ก ๆ ทำให้โอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคมมีน้อยโอกาสที่จะรู้จักคนหลากหลายอาชีพหลายระดับก็มีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับในเมืองใหญ่โอกาสที่จะเปลี่ยนอาชีพก็จะมีน้อยกว่าเช่นกัน

วิถีชีวิตที่แตกต่างกันของชนบทกับเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลึกและตั้งดูคนชนบทบางคนรู้สึกพิศมัย “แสงสี” ในเมืองจึงมีการย้ายถิ่นเข้ามาเพื่อแสวงหาความหลากหลายและความท้าทายของชีวิตในเมือง ในเมืองมีความสะดวกสบาย มีการคมนาคม

แหล่งบันเทิง ร้านค้าต่างๆ หลากหลายกว่าในชนบท การดำเนินชีวิตก็มีทางเลือกและมีความตื่นตัวมากกว่า

สภาพของครอบครัวเป็นปัจจัยทางสังคมที่ผลึกและดึงดูดให้คนย้ายถิ่นหรือไม่ก็ได้ เช่น คนที่มีสภาพครอบครัวที่อบอุ่นย่อมมีความผูกพันไม่อยากจะย้ายถิ่นหรือแม้ว่าจะมีการย้ายถิ่นออกไปแล้วก็จะมีความผูกพันที่อาจจะมีการย้ายถิ่นกลับมาได้ซึ่งสภาพของครอบครัวนี้อาจรวมไปถึงญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงหรือที่เรียกว่า “เครือข่าย” (Network) ซึ่งบางครั้งอาจเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นได้เช่นกัน เช่น ในกรณีที่มีญาติหรือเพื่อนฝูงในท้องถิ่นปลายทางเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเพราะมีคนรู้จักคอยช่วยเหลืออยู่ปลายทาง เป็นต้น เช่นเดียวกับ สติธย์ นิยมญาติ (2533 : 22) ได้อธิบายว่าการมีเครือข่ายไม่ว่าจะในเขตที่ย้ายถิ่นออกไปหรือในเขตที่เป็นจุดหมายปลายทางอาจมีผลต่อการย้ายถิ่นกล่าวคือถ้ามีเครือข่ายในเขตที่ย้ายถิ่นออกไปเป็นจำนวนมากอาจจะเป็นตัวหนุนเหนี่ยวไม่ให้อพยพย้ายถิ่นออกไป ในมุขกลับกันถ้ามีญาติในเขตที่เป็นจุดหมายปลายทางอยู่จำนวนหนึ่งอาจทำให้การย้ายถิ่นออกไปด้วยความสะดวกมากขึ้น

ชนบทรอบเนียบ ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันเป็นปัจจัยผลึกและดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่น เช่น ความแตกต่างทางศาสนาหรือวัฒนธรรมอาจเป็นปัจจัยให้เกิดการย้ายถิ่นออกไปของคนกลุ่มหนึ่งหรืออาจเป็นปัจจัยดึงดูดให้คนที่มีความเชื่อหรือศาสนาเดียวกันให้ย้ายถิ่นเข้ามาได้ เช่น ชาวไทยมุสลิมที่อยู่ตามชายแดนไทยจะย้ายถิ่นข้ามไปฝั่งมาเลเซียเพื่อทำงานรับจ้างชั่วคราวอยู่เสมอเนื่องจากพูดภาษาเดียวกันนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน หน้าตา ผิวพรรณหรือชนบทรอบเนียบประเพณี ตลอดจนอาหารการกินก็เหมือนกัน แม้แต่การย้ายถิ่นภายในประเทศมักพบว่าพวกที่มาจากภูมิภาคหรือจังหวัดเดียวกันจะนิยมย้ายถิ่นไปอยู่ในถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น ในกรุงเทพมหานครจะมีถิ่นที่เรียกว่า พารุทธ์ซึ่งชาวอินเดียนิยมอาศัยอยู่หรือเยาวราชซึ่งเป็นย่านที่ชาวจีนนิยมอาศัยอยู่ เป็นต้น

4. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์

ในการย้ายถิ่นพบว่าระยะทางมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นเพราะหมายถึงค่าใช้จ่ายและโอกาสในการเสี่ยงที่สูงขึ้น คนส่วนใหญ่มักจะย้ายถิ่นไปยังที่อยู่ใหม่ที่ไม่ไกลจากที่เดิม การคมนาคมขนส่งที่สะดวกก็มีส่วนทำให้การย้ายถิ่นเป็นไปได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ขนาดภูมิประเทศและภูมิอากาศก็เป็นสิ่งสำคัญคนส่วนใหญ่จะนิยมย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในที่มีอากาศดี ไม่หนาวเกินไปหรือร้อนเกินไป เช่น คนในประเทศไทยนิยมย้ายถิ่นไปอยู่ภาคเหนือเนื่องจากมีอากาศเย็นสบายเมื่อเทียบกับภาคอื่นในประเทศไทยหรือคนในประเทศอังกฤษนิยมย้ายถิ่นไปอยู่ในประเทศออสเตรเลียเพราะมีอากาศดี มีแสงแดดและไม่หนาวจนเกินไปหรือในสหรัฐอเมริกาคนที่มียุมากนิยมย้ายถิ่นไปอยู่รัฐฟลอริดาเพราะมีอากาศดี มีแสงแดดและไม่หนาวจนเกินไป เป็นต้น

5. ปัจจัยทางการเมือง

ปัจจัยทางการเมืองในที่นี้รวมถึงนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลซึ่งมีส่วนผลักดันและดึงดูดให้คนย้ายถิ่นเข้าหรือออก ความแตกต่างหรือความขัดแย้งทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้คนย้ายถิ่นออก เช่น ในสมัยศตวรรษที่ 19 คนในยุโรปไม่เห็นด้วยกับระบบการปกครองแบบเก่าก็จะย้ายถิ่นไปยังทวีปอเมริกาเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ ห่างไกลจากการแบ่งชั้นวรรณะแบบศักดินาในยุโรปหรือชาวจีนที่ไม่เห็นด้วยกับระบบคอมมิวนิสต์ในประเทศจีนก็จะย้ายถิ่นไปอยู่ส่วนอื่นของโลก เป็นต้น

ปราโมทย์ ประสาทกุล และพิมลพรรณ อิศรภักดี (2542 : 31) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลทำให้ประชากรต้องย้ายถิ่นออกจากชนบทไม่ว่าจะออกไปอย่างถาวรหรือในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ตามฤดูกาลเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นหลักในสภาวะการณ์ที่ประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น พื้นที่ดินเพื่อทำมาหากินในหมู่บ้านมีอยู่อย่างจำกัดพร้อม ๆ กับที่เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นวัตถุนิยมมากขึ้นชีวิตคนในชนบทที่เคยอยู่ได้แบบพึ่งพาตนเองกลับต้องขึ้นอยู่กับกำลังการซื้อของตนเองและนับวันความคิดแนววัตถุนิยมจะยิ่งครอบงำวิถีชีวิตของชาวชนบทมากขึ้น กลไกการตลาดโดยเฉพาะการโฆษณาสินค้าและการเผยแพร่ข่าวสารความก้าวหน้าทันสมัยของโลกภายนอกได้ทำให้คนมีความต้องการเงินเพื่อใช้ซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ทัดเทียมหรือล้ำหน้ากว่าคนรอบข้างชาวชนบทจึงต้องดิ้นรนมากขึ้นและทางออกทางหนึ่งก็คือการย้ายถิ่นไปหางานทำที่อื่นเพื่อมีรายได้มาเลี้ยงตนเองและถ้าเป็นไปได้ก็ส่งเงินกลับมาจุนเจือครอบครัว

เช่นเดียวกัน เวอร์มูลเลน (Vermeulen, 2003 : 11) ได้กล่าวว่าการย้ายถิ่นมีสาเหตุสำคัญมาจากเหตุผลทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นเพราะผู้ย้ายถิ่นมุ่งหางานทำหรือเปลี่ยนงานใหม่ (Job Seeker, Job Switcher) เพื่อจะได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิมโดยที่ผู้ว่างงานจะมีความเป็นไปได้ที่จะย้ายถิ่นสูง

มนตรี พิริยะกุล (2549 : 80-82) ได้สรุปปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดของการย้ายถิ่นในประเทศไทยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยตามตัวแบบแรงโน้มถ่วง พบว่าระยะทางมีอิทธิพลเหนี่ยวนำการย้ายออกและผลักการย้ายเข้าแสดงว่าผู้ย้ายถิ่นมักจะย้ายถิ่นในระยะใกล้ ๆ ยิ่งเป็นจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกันก็จะยิ่งมีการย้ายเข้าออกมากขึ้น แต่พรมแดนไม่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นระหว่างภูมิภาค จำนวนประชากรในพื้นที่ต้นทางจะเป็นปัจจัยผลักให้ย้ายออกจากพื้นที่ต้นทาง คือพื้นที่ต้นทางใดมีประชากรมากก็จะมีผู้ย้ายถิ่นออกจากพื้นที่นั้นมาก ขณะเดียวกันถ้าพื้นที่ปลายทางใดมีประชากรมากหรือก่อนหน้านั้นมีผู้ย้ายถิ่นเข้ามามากก็จะมีประชาชนย้ายถิ่นตามกันเข้ามามาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุนสังคมมีอิทธิพลดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าเสมอโดยผู้ย้ายถิ่นออกมักจะเป็นคนหนุ่มสาวและพื้นที่ที่มีสัดส่วนคนหนุ่มสาวมากจะมีผู้ย้ายถิ่นออกมาก

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่ารายได้และค่าครองชีพมีอิทธิพลเหนี่ยวนำให้ย้ายออกและมีอิทธิพลดึงดูดให้ย้ายเข้าหมายความว่าถ้าประชาชนในพื้นที่ต้นทางมีรายได้สูงชันจะมีผู้ย้ายถิ่นออกน้อยลง ถ้าพื้นที่ปลายทางมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีประชาชนย้ายถิ่นเข้ามาเพิ่มขึ้นสำหรับค่าครองชีพซึ่งใช้ความหนาแน่นประชากรเป็นตัวแทนแสดงให้เห็นว่าถ้าพื้นที่ต้นทางมีความหนาแน่นประชากรมากขึ้นจะมีผู้ย้ายถิ่นออกน้อยลงซึ่งเป็นไปตามที่คาดหมายเพราะรายได้และความหนาแน่นประชากรจะเหนี่ยวนำประชาชนมิให้ย้ายออกและดึงดูดให้ย้ายเข้า ความหนาแน่นประชากรหมายถึงจำนวนประชากรต่อพื้นที่ซึ่งแสดงถึงความหลากหลายในกลุ่มคน กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มอาชีพ รวมถึงทุนสังคมและเครือข่ายทางสังคมของผู้ย้ายถิ่นทำให้สามารถประกอบอาชีพได้หลายลักษณะทั้งที่เป็นอาชีพในระบบ (Formal Sector) คือ มีรายได้จากค่าจ้างหรือเงินเดือนหรือนอกระบบ (Informal Sector) คือ มีรายได้จากผลกำไรที่เกิดจากการขายสินค้าหรือบริการ

3. ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมพบว่าตัวแปรด้านที่อยู่อาศัยคือความเป็นเมืองและขนาดพื้นที่มีอิทธิพลเหนี่ยวนำการย้ายออกจากพื้นที่ต้นทางทั้งในลักษณะทั่วไปและลักษณะเจาะจงพื้นที่และดึงดูดให้ย้ายเข้าสู่พื้นที่ปลายทาง กรณีย้ายเข้าจะมีอิทธิพลเฉพาะกรณีทั่วไปไม่มีอิทธิพลต่อการย้ายเข้าแบบเจาะจงพื้นที่ที่หมายความว่าถ้าพื้นที่ต้นทางมีความเป็นเมืองสูงชันและมีพื้นที่ใหญ่เมื่อเทียบกับปลายทางจะมีคนย้ายออกน้อยลง ขณะที่ในพื้นที่ปลายทางก็พบว่าถ้ามีความเป็นเมืองเพิ่มขึ้นหรือมีขนาดพื้นที่มากจะมีประชาชนจากถิ่นอื่นย้ายถิ่นเข้าสู่ปลายทางมากเพราะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพทั้งนอกภาคการเกษตรและในภาคการเกษตรสูงกว่าพื้นที่อื่น

4. ปัจจัยด้านแรงงาน พบว่าในกรณีทั่วไปอัตราการมีงานทำและสัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมผลักดันให้เกิดการย้ายออก แต่ตำแหน่งงานใหม่เหนี่ยวนำการย้ายออกยกเว้นกรณีการย้ายออกแบบเจาะจงพื้นที่ที่มีอัตราการมีงานทำมีอิทธิพลเหนี่ยวนำ สำหรับการย้ายเข้าพบว่าอัตราการมีงานทำผลักดันให้ย้ายเข้า ขณะที่สัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและสัดส่วนตำแหน่งงานใหม่มีอิทธิพลดึงดูดการย้ายเข้าหมายความว่าถ้าในพื้นที่ต้นทางมีอัตราส่วนการมีงานทำสูงชัน มีโอกาสได้ทำงานนอกภาคการเกษตรมากขึ้นก็จะมีผู้ย้ายถิ่นออกมากขึ้น ขณะที่สัดส่วนตำแหน่งงานใหม่จะคอยเหนี่ยวนำให้ย้ายออกและในด้านการย้ายเข้าพบว่าถ้าพื้นที่ปลายทางมีอัตราการมีงานทำสูงชันจะมีผู้ย้ายถิ่นเข้าน้อยลง ขณะที่สัดส่วนตำแหน่งงานใหม่และสัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมจะคอยดึงดูดให้ย้ายเข้ายกเว้นพื้นที่ที่เจาะจงย้ายออกที่พบว่าประชาชนจะไม่ค่อยย้ายออกถ้าโอกาสได้มีงานทำมีมากเหตุที่ในกรณีทั่วไปอัตราการมีงานทำมีบทบาทสวนทางกับความคาดหวังคือควรที่จะเหนี่ยวนำให้ย้ายออกกลับผลักดันให้ย้ายออกและแทนที่จะดึงดูดให้ย้ายเข้ากลับผลักดันมิให้ย้ายเข้าส่วนหนึ่งของสาเหตุน่าจะมาจากการที่ประชาชนมีงานทำกันอยู่แล้ว

5. ปัจจัยด้านสังคม พบว่าการศึกษามีอิทธิพลผลักดันให้ย้ายออกและดึงดูดการย้ายถิ่นเข้าหมายความว่าถ้าพื้นที่ต้นทางประชาชนมีความรู้มากขึ้นก็จะมีผู้ย้ายถิ่นออกมากขึ้นและถ้าประชาชนในพื้นที่ปลายทางมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้นก็จะมีผู้ย้ายถิ่นเข้ามากขึ้นที่เป็นเช่นนี้เพราะการมีการศึกษาสูงขึ้นหมายถึงการมีทุนมนุษย์เพิ่มขึ้น ผู้ที่มีทุนมนุษย์สูงกว่าย่อมมีการคิดสรรสูงกว่าจึงย้ายถิ่นได้ง่ายกว่า สำหรับด้านสาธารณสุขพบว่าถ้าพื้นที่ต้นทางมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรมากจะมีผู้ย้ายถิ่นออกจากพื้นที่นั้นมาก ถ้าพื้นที่ปลายทางมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรมากจะมีผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่พื้นที่นั้นมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการย้ายออกนั้นผู้ย้ายถิ่นมิได้ให้ความสำคัญเรื่องอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรและอัตราส่วนเตียงคนไข้ต่อประชากรมากนักเพราะพบว่าคนไข้นอกส่วนใหญ่สามารถรับการตรวจรักษาที่สถานอนามัยและโรงพยาบาลชุมชนใกล้บ้านได้และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและด้านสวัสดิการซึ่งใช้สัดส่วนคดีอาญาที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้เป็นตัวแทนพบว่าตัวแปรนี้เป็นดัชนีชี้ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนมีอิทธิพลในทางผลักดันให้เกิดการย้ายออกและมีอิทธิพลดึงดูดให้ย้ายเข้าหมายความว่ายิ่งประชากรมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินมากก็จะย้ายออกมากและย้ายเข้าน้อย เรื่องนี้สอดคล้องกับผลจากการสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยกรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการสำรวจกับครัวเรือนทั่วประเทศพบว่าประมาณร้อยละ 95.9-99.7 รู้สึกปลอดภัยแสดงว่าในการย้ายถิ่นไม่ว่าจะเป็นการย้ายออกหรือย้ายเข้านั้นประชาชนคงมิได้กังวลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและมีได้ให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้มากนักเนื่องจากสำนักอยู่เสมอว่าตนมีความปลอดภัยไม่ว่าจะย้ายไปที่ใดหรือจะยังคงอยู่ในพื้นที่เดิมก็ปลอดภัย นอกจากนี้ยังพบว่าความหนาแน่นถนนผลักดันให้เกิดการย้ายออกและดึงดูดการย้ายเข้าหมายความว่าถ้าพื้นที่ต้นทางมีการคมนาคมขนส่งสะดวกสบายก็จะมีผู้ย้ายถิ่นออกมากและถ้าพื้นที่ปลายทางมีการคมนาคมขนส่งสะดวกสบายก็จะดึงดูดให้เกิดการย้ายเข้ามา

ธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้คนย้ายถิ่นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่มักประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย เช่น ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและระดับการศึกษา ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จำนวนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและรายได้

แมคคอนเนล และบรู (McConnell and Brue, 1989 : 64, อ้างถึงใน อัครวัต เจียมไชยศรี, 2543 : 33-35) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการย้ายถิ่นไว้ดังนี้

1. อายุ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่พบว่าแรงงานเมื่อมีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นลดลงเนื่องมาจากระยะเวลาในการหารายได้ ทุนมนุษย์สูงและต้นทุนในการเคลื่อนย้าย

2. ปัจจัยด้านครอบครัว แรงงานที่สมรสแล้วมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าแรงงานที่เป็นโสด นอกจากนี้มีการคาดคะเนว่าแรงงานที่มีคู่สามีหรือภรรยาไม่ทำงานหรือทำงาน

โดยได้รับค่าจ้างในอัตราที่ต่ำจะมีอัตราการเคลื่อนย้ายอยู่ในระดับสูง รวมทั้งการมีบุตรหลานอยู่ในวัยเรียนก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โอกาสในการย้ายถิ่นลดลง

3. ระยะทาง โอกาสในการย้ายถิ่นจะแปรผันอย่างผกผันกับระยะทางที่แรงงานจะต้องย้ายไป ทั้งนี้เนื่องจากระยะทางยิ่งไกลโอกาสการรับรู้ข้อมูลในการย้ายถิ่นจะมีน้อยลง ต้นทุนในการขนส่งและการเดินทางจะเพิ่มขึ้นตามระยะทาง รวมทั้งต้นทุนด้านจิตใจของแรงงานย้ายถิ่นที่ต้องอยู่ห่างไกลครอบครัว

4. อัตราการว่างงานในถิ่นฐานเดิม จะส่งผลทำให้การย้ายถิ่นออกสูง

แดง โกลสไตท์ และแมคคอลลี (Dang ; Goldstein and McNally, 1996 :

2) ได้สรุปว่าการย้ายถิ่นมิใช่เกิดขึ้นจากเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่อาจมีสาเหตุมาจากเหตุผลทางสังคม เช่น ต้องการหนีไปจากสังคมที่มีชนบประเพณีที่เคร่งครัดอยู่แล้วหรือต้องการหนีไปจากสังคมที่ไม่สงบ มีปัญหาความขัดแย้งและรุนแรงหรือต้องการไปอยู่ร่วมกับครอบครัวที่ย้ายถิ่นออกไปก่อนแล้วหรือเพื่อไปอยู่ในสังคมที่มีแสงสี มีชีวิตที่สนุกสนาน รวมทั้งต้องการเข้าไปอยู่ในที่มีสภาพแวดล้อมดี

ริคเตอร์ และคณะ (2540 : 40) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นพบว่าครอบครัวมีอิทธิพลที่สำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่นโดยเฉพาะอิทธิพลของพ่อแม่ต่อคนหนุ่มสาวและคู่สมรสต่อผู้ที่แต่งงานแล้ว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่น เช่น ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการย้ายถิ่น ชนิดของงานในถิ่นต้นทางและถิ่นปลายทาง ความผูกพันกับครอบครัว อิสรส่วนตัวและประสบการณ์ชีวิต

วันเพ็ญ ทวีปะ (2547 : 45) กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสาเหตุทำให้บางครอบครัวต้องอพยพออกนอกพื้นที่ย้ายถิ่นที่อยู่ เพราะกลัวอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ บางครอบครัวต้องขาดเสาหลักผู้นำของครอบครัวเนื่องจากเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรง บางครอบครัวเด็กต้องกำพร้าทั้งพ่อและแม่เพราะถูกลอบทำร้ายจนเสียชีวิตในขณะที่ออกไปประกอบอาชีพ

ปิยะ กิจถาวร และคณะ (2551 : 11) กล่าวว่าสาเหตุของการย้ายถิ่นประกอบด้วยปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น การว่างงาน ค่าครองชีพ ปัจจัยด้านสังคมวิทยา เช่น คุณภาพชีวิต ปัญหาอาชญากรรม ความหนาแน่นของประชากรและปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการทางสังคม เช่น การศึกษา ส่วนปัจจัยดึง (Pull Factors) ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ เช่น มีที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น ความสะดวกในด้านการศึกษาหาความรู้ สภาพทางด้านกายภาพ

เซอร์คีซี (Sirkeci, 2005 : 198-210) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมของความไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมของสงครามในอิรักและสถานการณ์ความตึงเครียดท่ามกลางความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ชาวเคิร์ด ชาวเติร์ก ชาวชีอะฮ์และชาวซุนนี ส่งผลต่อการวางแผนที่จะอพยพของปัจเจกบุคคลในพื้นที่ออกจากประเทศอิรักเพื่อไปสู่ประเทศที่

มีความมั่นคงมากกว่า ตัวอย่างเช่น ประชาชนชาวอิรักจำนวน 500,000 คน กำลังค้นหาที่หลบภัย สำหรับการอพยพและสำหรับในที่นี้สภาพแวดล้อมของความไม่ปลอดภัยประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทางวัตถุของความไม่ปลอดภัย เช่น ความยากจน การถูกถอนตำแหน่ง และความขัดแย้งทางด้านอาวุธ และสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่วัตถุของความไม่ปลอดภัย เช่น ความกลัวจากการถูกก่อวิน การแบ่งแยกและการกักขัง สภาพแวดล้อมของความไม่ปลอดภัยดังกล่าวมีผลต่อการอพยพระหว่างประเทศ

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2544 : 108-113) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางประชากร

การเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศและแต่ละท้องถิ่นเป็นเหตุผลักดันให้มีการย้ายถิ่นออกมากขึ้น เช่น การที่ชาวชนบทเคลื่อนย้ายเข้าเมืองมากขึ้นเพราะอัตราเพิ่มตามธรรมชาติในชนบทค่อนข้างสูงและประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรกรรมซึ่งต้องใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วย่อมทำให้อัตราส่วนของประชากรต่อที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นด้วยเนื่องจากที่ดินมีอยู่ในจำนวนจำกัดจึงทำให้เกิดการไม่สมดุลในการแบ่งที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมก่อให้เกิดแรงกระตุ้นอย่างรุนแรงที่จะย้ายถิ่นออกไป เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศในทวีปยุโรป ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ออสเตรีย และนอร์เวย์ เป็นต้น

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่เป็นสาเหตุการย้ายถิ่นของประชากรเป็นส่วนใหญ่ จากการวิจัยพบว่าการอพยพย้ายถิ่นจากท้องถิ่นหนึ่งไปยังอีกถิ่นหนึ่งของประชากรจำนวนมากเกิดจากความไม่สมดุลทางด้านเศรษฐกิจในส่วนต่างๆ ของประเทศหรือของโลกคือมีความแตกต่างกันเรื่องโอกาสทางด้านเศรษฐกิจกล่าวคือประชากรในท้องถิ่นที่มีปัจจัยอันเป็นเหตุทำให้ท้องถิ่นนั้นๆ มีสภาพเศรษฐกิจตกต่ำแล้วประชากรในท้องถิ่นนั้นก็พากันย้ายถิ่นเข้าสู่ท้องถิ่นที่มีสภาพทางเศรษฐกิจดีกว่าหรือสูงกว่า ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าประชากรในชนบทมักจะย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจดีกว่า

3. ปัจจัยทางสังคม

ความแตกต่างทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ประชากรเกิดการย้ายถิ่น ความแตกต่างทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประชากรย้ายถิ่นมีดังนี้

3.1 ความแตกต่างด้านความเจริญของสังคม

ความเจริญของสังคมในลักษณะที่เพิ่มหลักประกันต่างๆ ทางสังคมหรือบริการในด้านสวัสดิการสังคมต่างๆ ในประเทศทำให้สุขภาพอนามัยของประชากรดีขึ้น การให้ความคุ้มครองสิทธิต่างๆ เช่น หลักประกันในเรื่องค่าจ้างแรงงาน สวัสดิการต่างๆ แก่

คนงานและครอบครัวในยามป่วยไข้หรือไม่มีงานทำ การประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ประชากรไม่อยากย้ายถิ่นออกไปอยู่ที่อื่นเพราะสภาพความเป็นอยู่ของตนดีแล้ว

3.2 ความแตกต่างด้านความปลอดภัยในสังคม

ในสังคมที่ประชากรไม่ค่อยมีความปลอดภัยในชีวิต เช่น มีโจรผู้ร้ายชุกชุม มีผู้ก่อการร้ายรบกวนปล้นสะดมข้าวของและทรัพย์สินต่างๆ ของประชาชนเป็นประจำ การย้ายถิ่นออกจากสังคมนั้นจะมากเพราะขาดความปลอดภัยในชีวิตและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ เช่น การแทรกซึมบ่อนทำลายหมู่บ้านชาวเขาในภาคเหนือของผู้ก่อการร้ายในประเทศไทยทำให้ชาวเขาได้รับความเดือดร้อนต้องอพยพย้ายถิ่นมาอยู่ในที่ราบเป็นจำนวนมาก

3.3 ความแตกต่างทางประเพณีและวัฒนธรรม

ความผูกพันทางสังคม วัฒนธรรมและภาษามีผลต่อการย้ายถิ่นของประชากรทำให้เป็นการยากที่จะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่นในที่มีประเพณีวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกันหรือมักจะย้ายถิ่นไปสู่ที่ที่มีแบบแผนทางวัฒนธรรมคล้ายๆ กัน เช่น การย้ายถิ่นออกจากประเทศอังกฤษซึ่งมักจะย้ายไปสู่ประเทศในเครือจักรภพของอังกฤษเป็นส่วนใหญ่หรือคล้ายคลึงกันด้านภาษาและระเบียบประเพณีทำให้ชาวสเปนและโปรตุเกสย้ายออกไปอยู่ในประเทศต่างๆ ทางละตินอเมริกาหรือชาวไอริชย้ายไปอยู่อเมริกา เป็นต้น นอกจากนี้ความแตกต่างในด้านวัฒนธรรมบางประการอาจจะมีผลทำให้ชนกลุ่มน้อยในประเทศนั้นต้องย้ายถิ่นออกนอกประเทศ เช่น การขาดเสรีภาพในการนับถือศาสนาทำให้ชาวอังกฤษส่วนหนึ่งย้ายถิ่นไปอยู่ในสหรัฐอเมริกาในสมัยอาณานิคมหรือการที่อินเดียกับปากีสถานมีการย้ายถิ่นแลกเปลี่ยนกันระหว่างชาวมุสลิมในอินเดียกับชาวฮินดูในปากีสถานคืนสู่ประเทศตน เป็นต้น

4. ปัจจัยทางการเมือง

การเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการย้ายถิ่นของประชากรอีกอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะนโยบายการย้ายถิ่นของประชากรทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการย้ายถิ่นนั้นโดยปกติรัฐบาลของแต่ละประเทศซึ่งอาจมีนโยบายการย้ายถิ่นของประชากรทั้งการย้ายถิ่นภายในประเทศและการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ

4.1 นโยบายการย้ายถิ่นภายในประเทศนั้นรัฐบาลอาจเห็นว่าท้องถิ่นหนึ่งประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นสมควรจะได้กระจายตัวไปยังถิ่นที่รกร้างว่างเปล่าหรือที่อุดมสมบูรณ์อื่นๆ ซึ่งยังมีประชากรอาศัยอยู่น้อยหรืออาจเป็นการย้ายถิ่นประชากรที่อยู่ในที่ที่แห้งแล้งให้ไปอยู่ในที่อุดมสมบูรณ์ เป็นต้น โดยเฉพาะในประเทศอินโดนีเซียรัฐบาลได้พยายามใช้นโยบายระบายประชากรที่อาศัยอยู่หนาแน่นมากในเกาะชวาให้ไปอยู่ในเกาะใกล้เคียงอื่นๆ เช่น เกาะสุมาตราและเกาะบอร์เนียว เป็นต้น สำหรับประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่องนี้

4.2 นโยบายการย้ายถิ่นระหว่างประเทศนั้น ประเทศต่างๆ มีมาตรการและนโยบายการย้ายถิ่นระหว่างประเทศแตกต่างกัน ในบางประเทศอาจจะมีนโยบายจำกัด

การย้ายถิ่นเข้าประเทศซึ่งเกือบทุกประเทศนำนโยบายนี้มาใช้มากในปัจจุบันโดยการกำหนดจำนวนชาวต่างชาติที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำมาหากินในประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลียมีนโยบาย White Australian Policy ซึ่งมีกฎหมายควบคุมคนเข้าเมืองเป็นเครื่องบังคับและใช้ระบบโควตาว่าจะให้เข้าประเทศได้สัญชาติละกี่คน เป็นต้น แต่บางประเทศอาจมีนโยบายส่งเสริมการย้ายถิ่นเข้าประเทศซึ่งเป็นนโยบายของประเทศที่มีประชากรน้อยหรือมีอัตราเพิ่มอยู่ในระดับต่ำมาก ในขณะที่เดียวกันมีความต้องการแรงงานของคนต่างชาติเข้ามาช่วยพัฒนาประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส บราซิลและอาร์เจนตินา เป็นต้น นอกจากนี้บางประเทศมีนโยบายการย้ายถิ่นออกนอกประเทศส่วนมากจะเป็นนโยบายของประเทศที่มีประชากรมากเกินไปหรือประเทศที่มีความยากจนไม่สามารถเลี้ยงดูประชากรจำนวนมากของประเทศตนได้

บัณฑิตย ษะมะฮุน (2547 : 100) กล่าวว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในวันเหตุการณ์ยิ่งรุนแรงมากขึ้นแม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถทำให้เหตุการณ์สงบลงได้อย่างถาวรและในปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลทำให้ประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมบางคนต้องหนีเข้าไปอยู่ในประเทศมาเลเซีย

ปราโมทย์ ประสาทกุล (2543 : 262-263) ได้กล่าวว่าในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการย้ายถิ่นมีศัพท์ที่อยู่สองคำที่ใช้เป็นประจำ ได้แก่ปัจจัยผลก็คือปัจจัยที่ให้ผลทางลบและผลกดันให้คนย้ายถิ่นออกจากพื้นที่ต้นทางและปัจจัยดึงคือปัจจัยที่ให้ผลทางบวกและดึงให้คนย้ายถิ่นไปสู่พื้นที่ปลายทาง โดยปัจจัยผลและปัจจัยดึงเกี่ยวข้องกับการคัดสรรการย้ายถิ่นตรงที่ปัจจัยทั้งสองนี้มีผลต่อประชากรในพื้นที่หนึ่งไม่เหมือนกัน ในพื้นที่ต้นทางเมื่อมีปัจจัยผลเท่า ๆ กันแต่บางคนทนอยู่ได้ บางคนรับรู้และตอบสนองต่อปัจจัยผลนั้นมากกว่าบางคน ความอดอยากยากแค้นในพื้นที่หนึ่งไม่ได้เป็นสาเหตุให้ประชากรทุกคนต้องย้ายถิ่นออกจากพื้นที่นั้น ในขณะเดียวกันปัจจัยดึงจากพื้นที่อื่นไม่ได้ดึงดูดทุกคนให้ย้ายถิ่นเข้าไปหาหากแต่มีบางคนที่มีโอกาสที่มีอยู่ในพื้นที่ปลายทางได้ดีกว่าบางคน บางคนสามารถตอบสนองปัจจัยดึงนั้นได้เร็วกว่าบางคน การที่บางคนตอบสนองปัจจัยดึงและปัจจัยผลได้แตกต่างจากบางคนนั้นคือการคัดสรรการย้ายถิ่น นอกจากนี้ถ้าเป็นการย้ายถิ่นอย่างอิสระเสรี ปัจจัยทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นตัวกำหนดสำคัญของการย้ายถิ่นแต่ในทางความเป็นจริงการตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยการเปรียบเทียบเศรษฐกิจของถิ่นต้นทางและถิ่นปลายทางมิใช่ว่าจะทำได้ง่าย ๆ การตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นจะเกี่ยวข้องกับ “ความคาดหวัง” ในอนาคตของผู้ย้ายถิ่นด้วย ความคาดหวังเช่นนั้นไม่จำเป็นต้องถูกต้องเสมอไปขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ ณ ถิ่นปลายทางหรือความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเดินทางไปสู่ถิ่นปลายทางนั้น การตัดสินใจของผู้ย้ายถิ่นจะเป็นไปตามความคาดหวังของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ตนจะได้รับในถิ่นปลายทางและค่าใช้จ่ายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจย้ายถิ่น ค่าใช้จ่ายนี้มีใช่เป็นเพียงผลของระยะทางระหว่างถิ่นต้นทางและถิ่นปลายทางแต่จะรวมถึงอุปสรรคที่อยู่ระหว่างกลาง รวมถึงที่

มองไม่เห็น เช่น ความรู้สึกวิตกกังวลที่จะต้องไปอาศัยอยู่กับคนแปลกหน้าในชุมชนใหม่ รวมถึงความไม่แน่ใจในโอกาสต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับถิ่นปลายทาง โดยทั่วไปค่าใช้จ่ายเหล่านี้สามารถลดลงได้ถ้ามีเครือข่ายญาติหรือเพื่อนที่อาศัยอยู่ในถิ่นปลายทางก่อนหน้าแล้ว รวมทั้งเครือข่ายสังคมในรูปการติดต่อและช่วยเหลือระหว่างญาติพี่น้องและเพื่อนช่วยลดค่าใช้จ่ายทางจิตใจของการเคลื่อนย้ายได้มากที่สุดทีเดียว เครือข่ายสังคมเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้กระแสรายย้ายถิ่นมักมีการพัฒนาเป็นกระแสที่ต่อเนื่องยาวนานคือมีผู้ย้ายถิ่นจากถิ่นต้นทางเดียวกันย้ายตามกันไปเรื่อย ๆ

โบกัก (Boque, 1969 : 752-812, อ้างถึงใน ประกาย โภชนกิจ, 2539 : 19) อธิบายการย้ายถิ่นด้วยปัจจัยสองประการ คือ ปัจจัยผลักและปัจจัยดึง โดยปัจจัยผลักมีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นออกจากจุดเริ่มต้นที่มีแรงผลักดันให้ประชากรไม่ปรารถนาจะอยู่อาศัยในถิ่นเดิมนั้นอีกต่อไปและแสวงหาถิ่นที่อยู่ใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงจากปัญหาผลึกเหล่านั้น ขณะเดียวกันปัจจัยดึงก็มีอิทธิพลให้ประชากรย้ายถิ่นเข้าสู่ถิ่นใหม่นั้นและเมื่อพิจารณาให้ละเอียดแล้วจะพบว่าปัจจัยผลักและปัจจัยดึงเป็นสิ่งเดียวกันเพียงแต่ว่าปัจจัยนั้นแสดงค่าเป็นบวกในท้องถิ่นใหม่และแสดงค่าเป็นลบเมื่ออยู่ในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม

นันทเดช เมฆสวัสดิ์ (2549 : 102) กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ส่งผลทำให้คนในพื้นที่ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นคนมีฐานะพอสมควรต้องทิ้งถิ่นไปอยู่จังหวัดใกล้เคียงโดยเฉพาะจังหวัดสงขลา

สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์ (2542 : 13) กล่าวว่าความแตกต่างของรายได้ระหว่างชนบทและเมืองเป็นสาเหตุทำให้แรงงานอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองตลอดมาและนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจในเมืองได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ภาวการณ์เมืองทำให้มีงานทำและมีรายได้ที่มากกว่าเดิมพอที่จะสามารถส่งเงินไปจุนเจือครอบครัวในชนบทได้เพื่อให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้น ตลอดจนมีการส่งข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพความต้องการแรงงานในเมืองให้ญาติพี่น้องของตนเองในชนบททราบก็ยิ่งทำให้เกิดแรงงานเข้าเมืองมากขึ้น

นิพล แสงศรี (2550 : 286,298) กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในภูมิภาคตะวันออกกลางทำให้ตะวันออกกลางในปัจจุบันถูกมองว่าเป็นแหล่งซ่องสุมการค้าการร้ายสากลโดยผลจากสงคราม 6 วันระหว่างอิสราเอลกับชาติอาหรับและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ปัญหาปาเลสไตน์ส่งผลทำให้เขตเวสต์แบงก์ เยรูซาเล็มด้านตะวันออก จนวนกาซ่าและที่ราบสูงโกลานของซีเรียทั้งหมดถูกไซออนนิสต์ยึดได้ภายในสงคราม 6 วัน และส่งผลทำให้ประชาชนชาวปาเลสไตน์ในพื้นที่ถูกยึดครองกว่า 360,000 คน ต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยไม่มีแผ่นดินอยู่บางส่วนต้องไปอาศัยอยู่ที่อื่น บางส่วนต้องอพยพออกนอกประเทศและในปัจจุบันแม้ว่าในทางการเมืองจะมีการตกลงและการสร้างความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศอิรักจนนำไปสู่

การจัดตั้งรัฐบาลถาวรได้แล้วแต่ประเทศอิรักก็ยังคงต้องเผชิญกับสถานการณ์ความรุนแรงจากการก่อความไม่สงบ การโจมตีจากกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มต่อต้านอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าในการที่บุคคลตัดสินใจจะอพยพออกจากถิ่นที่อยู่ นั้นมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้หรือค่าจ้างเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลทำให้ประชากรย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง (ศิริรัตน์ ธาณิธนานนท์, 2542 : 34-38 ; ปราโมทย์ ประสาทกุล และพิมลพรรณ อิศรภักดี, 2542 : 31 ; ทศนีย์ ทองสว่าง, 2544 : 108-113 ; ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2543 : 262-263) ปัจจัยทางการเมือง เช่น นโยบายทางการเมืองของรัฐบาลเกี่ยวกับการย้ายถิ่น ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย เช่น ความเป็นเมือง ขนาดพื้นที่ ปัจจัยทางสังคม เช่น โอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคม สภาพของครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก)” พบว่า 1) อายุมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นโดยผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำลงมาเป็นผู้ย้ายถิ่นสูงถึงร้อยละ 67.4 ส่วนผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 61 ปี และสูงกว่าจะมีการย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 36 2) ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นกล่าวคือผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงโดยผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะย้ายถิ่นถึงร้อยละ 90.5 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.4 ย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 35.9 เท่านั้น 3) รายได้มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นกล่าวคือผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อปีอยู่ในระดับต่ำมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อปีอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปีมีเพียงร้อยละ 6.9 เท่านั้นที่มีโอกาสได้ย้ายถิ่น ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไปมีถึงร้อยละ 78.5 ที่ได้ย้ายถิ่น 4) จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น 5) จำนวนเครือญาติมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นกล่าวคือผู้ที่มีเครือญาติมากมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มีญาติพี่น้องน้อย 6) การพึ่งพาอาศัยญาติพี่น้องมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นโดยผู้ที่พึ่งพาอาศัยญาติพี่น้องได้ในระดับสูงมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่พึ่งพาอาศัยญาติพี่น้องได้ในระดับต่ำโดยกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า “พึ่งพาอาศัยได้มาก” มีการย้ายถิ่นถึงร้อยละ 61.2 และกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า “พึ่งพาอาศัยได้พอสมควร” มีการย้ายถิ่นร้อยละ 56.1 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า “พึ่งพาอาศัยได้เล็กน้อย” มีการย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 38.5 7) จำนวนเพื่อนฝูงที่พึ่งพาอาศัยได้มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพื่อนฝูงที่พึ่งพาอาศัยได้ 11-15 คน และ 16-20 คน มีสัดส่วนของผู้ย้ายถิ่น

สูงถึงร้อยละ 65.4 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพื่อนฝูงที่พึงพาอาศัยได้แค่ 5 คนหรือต่ำกว่านั้นไม่มีการย้ายถิ่น 8) ลักษณะความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น 9) ภัยคุกคามทางธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นโดยกลุ่มตัวอย่างที่เผชิญกับภัยธรรมชาติบ่อยครั้งจะย้ายถิ่นสูงถึงร้อยละ 91.67 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เผชิญกับภัยธรรมชาตินาน ๆ ครั้งจะมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 45.73 10) สถานภาพการแต่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นและ 11) ประสบการณ์การย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยย้ายถิ่นมาก่อนมีการย้ายถิ่นถึงร้อยละ 62.1 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยย้ายถิ่นมาก่อนมีการย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 29.1 เท่านั้น

ปราโมทย์ ประสาทกุล และพิมลพรรณ อิศรภักดี (2542 : 32-37) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การย้ายถิ่นของชาวชนบท : กรณีศึกษาของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์” พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ ผู้ย้ายถิ่นของอำเภอนางรองส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงและ 2) อายุ ผู้ย้ายถิ่นออกส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึง 44 ปี สำหรับปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ 1) การได้รับเงินกลับของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของสมาชิกในครอบครัวกล่าวคือผู้ย้ายถิ่นออกร้อยละ 53 ได้ส่งเงินมาช่วยเหลือครอบครัวในถิ่นต้นทางที่อำเภอนางรองโดยผู้ย้ายถิ่นหญิงมีส่วนการส่งเงินกลับบ้านร้อยละ 59 ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นชายมีส่วนการส่งเงินกลับบ้านร้อยละ 49 และ 2) สถานภาพในครัวเรือนของผู้ย้ายถิ่นพบว่าผู้ที่ เป็นบุตรของหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนของการย้ายถิ่นออกมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่เป็นเขยหรือสะใภ้ของหัวหน้าครัวเรือน

สุธรรม นันทมงคลชัย (2543 : 99-101,103-104) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) ปัจจัยด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทาง 2) ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัจจัยด้านระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทาง 4) ปัจจัยด้านอาชีพ วิชาชีพวิชาการและบริหาร เสมียน เกษตรกรรมและด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทางและ 5) ปัจจัยด้านสถานภาพผู้ย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิมพอภา พันธูลี (2544 : 92-95) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑลและในส่วนภูมิภาค” พบว่า 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑลและเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

แบบหลายตัวแปรด้วยการถดถอยโลจิสติกแบบขั้นตอนพบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ การมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด การมีชื่อในทะเบียนบ้าน ความถาวรของที่อยู่อาศัยและอาชีพ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวสามารถอธิบายการแปรผันของความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดได้ร้อยละ 12.9 และสำหรับในส่วนภูมิภาคพบว่า 1 ใน 10 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดโดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรด้วยการถดถอยโลจิสติกแบบขั้นตอนพบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ การมีชื่อในทะเบียนบ้าน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ความสะดวกของสาธารณูปโภค การมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ความถาวรของที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และสถานภาพสมรส โดยตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวสามารถอธิบายการแปรผันของความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดได้ร้อยละ 7.8

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2545 : 8-9) ได้ศึกษาเรื่อง “การทดสอบหุ่นจำลองสำนักนิเวศคลาสสิก ผลกระทบของค่าจ้างและเงินเดือนต่อการอพยพของครัวเรือน การวิเคราะห์ใช้ตัวเลขแบบตัดขวาง : กรณีประเทศไทย” พบว่าค่าจ้างและเงินเดือนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการอพยพของครัวเรือนในประเทศไทยซึ่งเป็นจริงตามทฤษฎีการอพยพของสำนักนิเวศคลาสสิกทุกประการโดยมีผลกระทบต่อการอพยพของครัวเรือนสูงถึงร้อยละ 66.9 ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ มีผลกระทบเพียงร้อยละ 33.1 เท่านั้น กล่าวคือปัจจัยค่าจ้างและเงินเดือนสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการอพยพของครัวเรือนได้ร้อยละ 66.9 ในระดับประเทศ ร้อยละ 65.5 ในภาคกลาง ร้อยละ 23.0 ในภาคเหนือ ร้อยละ 5.7 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและร้อยละ 62.5 ในภาคใต้

วิญญา ลับเลิศ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้” พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 31 ปีในเพศชาย ส่วนเพศหญิงอายุเฉลี่ย 30 ปี และระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เพศหญิงมีการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 46.7 ในขณะที่เพศชายส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 56.9 สำหรับอาชีพของผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ในเพศชายเป็นผู้ที่มีอาชีพใช้แรงงานมากกว่าวิชาชีพ ในขณะที่เพศหญิงเป็นผู้ที่มีอาชีพด้านวิชาชีพมากกว่าแรงงานและปัจจัยผลักดันที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ ได้แก่ ระดับความเป็นเมือง ระดับการพัฒนาอุตสาหกรรม ระดับความอุดมสมบูรณ์ด้านความชื้นสัมพัทธ์ ระดับบริการสังคมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ ได้แก่ ระยะทางระหว่างจังหวัด และดัชนีการย้ายถิ่นทั้ง Preference Index และ

Effectiveness Index

เสาวนิจ นิจอันทชัย (2547 : 96-98) ได้ศึกษาเรื่อง “ความตั้งใจย้ายที่อยู่อาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าผู้ที่ทำงานในกรุงเทพมหานครระหว่าง 8-12 ปี มีความตั้งใจย้ายที่อยู่อาศัยน้อยกว่าผู้ที่ทำงานระยะสั้นกว่าและปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษาและภูมิลำเนาเดิมมีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านข่าวสารข้อมูล คือ การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จำนวนคนในชุมชนและระดับมลพิษมีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยด้านการปรับตัว คือ ระยะเวลาในการทำงานมีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บุญสม ครีกครีน (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี” พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุและสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยผลักดันจากถิ่นต้นทาง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การศึกษา ครอบครัวและสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยผลักดันจากถิ่นต้นทางที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างมาก คือ ครอบครัวและสังคม ส่วนปัจจัยผลักดันจากถิ่นต้นทางที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ได้แก่ เศรษฐกิจ การศึกษา สิ่งแวดล้อมและภูมิศาสตร์ ตามลำดับ รวมทั้งปัจจัยดึงดูดจากถิ่นปลายทาง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยดึงดูดจากถิ่นปลายทาง ได้แก่ เศรษฐกิจ การศึกษา สังคมและสิ่งแวดล้อมและภูมิศาสตร์มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ชาเกียรติ พิทักษ์คุณพล (2549 : 27-46) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบต่อการย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาส่งผลทำให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากร โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มไม่สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ เกิดความกลัว ความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลุ่มตัวอย่างบางท่านต้องสูญเสียบุคคลอัน

เป็นที่รักไป ด้วยเหตุนี้การย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาสถานที่ที่สามารถตอบสนองด้านความต้องการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการมีชีวิตปกติสุขจึงเป็นทางเลือกที่จำเป็นต้องเลือกโดยผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เลือกที่จะตั้งถิ่นฐานในหาดใหญ่อย่างถาวร ในขณะที่บางส่วนต้องการย้ายถิ่นฐานกลับหากสถานการณ์ความไม่สงบลดน้อยลง

ดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหิม และอับดุลเลาะ อับรู (2549 : 186,218) ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อประชาชนว่าต้องอพยพหนีออกนอกประเทศเพราะความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุดร้อยละ 42.04 รองลงมาคือไม่แน่ใจร้อยละ 38.70 และเห็นด้วยร้อยละ 19.26 และส่วนใหญ่เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อประชาชนว่าต้องอพยพหนีออกนอกประเทศเพราะความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินที่ไม่แตกต่างกัน

ปิยะ กิจถาวร และคณะ (2551 : 32-34) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กรณี : การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไข” พบว่าความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - มิถุนายน พ.ศ. 2550 มีชาวไทยพุทธได้อพยพย้ายถิ่นออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 319 คน ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดพบว่าจังหวัดนราธิวาสมีการอพยพย้ายออกของชาวไทยพุทธสูงสุดรวม 160 คน รองลงมาคือจังหวัดยะลาที่มีการอพยพย้ายออกของชาวไทยพุทธรวม 102 คน และจังหวัดปัตตานีมีการอพยพย้ายออกของชาวไทยพุทธรวม 57 คน ตามลำดับ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน
2. ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
3. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
4. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีจาก 33,343 ครัวเรือน ใน 14 ตำบล

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดหน่วยในการสุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนใน 14 ตำบล ซึ่งมีทั้งหมด 33,343 ครัวเรือน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือนโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727, อ้างถึงใน ศุภวุฒิ กาพสุวรรณ, 2544 : 41) คำนวณได้ 395 ตัวอย่าง จากจำนวนนี้คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนครัวเรือนในแต่ละตำบลแล้วคัดเลือกตัวอย่างครัวเรือนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนตามรหัสบ้านเลขที่เพื่อให้เป็นตัวแทนในการศึกษาในแต่ละตำบล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา คือ พื้นที่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

4. ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม 2553 ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2553

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย ดังนี้

5.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้

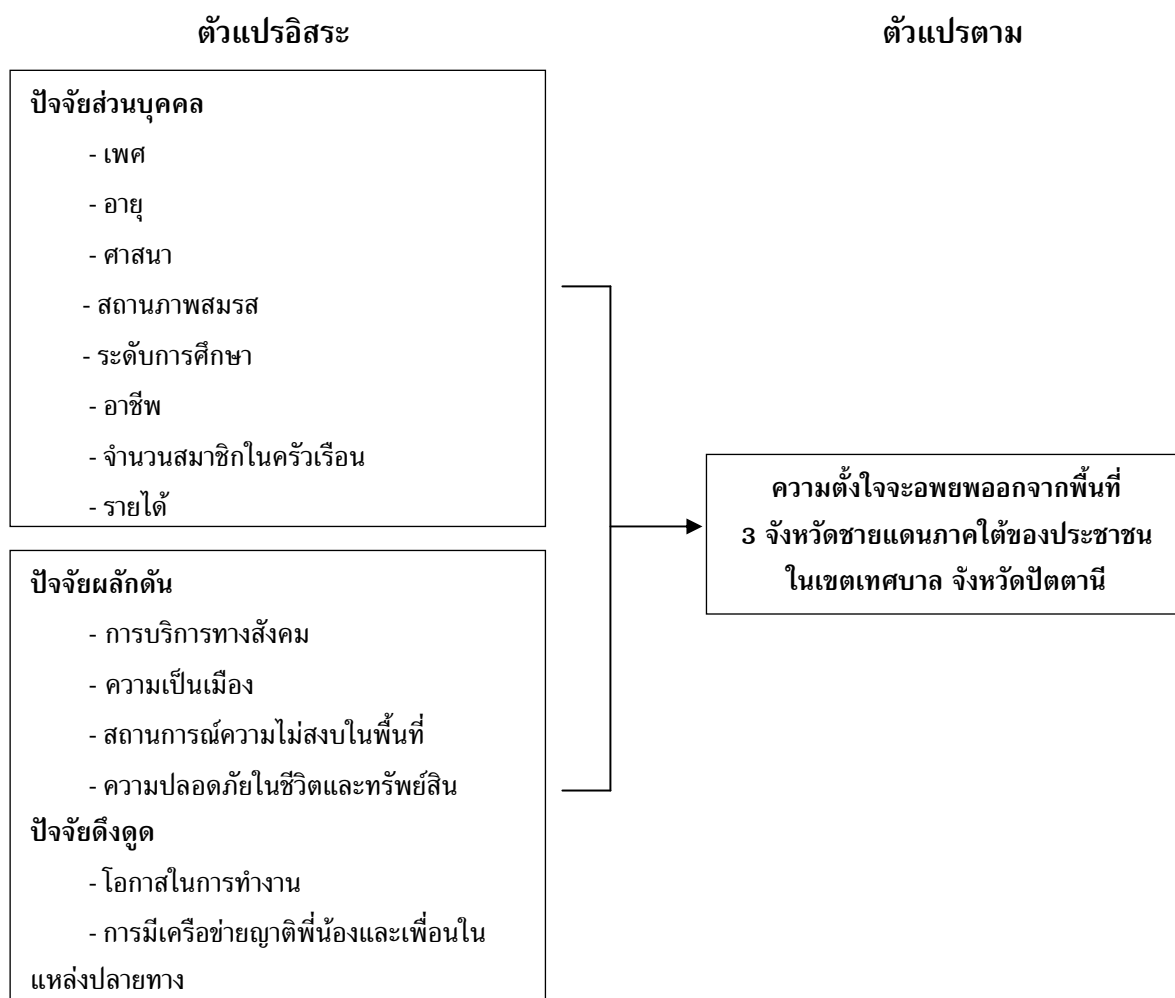
5.1.2 ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5.1.3 ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

5.2 ตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ หมายถึงความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของประชาชนที่จะเลือกว่าจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึงจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

รายได้ หมายถึงเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมต่อเดือนรวมทั้งหมดของหัวหน้าครัวเรือน

การบริการทางสังคม หมายถึงสภาพของถนนเข้า-ออกในหมู่บ้าน ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับเส้นทางหลัก การมีแพทย์และพยาบาลให้บริการของโรงพยาบาล/สถานีอนามัยในหมู่บ้าน และการมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยของโรงพยาบาล/สถานีอนามัยในหมู่บ้าน

ความเป็นเมือง หมายถึงระดับความเป็นเมืองของหมู่บ้าน และการมีโรงงานอุตสาหกรรม องค์กร บริษัท ร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หมายถึงความถี่และแนวโน้มความรุนแรงของเหตุการณ์ความไม่สงบ ความสามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบของเจ้าหน้าที่รัฐ และความจำเป็นในการมีเจ้าหน้าที่รัฐรักษาความปลอดภัย

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึงความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ความรู้สึกถึงความเสี่ยงในอันตราย ความจำเป็นในการกลับเข้าบ้านก่อนค่ำ ความถี่ของทรัพย์สินที่เสียหาย และการมีเจ้าหน้าที่รัฐคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

โอกาสในการทำงาน หมายถึงความรู้และความสามารถในการทำงาน การไม่มีอุปสรรคในเรื่องอาชีพในการไปทำงานพื้นที่อื่น ความคาดหวังในการมีแหล่งงานทำในพื้นที่อื่น และการไม่มีอุปสรรคในเรื่องครอบครัวในการไปทำงานพื้นที่อื่น รวมทั้งความคาดหวังในการมีรายได้เพิ่มขึ้นของหัวหน้าครัวเรือน

การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง หมายถึงการมีญาติพี่น้อง เพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ในพื้นที่อื่น และความสามารถช่วยเหลือด้านที่พักและการทำงาน/การทำมาหากินของญาติพี่น้อง เพื่อนในพื้นที่อื่น

บทที่ 2 วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ทั้งหมด 33,343 ครัวเรือน ใน 14 ตำบล (ข้อมูล ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2553)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดหน่วยในการสุ่มตัวอย่าง คือ ระดับครัวเรือน โดยแต่ละครัวเรือนเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยใช้จำนวนครัวเรือนทั้งหมดใน 14 ตำบล ซึ่งมีจำนวน 33,343 ครัวเรือน มากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727, อ้างถึงใน ศุภวุฒิ กาพสุวรรณ, 2544 : 41) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (ในที่นี้กำหนด

ค่าความคลาดเคลื่อน = 0.05)

แทนค่าสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{33,343}{1 + 33,343 (0.05)^2} \\ &= 395 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 395 ครั้วเรือน
จากนั้นคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล โดยวิธีการเทียบสัดส่วน
จำนวนประชากรในแต่ละตำบลเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำบลในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

รายชื่อเทศบาล	จำนวนครั้วเรือน ทั้งหมด	วิธีการเทียบสัดส่วน	จำนวนครั้วเรือน ตัวอย่าง
เทศบาลเมืองปัตตานี			
ตำบลสะบารัง	7,257	$7,257 \times 395 / 33,343$	86
ตำบลอาเนาะรู	4,210	$4,210 \times 395 / 33,343$	50
ตำบลจะบังติกอ	2,238	$2,238 \times 395 / 33,343$	26
เทศบาลตำบลยะรัง			
ตำบลยะรัง	1,044	$1,044 \times 395 / 33,343$	12
เทศบาลตำบลหนองจิก			
ตำบลตูยง	1,709	$1,709 \times 395 / 33,343$	20
เทศบาลตำบลบ่อทอง			
ตำบลบ่อทอง	2,930	$2,930 \times 395 / 33,343$	35
เทศบาลตำบลโคกโพธิ์			
ตำบลโคกโพธิ์	1,434	$1,434 \times 395 / 33,343$	17
เทศบาลตำบลนาประดู่			
ตำบลนาประดู่	1,158	$1,158 \times 395 / 33,343$	14
เทศบาลตำบลปะนาเระ			
ตำบลปะนาเระ	1,907	$1,907 \times 395 / 33,343$	22
เทศบาลตำบลมายอ			
ตำบลมายอ	1,934	$1,934 \times 395 / 33,343$	23
เทศบาลตำบลตะลุบัน			
ตำบลตะลุบัน	3,622	$3,622 \times 395 / 33,343$	43
เทศบาลตำบลยะหริ่ง			
ตำบลยามู	1,514	$1,514 \times 395 / 33,343$	18
เทศบาลตำบลตันหยง			
ตำบลมะนังยง	561	$561 \times 395 / 33,343$	7

ตาราง 1 (ต่อ)

รายชื่อเทศบาล	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	วิธีการเทียบสัดส่วน	จำนวน ครัวเรือน ตัวอย่าง
เทศบาลตำบลบางปู			
ตำบลบางปู	1,825	$1,825 * 395 / 33,343$	22
รวม	33,343	$33,343 * 395 / 33,343$	395

ที่มา : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี, 2552

คัดเลือกตัวอย่างของครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละตำบลของเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนตามรหัสบ้านเลขที่เพื่อให้เป็นตัวแทนในการศึกษาในแต่ละตำบล

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Survey) เช่น หนังสือ บทความ วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่น ๆ
2. ศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
3. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ชนิดให้ผู้ตอบตนเอง (Self-Questionnaires) เพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ โดยเป็นคำถามปลายปิดในรูปแบบตรวจรายการ (Check list) และคำถามที่ให้เติมข้อความตามความเป็นจริง จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เป็นแบบสอบถามแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 23 ข้อ โดยมีลักษณะการประเมินแบ่งค่า ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก			ข้อความเชิงลบ	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน	5	คะแนน

แบบสอบถามส่วนนี้แบ่งออกเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 17 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 1-8, 11 และ 16-23 และข้อความเชิงลบจำนวน 6 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 9, 10 และ 12-15

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยแบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนาสร้างขึ้นมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะการประเมินแบ่งค่าออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี คำนวณจากคะแนนรวมของคำตอบในส่วนนี้ทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ โดยกำหนดคะแนนซึ่งอิงกลุ่มจากคะแนนเฉลี่ยของคำตอบทั้งหมด ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5-1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่สูง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่

ปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ต่ำ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดยเป็นคำถามชนิดปลายเปิด (Open-Ended Questions) จำนวน 2 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษาเพื่อกำหนดนิยามตัวแปรและตัวชี้วัด
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามตัวแปรและตัวชี้วัด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณาอีกครั้ง
4. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 3 ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ที่ระบุมาตรวจวัดเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบพิจารณา ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข โดยในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมของนิยามตัวแปรและความสอดคล้องของข้อความคำถามกับนิยามตัวแปรตลอดจนการสื่อความหมายของข้อความคำถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนความสอดคล้องของข้อความคำถามกับนิยามตัวแปรและคะแนนการสื่อความหมายของข้อความคำถามไว้ 3 ระดับ คือ มาก = 3 ปานกลาง = 2 และน้อย = 1 ซึ่งหากข้อความคำถามใดมีผลรวมของคะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไปแสดงว่าข้อความคำถามนั้นนำไปใช้วัดได้ ในทางตรงกันข้ามข้อความคำถามใดได้ผลรวมของคะแนนน้อยกว่า 5 คะแนน ผู้วิจัยจะตัดข้อความนั้นออกไป และในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาการสื่อความหมายของข้อความคำถามว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ในการใช้วัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนการสื่อความหมายของข้อความคำถามไว้ 3 ระดับ คือ มาก = 3 ปานกลาง = 2 และน้อย = 1 ซึ่งหากข้อความคำถามใดมีผลรวมของคะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไปแสดงว่าข้อความคำถามนั้นนำไปใช้วัดได้ ในทางตรงกันข้ามข้อความคำถามใดได้ผลรวมของคะแนนน้อยกว่า 5 คะแนน ผู้วิจัยจะตัดข้อความนั้นออกไป พร้อมกันนี้ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 หากผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 4 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มกับที่จะทำการศึกษาจำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิคการคิดออกเสียง (Think Aloud) โดยการให้กลุ่มตัวอย่างอ่านแบบสอบถามแล้วให้พูดถึงสิ่งที่ตัวเองคิดออกมาเพื่อทดสอบดูว่าข้อคำถามทั้งหมดสามารถใช้วัดได้เป็นอย่างดีกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยทั้งนี้หากข้อคำถามใดที่กลุ่มตัวอย่างเกิดความไม่เข้าใจในการสื่อความหมายของข้อคำถามผู้วิจัยจะได้นำข้อคำถามนั้นๆ ไปปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มกับที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด แล้วนำผลจากการตอบแบบสอบถามมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มกับที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความเข้าใจในคำถามด้วยการนำแบบสอบถามมาทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งอธิบายค่าความเที่ยง Reliability ที่ยอมรับกันจะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540 : 62)

ผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8978 โดยเมื่อวิเคราะห์ที่ตัวแปรพบว่า

การบริการทางสังคม จำนวน 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9002

ความเป็นเมือง จำนวน 2 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8085

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จำนวน 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7699

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8163

โอกาสในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9265

การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง จำนวน 3 ข้อ มีค่า

ความเชื่อมั่นเท่ากับ .7512

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9704

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาพื้นที่ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขออนุญาตจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง
4. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Product and Service Solutions) เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับหาระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
3. ค่าสถิติที (t-test) และค่าสถิติเอฟ (F-test) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดย

ในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) เพราะในการศึกษาการอพยพออกจากพื้นที่ของประชาชนส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัจจัยผลักดันในพื้นที่มากกว่าปัจจัยดึงดูดอันเป็นไปตามทฤษฎีผลักดันและดึงดูด (Push-Pull Theory) (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, 2521 : 102)

5. ส่วนคำถามชนิดปลายเปิดในแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 3 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำนวน 395 ตัวอย่าง ใน 14 ตำบล โดยใช้แบบสอบถามสามารถแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้

ส่วนที่ 4 ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ ซึ่งมีรายละเอียดแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	218	55.2
หญิง	177	44.8

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	68	17.2
31-40 ปี	143	36.2
41-50 ปี	124	31.4
51-60 ปี	52	13.2
มากกว่า 60 ปี	8	2.0
ศาสนา		
พุทธ	188	47.6
อิสลาม	207	52.4
สถานภาพสมรส		
โสด	97	24.6
สมรส	245	62.0
แยกกันอยู่	29	7.3
หย่าร้าง/หม้าย	24	6.1
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	21	5.3
ประถมศึกษา	97	24.6
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	59	14.9
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	60	15.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	62	15.7
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	89	22.5
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	7	1.8
อาชีพ		
เกษตรกร	55	13.9
ประมง	14	3.5
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	64	16.2
พนักงานบริษัทเอกชน	71	18.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	101	25.6
รับจ้าง	74	18.7
อื่นๆ ¹	16	4.1

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	63	15.9
3-4 คน	173	43.8
5-6 คน	99	25.1
มากกว่า 6 คน	60	15.2
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	32	8.1
5,001-10,000 บาท	212	53.7
10,001-15,000 บาท	69	17.5
15,001-20,000 บาท	57	14.4
มากกว่า 20,000 บาท	25	6.3
รวม	395	100.0

หมายเหตุ : ¹ ได้แก่ ลูกจ้างรัฐบาล พนักงานจ้าง ลูกจ้าง

จากตาราง 2 สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 55.2 และเพศหญิงร้อยละ 44.8

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 36.2 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี ร้อยละ 31.4 ส่วนอายุมากกว่า 60 ปี มีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 2.0

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 52.4 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 47.6

สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมสร้อยละ 62.0 รองลงมามีสถานภาพโสดร้อยละ 24.6 ส่วนสถานภาพหย่าร้าง/หม้ายมีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 6.1

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.6 รองลงมามีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 22.5 ส่วนระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปมีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 1.8

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 25.6 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 18.7 ส่วนอาชีพประมงมีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 3.5

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 3-4 คน ร้อยละ 43.8 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 5-6 คน ร้อยละ 25.1 ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดมากกว่า 6 คนมีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 15.2

รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 53.7 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 17.5 ส่วนรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 6.3

ส่วนที่ 2 ระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่
1. ข้าพเจ้าตั้งใจหาสถานที่อยู่แห่งใหม่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่บ่อยครั้ง	2.45	1.230	ปานกลาง
2. มีความเป็นไปได้มากที่ข้าพเจ้าจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	2.45	1.288	ปานกลาง
3. ปัจจุบันข้าพเจ้าและสมาชิกในครัวเรือนมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	2.42	1.253	ปานกลาง
รวม	2.44	1.222	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่าระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตั้งใจหาสถานที่อยู่แห่งใหม่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่บ่อยครั้งและมีความเป็นไปได้มากที่จะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางโดยมี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.45 ส่วนปัจจุบันตนเองและสมาชิกในครัวเรือนมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.42

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้

ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติ t-test และค่าสถิติ F-test ระหว่างความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (sd.)	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
เพศ				-1.527	.128	
ชาย	218	2.36	1.194			
หญิง	177	2.55	1.250			
อายุ				15.071	.000*	คู่ที่แตกต่างคือ
ไม่เกิน 30 ปี	68	3.25	1.258			- อายุไม่เกิน 30
31-40 ปี	143	2.44	1.206			ปี แตกต่างกับ
41-50 ปี	124	2.18	1.093			อายุ 31-40 ปี,
มากกว่า 50 ปี	60	2.07	1.068			อายุ 41-50 ปี,
						มากกว่า 50 ปี
						- อายุ 31-40 ปี
						แตกต่างกับอายุ
						มากกว่า 50 ปี
ศาสนา				1.227	.221	
พุทธ	188	2.52	1.175			
อิสลาม	207	2.37	1.261			

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (sd.)	t/F	p-value	เปรียบเทียบ รายคู่
						ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว
จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน				.978	.403	
1-2 คน	63	2.66	0.987			
3-4 คน	173	2.44	1.128			
5-6 คน	99	2.32	1.294			
มากกว่า 6 คน	60	2.43	1.541			
รายได้				4.238	.002*	คู่ที่แตกต่างคือ
ไม่เกิน 5,000 บาท	32	2.70	1.353			-รายได้ไม่เกิน
5,001-10,000 บาท	212	2.52	1.242			5,000 แตกต่าง
10,001-15,000 บาท	69	2.57	1.264			กับ 15,001-
15,001-20,000 บาท	57	1.85	0.748			20,000
มากกว่า 20,000 บาท	25	2.40	1.309			-รายได้5,001-
						10,000
						แตกต่างกัน
						15,001-
						20,000
						-รายได้
						10,001-
						15,000
						แตกต่างกัน
						15,001-
						20,000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ระดับการศึกษากับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษากับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) ใช้วิธีการทดสอบของ LSD พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

อาชีพกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการเปรียบเทียบอาชีพกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้กับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการเปรียบเทียบรายได้กับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการทดสอบด้วย

การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

การศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) ที่มีหลักการสำคัญ คือการแสวงหาตัวพยากรณ์ตัวแปรตามที่ดีที่สุด โดยที่มุ่งหมายแสวงหาตัวแปรอิสระหรือตัวแปรอธิบายที่มีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) ภายใต้วแบบเชิงสมการ ดังต่อไปนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6$$

เมื่อกำหนดให้ Y = ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

X_1 X_6 = ตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables)

a = ค่าคงที่

b = ค่าสัมประสิทธิ์

เมื่อกำหนดให้สมการมีตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) ได้แก่

X_1 หมายถึง การบริการทางสังคม

X_2 หมายถึง ความเป็นเมือง

X_3 หมายถึง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

X_4 หมายถึง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

X_5 หมายถึง โอกาสในการทำงาน

X_6 หมายถึง การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

Y หมายถึง ความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอธิบายผลการศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในที่นี้ ผู้วิจัยจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดแสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	1	.498**	.181**	-0.40	-.026	-.082	-.186**
X ₂		1	-.105*	.102*	.074	.058	-.052
X ₃			1	-.121*	.051	.053	.101*
X ₄				1	-.521**	-.464**	-.458**
X ₅					1	.632**	.555**
X ₆						1	.537**
Y							1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่าตัวแปรการบริการทางสังคม (X₁) และตัวแปรความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X₄) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X₃) ตัวแปรโอกาสในการทำงาน (X₅) และตัวแปรการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X₆) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, 0.01 และ 0.01 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรความเป็นเมืองกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และในการตัดสินใจว่าตัวแปรอิสระใดได้รับอิทธิพลจากชุดตัวแปรอิสระด้วยกันหรือไม่ (Multicollinearity) สามารถพิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กล่าวคือต้องไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สูงเกิน 0.65 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าตัวแปรอิสระด้วยกันไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) (Burn and Grove,

1993 : 487) ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตามตาราง 5 พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง -0.026 ถึง $.632$ โดยไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สูงเกิน 0.65 ขึ้นไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระดังกล่าวไม่สูงมากและสามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้นได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการแบบ Enter โดยมีรายละเอียดแสดงดังตาราง 6 และตาราง 7

ตาราง 6 ผลลัพธ์สรุปตัวแบบสมการถดถอย

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.511	.261	.255	1.05434
2	.632	.400	.392	.95223

จากตาราง 6 พบว่ารูปแบบสมการถดถอยที่เหมาะสม คือ รูปแบบสมการที่ 2 โดยสามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรการบริการทางสังคม (X_1) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X_3) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_4) โอกาสในการทำงาน (X_5) และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X_6) มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี (Y) ซึ่งตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) ทั้ง 5 ตัวแปรนั้นสามารถอธิบายความผันแปรของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 40.0 ค่า R^2 เท่ากับ $.400$

การหาค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอย และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) กับตัวแปรตาม (Dependent Variables) สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลลัพธ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอธิบายแต่ละตัวกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	Sig.
ขั้นตอนที่ 1					
Constant	5.724	.478		11.983	.000
การบริการทางสังคม (X ₁)	-.312	.062	-.222	-5.028	.000
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X ₃)	.210	.095	.099	2.215	.027
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X ₄)	-1.057	.102	-.455	-10.376	.000
ขั้นตอนที่ 2					
Constant	2.665	.540		4.940	.000
การบริการทางสังคม (X ₁)	-.268	.057	-.191	-4.738	.000
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X ₃)	.207	.086	.097	2.411	.016
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X ₄)	-.525	.108	-.226	-4.864	.000
โอกาสในการทำงาน (X ₅)	.323	.087	.278	3.729	.000
การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X ₆)	.183	.074	.178	2.463	.014

จากตาราง 7 เมื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลสามารถอธิบายหรือพยากรณ์ความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จากปัจจัยผลักดัน 3 ตัวแปรอธิบาย คือ การบริการทางสังคม (X₁) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X₃) และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X₄) จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) พบว่าตัวแปรอธิบายทั้ง 3 ตัวแปรข้างต้นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เท่ากับ .511 และสามารถอธิบายความผันแปรของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 26.1 ค่า R² เท่ากับ .261 (ดูประกอบจากตาราง 6) และเมื่อเพิ่มปัจจัยดึงดูด 2 ตัวแปรอธิบายเข้าไปในการวิเคราะห์สมการถดถอย คือ โอกาสในการทำงาน (X₅) และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X₆) พบว่าตัวแปรอธิบายทั้ง 2 ตัวแปรข้างต้นทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเป็น .632 และสามารถอธิบาย

ความผันแปรของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ใ้ร้อยละ 40.0 ค่า R^2 เท่ากับ .400 (ดูประกอบจากตาราง 6) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบสมการถดถอยในขั้นตอนที่ 2 เหมาะสมที่สุดสำหรับการศึกษาคั้งนี้ โดยตัวแปรโอกาสในการทำงาน (X_5) มีอิทธิพลที่สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้ดีที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง (มีค่า β เท่ากับ .278) รองลงมาคือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_4) (มีค่า β เท่ากับ -.226) การบริการทางสังคม (X_1) (มีค่า β เท่ากับ -.191) การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X_6) (มีค่า β เท่ากับ .178) และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X_3) (มีค่า β เท่ากับ .097) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรอธิบายทั้ง 5 ตัวแปรต่อตัวแปรตามแล้วพบว่าตัวแปรอธิบายทั้ง 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางบวกและทางลบต่อตัวแปรตาม โดยตัวแปรโอกาสในการทำงาน (X_5) การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X_6) และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X_3) มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_4) และการบริการทางสังคม (X_1) มีอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตาม ในขณะที่ตัวแปรอธิบายทั้ง 5 ตัวแปรข้างต้นสามารถอธิบายตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับแตกต่างกัน โดยตัวแปรโอกาสในการทำงาน (X_5) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_4) และการบริการทางสังคม (X_1) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง (X_6) และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (X_3) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่าปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้แก่ การบริการทางสังคม สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โอกาสในการทำงาน และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมจากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม ซึ่งสามารถพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ของผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ให้ข้อเสนอแนะ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ตาราง 8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1.	สภาพเศรษฐกิจ	32	14.04
2.	การได้เดินทางไปจังหวัดอื่น ๆ และความก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่งของภาคเอกชน	29	12.72
3.	การศึกษาของบุตร	27	11.84
4.	หน้าที่การงานที่รับผิดชอบ	25	10.96
5.	การค้าขาย	20	8.77
6.	ภูมิลำเนา	17	7.46
7.	การสูญเสียของบุคคลใกล้ชิดในครัวเรือนจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่	16	7.02
8.	ปัญหาทางด้านจิตใจ เช่น ความวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัย ความหวาดระแวงของคนในพื้นที่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการไม่มีความมั่นคงต่อชีวิต	14	6.14
9.	การมีครอบครัวอยู่ต่างจังหวัด	10	4.39
10.	ภาวะการว่างงาน	8	3.51
11.	ปัญหาค่าครองชีพสูงในพื้นที่	7	3.07
12.	การช่วยเหลือในด้านต่างๆ ของภาครัฐ	5	2.19
13.	ความไม่เข้าใจกันในเรื่องศาสนา เช่น การขัดแย้งกันทางศาสนา	5	2.19
14.	การเมืองในท้องถิ่น	4	1.75
15.	ปัญหาในครอบครัว	3	1.32
16.	ปัญหาเรื่องยาเสพติดในหมู่บ้าน เช่น เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านติดยาเสพติด	2	0.88
17.	สภาพดินฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่	2	0.88

ตาราง 8 (ต่อ)

	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
18.	การตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือน เช่น การตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลอง แม่น้ำอาจส่งผลทำให้เกิดน้ำท่วม	1	0.44
19.	การมีสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย	1	0.44
	รวม	228	100.0

จากตาราง 8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี เป็นข้อเสนอแนะจากบางส่วนของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะในข้อนี้มีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับข้อเสนอแนะได้ดังนี้คือ สภาพเศรษฐกิจมีมากที่สุด ร้อยละ 14.04 รองลงมาคือการได้เดินทางไปจังหวัดอื่น ๆ และความก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่งของภาคเอกชน ร้อยละ 12.72 การศึกษาของบุตร ร้อยละ 11.84 หน้าที่การงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 10.96 การค้าขาย ร้อยละ 8.77 ภูมิลำเนา ร้อยละ 7.46 การสูญเสียของบุคคลใกล้ชิดในครัวเรือนจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ร้อยละ 7.02 ปัญหาทางด้านจิตใจ เช่น ความวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัย ความหวาดระแวงของคนในพื้นที่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการไม่มีความมั่นคงต่อชีวิต ร้อยละ 6.14 การมีครอบครัวอยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 4.39 ภาวะการว่างงาน ร้อยละ 3.51 ปัญหาค่าครองชีพสูงในพื้นที่ ร้อยละ 3.07 การช่วยเหลือในด้านต่างๆ ของภาครัฐ ร้อยละ 2.19 ความไม่เข้าใจกันในเรื่องศาสนา เช่น การขัดแย้งกันทางศาสนา ร้อยละ 2.19 การเมืองในท้องถิ่น ร้อยละ 1.75 ปัญหาในครอบครัว ร้อยละ 1.32 ปัญหาเรื่องยาเสพติดในหมู่บ้าน เช่น เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านติดยาเสพติด ร้อยละ 0.88 สภาพดินฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ร้อยละ 0.88 การตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือน เช่น การตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลอง แม่น้ำอาจส่งผลทำให้เกิดน้ำท่วม ร้อยละ 0.44 และการมีสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย ร้อยละ 0.44 ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ให้ข้อเสนอแนะ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

	ข้อเสนอแนะอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
1.	รัฐบาลควรเข้ามาดูแลความปลอดภัยให้ทั่วถึง โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง	28	19.58
2.	เจ้าหน้าที่รัฐควรแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่อย่างจริงจัง	21	14.69
3.	ผู้ว่าราชการจังหวัดควรจัดระเบียบการปกครองในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ เช่น การหาวิธีการและการบริหารงานแบบใหม่	17	11.89
4.	ฝ่ายปกครองควรมีการปกครอง มีความยุติธรรม และมีความเข้มแข็งอดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ให้มากขึ้น	14	9.79
5.	หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ควรร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง	14	9.79
6.	หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีความสามัคคีปรองดองกัน	13	9.09
7.	เจ้าหน้าที่รัฐและสถาบันหรือองค์กรทางศาสนาควรร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	10	6.99
8.	หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ กับประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง	10	6.99
9.	ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรออกมาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้มากขึ้น	7	4.90
10.	ภาครัฐควรช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากขึ้น	6	4.20
11.	ภาครัฐและภาคเอกชนควรเข้ามาลงทุนทำธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เพิ่มขึ้น รวมทั้งภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่มีงานทำ	3	2.10
	รวม	143	100.0

จากตาราง 9 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นข้อเสนอแนะจากบางส่วนของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ มีจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับข้อเสนอแนะได้ดังนี้คือ รัฐบาลควรเข้ามาดูแล

ความปลอดภัยให้ทั่วถึง โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่องมีมากที่สุด ร้อยละ 19.58 รองลงมาคือเจ้าหน้าที่รัฐควรแก้ไข ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่อย่างจริงจัง ร้อยละ 14.69 ผู้ว่าราชการจังหวัดควรจัดระเบียบ การปกครองในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ เช่น การหาวิธีการและการบริหารงานแบบ ใหม่ ร้อยละ 11.89 ฝ่ายปกครองควรมีการปกครอง มีความยุติธรรม และมีความเข้มแข็งอดทน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ให้มากขึ้น ร้อยละ 9.79 หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ควรร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง ร้อยละ 9.79 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีความสามัคคีปรองดองกัน ร้อยละ 9.09 เจ้าหน้าที่รัฐและ สถาบันหรือองค์กรทางศาสนาควรร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ร้อยละ 6.99 หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ กับ ประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ร้อยละ 6.99 ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ควรออกมาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้มากขึ้น ร้อยละ 4.90 ภาครัฐควรช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ มากขึ้น ร้อยละ 4.20 และภาครัฐและภาคเอกชนควรเข้ามาลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เพิ่มขึ้น รวมทั้งภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่มีงานทำ ร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อวัดระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้

3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

และสมมติฐานของการวิจัย มีดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน

2. ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมืองสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

3. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ใน 14 ตำบล จำนวนทั้งหมด 395 ตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Product and Service Solutions) เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รวบรวมมา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับหาระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขต

เทศบาล จังหวัดปัตตานี ค่าสถิติที (t-test) และค่าสถิติเอฟ (F-test) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล หากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งจากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการวิจัย ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 55.2 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 36.2 นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 52.4 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 62.0 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 24.6 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 25.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 3-4 คน ร้อยละ 43.8 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 53.7

2. ระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ตั้งใจหาสถานที่อยู่แห่งใหม่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่บ่อยครั้งและมีความเป็นไปได้มากที่จะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนปัจจุบันตนเองและสมาชิกในครัวเรือนมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. การเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้

ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนในเขต

เทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรอายุพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี อายุไม่เกิน 30 ปี จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป และประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี อายุ 31-40 ปี จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนอายุมากกว่า 50 ปี ตัวแปรสถานภาพสมรสพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสดจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสและหย่าร้าง/หม้าย ตัวแปรระดับการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตัวแปรอาชีพพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และตัวแปรรายได้พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน ส่วนประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ในการศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งการอธิบายได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จากการทดสอบพบว่าตัวแปรอิสระ ได้แก่ การบริการทางสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โอกาสในการทำงาน และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, 0.01 และ 0.01 ตามลำดับ ส่วนความเป็นเมืองกับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง -0.26 ถึง $.632$ โดยไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สูงเกิน 0.65 ขึ้นไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระดังกล่าวไม่สูงมาก และสามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้นได้

4.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้วิธีการแบบ Enter พบว่าตัวแปรอธิบายหรือตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี มากที่สุด และรองลงไปสามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การบริการทางสังคม การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ตามลำดับ โดยตัวแปรอธิบายหรือตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปรข้างต้นมีอิทธิพลทั้งทางบวกและทางลบต่อตัวแปรตาม กล่าวคือตัวแปรโอกาสในการทำงาน การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการบริการทางสังคมมีอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตาม นอกจากนี้ตัวแปรอธิบายหรือตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปรข้างต้นสามารถอธิบายตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับแตกต่างกันด้วย โดยตัวแปรโอกาสในการทำงาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการบริการทางสังคมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอธิบายหรือตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปรข้างต้นสามารถอธิบายหรือทำนายความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 40.0

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี พบว่าปัจจัยสภาพเศรษฐกิจมีมากที่สุด รองลงมาคือการได้เดินทางไปจังหวัดอื่น ๆ และความก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่งของภาคเอกชน และการมีสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่น้อยน้อยที่สุดตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่ารัฐบาลควรเข้ามาดูแลความปลอดภัยให้ทั่วถึง โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่องมีมากที่สุด รองลงมาคือเจ้าหน้าที่รัฐควรแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในพื้นที่อย่างจริงจัง และภาครัฐและภาคเอกชนควรเข้ามาลงทุนทำธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เพิ่มขึ้น รวมทั้งภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่มีงานทำน้อยที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในที่นี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยตามตัวแปรอิสระทีละตัวแปร ดังนี้

เพศ จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะในสังคมปัจจุบันทั้งเพศชายและเพศหญิงในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี สามารถคิด ตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ด้วยตนเองอย่างเท่าเทียมกันจึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญสม ครีกศรีน (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย (2543 : 99-101,103-104) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทาง ตรงกันข้ามกับเนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัลย์ พลายน้อย (2544 : 36-37) ที่กล่าวว่าโดยทั่วไปเพศชายมีการย้ายถิ่นมากกว่าเพศหญิง ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศลพ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของปราโมทย์ ประสาทกุล และพิมพ์พรรณ อิศรภักดี (2542 : 32-37) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การย้ายถิ่นของชาวชนบท : กรณีศึกษาของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้ย้ายถิ่นของอำเภอ นางรองส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ทฤษฎีการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (Ravenstein, 1985 : 167-222, อ้างถึงใน พัชร จิตระวัง, 2547 : 9-10) กล่าวว่าในบรรดากลุ่มผู้ย้ายถิ่นนั้นเพศหญิงจะย้ายถิ่นมากกว่าเพศชายในระยะทางใกล้ๆ ตรงกันข้ามกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่าเพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น และตรงกันข้ามกับ ผลงานวิจัยของเสาวนิจ นิจอนันต์ชัย (2547 : 96-98) ได้ศึกษาเรื่องความตั้งใจย้ายที่อยู่อาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อายุ จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่า ประชาชนอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป และประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 31-40 ปี จะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนอายุมากกว่า 50 ปี ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุแตกต่างกันมีความเป็นอิสระ ความกระตือรือร้น ความทะเยอทะยาน รวมทั้งสุขภาพที่แตกต่างกันจึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับเนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัลย์ พลายน้อย (2544 : 36-37) ที่กล่าวว่าผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาวเพราะบุคคลในวัยนี้มีความคาดหวังเกี่ยวกับรายได้ที่จะได้รับการย้ายถิ่นสูงกว่าคนในวัยอื่นและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ง่ายกว่าอีกทั้งยังมีช่วงเวลาในการทำงานได้อีกนาน ตลอดจนไม่มีภาระผูกพันมากจนเกินไป เช่นเดียวกับมนตรี พิริยะกุล (2549 : 80-82) ได้กล่าวว่าผู้ย้ายถิ่นออกมักจะเป็นคนหนุ่มสาว สอดคล้องกับบุญคง หันจางสิทธิ์ (2540 : 287-288) ได้กล่าวว่าผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นแรงงานหนุ่มสาวและไร้ฝีมือ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปราโมทย์ ประสาทกุล และพิมพ์พรรณ อิศรภักดี (2542 : 32-37) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การย้ายถิ่นของชาวชนบท : กรณีศึกษาของอำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึง 44 ปี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศลพ (2546 :

58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 31 ปีในเพศชาย และมีอายุเฉลี่ย 30 ปีในเพศหญิง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นโดยผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำลงมาเป็นผู้ย้ายถิ่นสูงถึงร้อยละ 67.4 ส่วนผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 61 ปี และสูงกว่าจะมีการย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 36 สอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) ที่กล่าวว่าอายุเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น สอดคล้องกับกันยรัตน์ มีสุข (2546 : 15-17) กล่าวว่าอายุของผู้อพยพเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอพยพ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่การที่แรงงานมีอายุยิ่งสูงหรือมากเท่าไรจะมีแนวโน้มในการอพยพน้อยลง เหตุผลก็คือยิ่งอายุมากจะได้รับผลประโยชน์น้อยลงและต้นทุนจะสูงขึ้น ผลประโยชน์สุทธิจะต่ำลงทั้งนี้เพราะคนมีอายุมากกว่ามีเวลาเหลือที่จะทำงานน้อยกว่า เมื่อกำหนดให้อายุเกษียณคงที่ถ้าต้นทุนเท่ากัน ผู้มีอายุน้อยกว่าจะมีสัดส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนสูงกว่าจะนั้นแรงงานที่เป็นหนุ่มสาวจะมีแนวโน้มอพยพมากกว่า โดยเฉพาะคนที่อยู่ใกล้วัยเกษียณอายุจะไม่ค่อยอพยพ เช่นเดียวกับแมคคอนเนล และบรู (McConnell and Brue, 1989 : 64, อ้างถึงใน อัครวัต เจียมไชยศรี, 2543 : 33-35) กล่าวว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่พบว่าแรงงานเมื่อมีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นลดลงเนื่องมาจากระยะเวลาในการหารายได้ทุนมนุษย์สูงและต้นทุนในการเคลื่อนย้าย และสอดคล้องกับธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) ที่กล่าวว่าอายุเป็นปัจจัยทางประชากรที่ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของบุญสม ครีกครั้น (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศาสนา จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมาคือศาสนาพุทธ และศาสนาอื่นๆ และแม้จะนับถือศาสนาที่แตกต่างกันแต่ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ก็สามารถอยู่ร่วมกันในพื้นที่ได้จึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับศิริรัตน์ ธานีรณานนท์ (2542 : 34-38) ที่กล่าวว่าศาสนาที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันเป็นปัจจัยผลักดันและดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่น เช่น ความแตกต่างทางศาสนาอาจเป็นปัจจัยให้เกิดการย้ายถิ่น

ออกไปของคนกลุ่มหนึ่งหรืออาจเป็นปัจจัยดึงดูดให้คนที่มีความเชื่อเดียวกันให้ย้ายถิ่นเข้ามาได้ เช่น ชาวไทยมุสลิมที่อยู่ตามชายแดนไทยจะย้ายถิ่นข้ามไปฝั่งมาเลเซียเพื่อทำงานรับจ้างชั่วคราวอยู่เสมอเนื่องจากพูดภาษามาเลย์เหมือนกัน นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน

สถานภาพสมรส จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสดจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสและหย่าร้าง/หม้าย ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพโสดมีความคล่องตัวสูงและมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจมากกว่าจึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับกันยารัตน์ มีสุข (2546 : 15-17) ได้กล่าวว่าแรงงานที่แต่งงานแล้วมีแนวโน้มที่จะอพยพน้อยกว่าแรงงานที่เป็นโสด เช่นเดียวกับแมคคอนเนล และบรู (McConnell and Brue, 1989 : 64, อ้างถึงใน อัครวัต เจียมไชยศรี, 2543 : 33-35) กล่าวว่าแรงงานที่สมรสแล้วมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าแรงงานที่เป็นโสด สอดคล้องกับธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) กล่าวว่าสถานภาพสมรสเป็นปัจจัยทางประชากรที่ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย (2543 : 99-101, 103-104) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์อาภา พันธุ์ลี (2544 : 92-95) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค พบว่าสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในส่วนภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของบุญสม ศรีภักดิ์ (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกราบ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดลพบุรี พบว่าสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของสถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก) พบว่าสถานภาพการแต่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น

ระดับการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชน

ในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาทั้งนี้ เป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีโอกาสแสวงหางานทำได้สูงกว่าจึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับกันยารัตน์ มีสุข (2546 : 15-17) ได้กล่าวว่าแรงงานยังมีการศึกษาระดับสูงเท่าไรจะมีแนวโน้มอพยพมากเท่านั้นเหตุผลสำคัญคือแรงงานประเภทนี้จะรู้ข่าวสารข้อมูลดีและมักจะแสวงหางานที่มีโอกาสอนาคตและเงินเดือนที่ดีที่เหมาะสมกับความรู้และระดับการศึกษาของตนยิ่งไปกว่านั้นแรงงานยังมีการศึกษาสูงมักจะเป็นผู้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้ดี สอดคล้องกับเนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัลย์ พลายน้อย (2544 : 36-37) กล่าวว่าผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาสูงกว่าผู้ที่ไม่ย้ายถิ่นในเขตเดียวกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้เพศหญิงส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 46.7 ในขณะที่เพศชายส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 56.9 สอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่าการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น สอดคล้องกับปิยะ กิจถาวร และคณะ (2551 : 11) ได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่น สอดคล้องกับธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) กล่าวว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยทางประชากรที่ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย เช่นเดียวกับศิริรัตน์ ธาณิธรานนท์ (2542 : 34-38) ได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นปัจจัยผลักและปัจจัยดึงดูดสำคัญที่ทำให้คนย้ายถิ่น เช่น โอกาสในการศึกษาในท้องถิ่นต้นทางอาจจะมีน้อย ไม่มีสถาบันการศึกษาหรือวิชาเฉพาะแขนงที่ต้องการเรียนก็จำเป็นต้องย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา บางครั้งการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาอาจเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราว บางครั้งก็กลายเป็นการย้ายถิ่นถาวรเนื่องจากไปศึกษาแล้วไม่สามารถกลับมาทำงานที่ท้องถิ่นเดิมได้ เช่นเดียวกับมนตรี พิริยะกุล (2549 : 80-82) ได้กล่าวว่าการศึกษาที่มีอิทธิพลผลักดันให้ย้ายออกและดึงดูดการย้ายถิ่นเข้าหมายความว่าถ้าพื้นที่ต้นทางประชาชนมีความรู้มากขึ้นก็จะมีผู้ย้ายถิ่นออกมากขึ้น และถ้าประชาชนในพื้นที่ปลายทางมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้นก็จะมีผู้ย้ายถิ่นเข้ามากขึ้นที่เป็นเช่นนี้เพราะการมีการศึกษาสูงขึ้นหมายถึงการมีทุนมนุษย์เพิ่มขึ้น ผู้ที่มีทุนมนุษย์สูงกว่าย่อมมีการคัดสรรสูงกว่าจึงย้ายถิ่นได้ง่ายกว่า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเสาวนิจ นิจอนันต์ชัย (2547 : 96-98) ได้ศึกษาเรื่องความตั้งใจย้ายที่อยู่อาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญสม ศรีกรีน (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกราบ อำเภอ

โคกลำไโรง จังหวัดลพบุรี พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก) พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น กล่าวคือผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง โดยผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะย้ายถิ่นถึงร้อยละ 90.5 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.4 ย้ายถิ่นเพียงร้อยละ 35.9 เท่านั้น ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย (2543 : 99-101,103-104) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทาง

อาชีวะ จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในแต่ละเขตเทศบาลจะประกอบอาชีพแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพทำเลที่ตั้งของเขตเทศบาลนั้นๆ ความแตกต่างกันในเรื่องอาชีพจึงอาจส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน โดยประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับเนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัลย์ พลายน้อย (2544 : 36-37) ที่กล่าวว่าผู้มีอาชีพใช้แรงงานและเกษตรกรมักจะมีการย้ายถิ่นมากกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ และมักเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราวในช่วงที่ว่างจากการเพาะปลูกหรือทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศลอบ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ในเพศชายเป็นผู้ที่มีอาชีพใช้แรงงานมากกว่าวิชาชีพ ในขณะที่เพศหญิงเป็นผู้ที่มีอาชีพด้านวิชาชีพมากกว่าแรงงาน สอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่าอาชีพเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์อาภา พันธุ์ลี (2544 : 92-95) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค พบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย (2543 : 99-101,103-104) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานครพบว่าปัจจัยด้านอาชีพ วิชาชีพวิชาการและบริหาร เสมียน

เกษตรกรรมและด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการเลือกถิ่นปลายทาง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 5 คน/ครัวเรือน ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 3-4 คนขึ้นไป และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของเขตเทศบาลจังหวัดปัตตานี จะเห็นได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่แตกต่างกันมากนักจึงส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก) พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของบุญสมศรีกรีน (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวชนบทสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของพิมพ์อาภา พันธูลี (2544 : 92-95) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในส่วนภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตรงกันข้ามกับธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) ได้กล่าวว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยทางประชากรที่ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย

รายได้ จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีพบว่าประชาชนที่อาศัยในบางเขตเทศบาลในจังหวัดปัตตานีมีรายได้น้อยซึ่งการที่ประชาชนบางครัวเรือนมีรายได้น้อยดังกล่าวจึงอาจส่งผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน โดยจะเห็นได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือนจะมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีความคาดหวังในรายได้ของโทตาโร (Todaro, 1969 : 138-147, อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2543 : 266) กล่าวว่าความแตกต่างกันของระดับรายได้ของภาคชนบทและเมือง มีผลต่อการอพยพของแรงงาน เช่นเดียวกับสุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์ (2542 : 13) ได้กล่าวว่า ความแตกต่างของรายได้ระหว่างชนบทและเมืองเป็นสาเหตุทำให้แรงงานอพยพจากชนบทเข้าสู่ เมืองตลอดมาและนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถิตย์ นิยมญาติ (2533 : 30-41) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่ เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นกล่าวคือผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อปีอยู่ในระดับต่ำมีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่มี รายได้ต่อปีอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปีมีเพียงร้อยละ 6.9 เท่านั้นที่มีโอกาสได้ย้ายถิ่น ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไปมีถึงร้อยละ 78.5 ที่ได้ ย้ายถิ่น สอดคล้องกับธนกร จาตะวงษ์ (2540 : 11) กล่าวว่ารายได้เป็นปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจที่ผลักดันและดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้าย และสอดคล้องกับมนตรี พิริยะกุล (2549 : 80-82) กล่าวว่ารายได้เป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลเหนี่ยวนำให้ย้ายออกและมีอิทธิพล ดึงดูดให้ย้ายเข้าซึ่งหมายความว่าถ้าประชาชนในพื้นที่ต้นทางมีรายได้สูงขึ้นจะมีผู้ย้ายถิ่นออก น้อยลง ถ้าพื้นที่ปลายทางมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีประชาชนย้ายถิ่นเข้ามาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สอดคล้อง กับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่ารายได้เป็นปัจจัยดึงดูดที่มีอิทธิพล ต่อการย้ายถิ่น

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อความตั้งใจจะ อพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การบริการทางสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนความเป็นเมืองไม่มีผลต่อความตั้งใจ จะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในที่นี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยตามตัวแปรอิสระที่ละ ตัวแปร ดังนี้

การบริการทางสังคม จากผลการวิจัยพบว่าการบริการทางสังคมมีผลต่อความตั้งใจจะ อพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ กับตัวแปรตามอันดับสาม ซึ่งจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่างๆ ในจังหวัด

ปัตตานีสามารถอธิบายได้ว่าเขตเทศบาลบางแห่งในจังหวัดปัตตานีนั้นมีสภาพถนนในพื้นที่ที่เป็นถนนผิวจราจรดินลูกรังทำให้ไม่สะดวกในการคมนาคม รวมทั้งโรงพยาบาล/สถานอนามัยในพื้นที่บางแห่งมีจำนวนแพทย์และพยาบาลที่จะคอยให้บริการแก่ประชาชนน้อย ประกอบกับเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ไม่ทันสมัยมากนักจึงส่งผลทำให้การบริการทางสังคมมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) ได้กล่าวว่าการบริการทางสังคมเป็นปัจจัยผลักดันทำให้บุคคลย้ายถิ่นออก สอดคล้องกับบุญคง หันจางสิทธิ์ (2540 : 287-288) ได้กล่าวว่าการบริการทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศบ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าระดับบริการสังคมเป็นปัจจัยผลักดันที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อยที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดปัตตานีนั้นส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น ทำให้เกิดบรรยากาศของความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น จึงส่งผลทำให้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชากีย์ พิทักษ์कुมพล (2549 : 27-46) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบต่อการย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลทำให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากรเพื่อแสวงหาสถานที่ที่สามารถตอบสนองด้านความต้องการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดถึงการมีชีวิตปกติสุขจึงเป็นทางเลือกที่จำเป็นต้องเลือกโดยผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เลือกที่จะตั้งถิ่นฐานในหาดใหญ่อย่างถาวร ในขณะที่บางส่วนต้องการย้ายถิ่นฐานกลับหากสถานการณ์ความไม่สงบลดน้อยลง สอดคล้องกับนันทเดช เมฆสวัสดิ์ (2549 : 102) ได้กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ส่งผลทำให้คนในพื้นที่ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นคนมีฐานะพอสมควรต้องทิ้งถิ่นไปอยู่จังหวัดใกล้เคียงโดยเฉพาะจังหวัดสงขลา สอดคล้องกับวันเพ็ญ ทวีปะ (2547 : 45) กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสาเหตุทำให้บางครอบครัวต้องอพยพออกนอกพื้นที่เพราะกลัวอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปิยะ กิจถาวร และคณะ (2551 : 32-34) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กรณี : การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไข พบว่าความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อการอพยพ

ย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนิพล แสงศรี (2550 : 286,298) กล่าวว่าสถานการณ์ความไม่สงบในภูมิภาคตะวันออกกลางส่งผลทำให้ประชาชนชาวปาเลสไตน์ในพื้นที่บางส่วนต้องไปอาศัยอยู่ที่อื่น บางส่วนต้องอพยพออกนอกประเทศ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากผลการวิจัยพบว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอันดับสอง ซึ่งจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีสามารถอธิบายได้ว่าแม้เขตเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีจะมีการจัดหน่วยดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น สถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ รวมทั้งมีการจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมประชาชนในยามวิกาลอยู่เสมอ แต่ประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีดังกล่าวก็ยังคงรู้สึกว่าการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพในพื้นที่นั้นไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเท่าที่ควรจึงส่งผลทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศลอบ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัจจัยผลักดันที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ เช่นเดียวกับทัศนีย์ ทองสว่าง (2544 : 108-113) ได้กล่าวว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ประชากรเกิดการย้ายถิ่น สอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่าความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และทิม และอับดุลเลาะ อับรู (2549 : 186,218) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมีผลต่อการอพยพออกนอกประเทศ และสอดคล้องกับศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 124) ได้กล่าวว่าความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากโจรผู้ร้ายและผู้ทรงอิทธิพลคุกคามเป็นปัจจัยผลักดันทำให้ประชากรจำเป็นต้องย้ายถิ่นไปแสวงหาถิ่นที่อยู่อาศัยใหม่ที่เขาเหล่านั้นคิดว่าจะทำให้การดำรงชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

ความเป็นเมือง จากผลการวิจัยพบว่าความเป็นเมืองไม่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจากสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีสามารถอธิบายได้ว่าเขตเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีนั้นมีความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน เช่น ด้านอุตสาหกรรม ด้านการพาณิชย์กรรม ด้านการบริการ เป็นต้น จึงส่งผลทำให้ความเป็นเมืองไม่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งตรงกันข้ามกับกันยารัตน์ มีสุข (2546 : 15-17)

ได้กล่าวว่าเป็นเมืองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นกล่าวคือพื้นที่ใดที่มีความเป็นเมืองอยู่ในระดับสูงจะมีผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่พื้นที่นั้นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกจะลดน้อยลง ดังนั้นสัมประสิทธิ์ของตัวแปรของความเป็นเมืองในพื้นที่ปลายทางจะมีค่าเป็นบวกแต่ในพื้นที่ต้นทางจะมีค่าเป็นลบ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของวรัญญา ลับเลิศ (2546 : 58-63) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ พบว่าระดับความเป็นเมืองเป็นปัจจัยผลักดันที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้ และตรงกันข้ามกับมนตรี พิริยะกุล (2549 : 80-82) ได้กล่าวว่าเป็นเมืองมีอิทธิพลเหนี่ยวนำการย้ายออกจากพื้นที่ต้นทางทั้งในลักษณะทั่วไปและลักษณะเจาะจงพื้นที่และดึงดูดให้ย้ายเข้าสู่พื้นที่ปลายทาง ซึ่งหมายความว่าถ้าพื้นที่ต้นทางมีความเป็นเมืองสูงขึ้นเมื่อเทียบกับพื้นที่ปลายทางจะมีคนย้ายออกน้อยลง ขณะที่ในพื้นที่ปลายทางก็พบว่าถ้ามีความเป็นเมืองเพิ่มขึ้นจะมีประชาชนจากถิ่นอื่นย้ายถิ่นเข้าสู่พื้นที่ปลายทางมากเพราะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพทั้งนอกภาคการเกษตรและในภาคการเกษตรสูงกว่าพื้นที่อื่น

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยดึงดูด ได้แก่ โอกาสในการทำงานและการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในที่นี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยตามตัวแปรอิสระที่ละตัวแปร ดังนี้

โอกาสในการทำงาน จากผลการวิจัยพบว่าโอกาสในการทำงานมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าหากพื้นที่ปลายทางมีแหล่งงานให้เลือกทำได้มาก ประกอบกับประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี มีความรู้และความสามารถตรงกับแหล่งงานในพื้นที่นั้นและไม่มีอุปสรรคเรื่องอาชีพและครอบครัวจะส่งผลทำให้โอกาสในการทำงานมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) ที่กล่าวว่าโอกาสในการทำงานเป็นปัจจัยดึงดูดในพื้นที่ปลายทางทำให้เกิดการย้ายถิ่น และสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังในรายได้ของโทดาร์ (Todaro, 1969 : 138-147, อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2543 : 266) ได้กล่าวว่าโอกาสในการทำงานมีผลต่อการตัดสินใจอพยพของแรงงานจากภาคชนบทสู่เมือง

การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง จากผลการวิจัยพบว่าการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทางมีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอันดับสี่ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการมีญาติพี่น้อง เพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ในพื้นที่อื่นจะส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีได้เนื่องจากจะมีบุคคลที่คอยให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเมื่ออพยพไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี (Lee, 1966 : 47-57) กล่าวว่ากรณีเครือข่ายญาติและเพื่อนในแหล่งปลายทางเป็นปัจจัยดึงดูดทำให้เกิดการย้ายถิ่น เช่นเดียวกับศิริรัตน์ ธานีรณานนท์ (2542 : 34-38) ได้กล่าวว่าการมีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงหรือที่เรียกว่า “เครือข่าย” (Network) เป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นได้ เช่น ในกรณีที่มีญาติหรือเพื่อนฝูงในท้องถิ่นปลายทางเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเพราะมีคนรู้จักคอยช่วยเหลืออยู่ปลายทาง เป็นต้น และสอดคล้องกับปราโมทย์ ประสาทกุล (2543 : 262-263) ได้กล่าวว่าการมีเครือข่ายญาติหรือเพื่อนที่อาศัยอยู่ในถิ่นปลายทางในรูปการติดต่อและช่วยเหลือระหว่างญาติพี่น้อง และเพื่อนช่วยลดค่าใช้จ่ายทางจิตใจของการเคลื่อนย้ายได้มากเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสการย้ายถิ่นจากถิ่นต้นทางเดียวกันย้ายตามกันไปเรื่อย ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี ดังนี้

1.1 โอกาสในการทำงานเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการสร้างงานในพื้นที่ที่มีรายได้สูงเพื่อจูงใจให้ประชาชนอยู่ในพื้นที่

1.2 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีเป็นอันดับสอง ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ การเพิ่มจำนวนการติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ตามสถานที่สำคัญหรือย่านชุมชน

การเพิ่มจำนวนป้อมตำรวจหรือจุดตรวจในการรักษาความปลอดภัยไว้ทุกสถานที่ และการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพื้นที่

1.3 การบริการทางสังคมเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีเป็นอันดับสาม ดังนั้นจึงควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ไปตรวจเช็คและปรับปรุงสภาพของถนนในพื้นที่เขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เหมาะสมต่อการเดินทาง รวมทั้งโรงพยาบาล/สถานอนามัยในพื้นที่เขตเทศบาลควรเพิ่มจำนวนแพทย์ พยาบาล และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการศึกษา ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาในภาพรวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดครอบคลุมมากที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนทั้งในและนอกเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานีว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทาง ได้แก่ ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การว่างงาน จำนวนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ความผูกพันทางสังคม

บรรณานุกรม

หนังสือ

กิตติ รัตนฉายา. 2548. **ดับไฟใต้กับรัฐไทย**. กรุงเทพฯ : ฐานการพิมพ์.

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์. 2521. **ประชากรศาสตร์และประชากรศึกษา**. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2544. **ประชากรศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

นันทเดช เมฆสวัสดิ์. 2549. **ปฏิบัติการลับดับไฟใต้**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

เนาวรัตน์ พลายน้อย และศุภวัลย์ พลายน้อย. 2544. **ประชากรกับคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.

บุญคง หันจางสิทธิ์. 2543. **เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ : ประชากร แรงงาน การศึกษา
ฝึกอบรม ศาสนธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : โอ. เอส.

_____. 2540. **เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ : ประชากร แรงงาน การศึกษา ฝึกอบรม
จริยธรรม สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540. **คู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Dos &
Windows**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประสงค์ สุ่นศิริ. 2548. **สงครามก่อการร้าย อันตรายใกล้ตัว**. กรุงเทพฯ : วีช ดีเอก.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. 2543. **ประชากรศาสตร์**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง
แอนด์พับลิชซิ่ง.

มาลี สบายยิ่ง. 2547. **ประชากรศึกษา**. สงขลา : คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วารุณี วงศ์เขียว. 2547. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาประชากรศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ศิริรัตน์ ธานีรณานนท์. 2542. การย้ายถิ่นและความเป็นเมือง. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543. ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สันทัต เสริมศรี. 2539. ประชากรศาสตร์ทางสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

สันติ อัลอิดรุส. 2550. หมากรุกชีวิต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : มุมมองจากประสบการณ์จริงในพื้นที่. นนทบุรี : สมาคมส่งเสริมการพัฒนาชนบทไทย.

บทความ

ชิดชนก ราฮิมมูลา. 2548. “วิกฤติการณ์ชายแดนใต้”, ใน ความรู้กับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง กรณีวิกฤติการณ์ชายแดนภาคใต้, หน้า 3. กรุงเทพฯ : เอติสัน เพรสโปรดักส์.

ประพันธ์ มุสิกพันธ์. 2549. “สภาพเศรษฐกิจสังคมใน 3 จังหวัดภาคใต้”, ใน ความรู้และความไม่รู้ 3 จังหวัดชายแดนใต้, หน้า 96. กรุงเทพฯ : อุษากการพิมพ์.

วารสาร

บุญคง หันจางสิทธิ. 2545. “การทดสอบหุ่นจำลองสำนักรณีโอคลาสสิก ผลกระทบของค่าจ้างและเงินเดือนต่อการอพยพของครัวเรือน การวิเคราะห์ใช้ตัวเลขแบบตัดขวาง : กรณีประเทศไทย”, วารสารประชากรและสังคม. 11 (กรกฎาคม 2545), 8-9.

บัณฑิตย์ สมะอุณ. 2547. “ความขัดแย้งชายแดนภาคใต้ของไทย”, วารสารเอเชียปริทัศน์. 25 (มกราคม-มิถุนายน 2547), 100.

มนตรี พิริยะกุล. 2549. “ตัวกำหนดกระแสการย้ายถิ่นในประเทศไทย”, วารสารรามคำแหง. 23 (เมษายน-มิถุนายน 2549), 80-82.

วรัญญา ลับเลิศลอบ. 2546. “ปัจจัยผลักดันและอุปสรรคแทรกกลางที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นออกจากภาคใต้”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3 (ปีการศึกษา 2546), 58-63.

สุกัญญา เอ็มอิมธรรม. 2544. “การย้ายถิ่นกลับในประเทศญี่ปุ่น”, วารสารศูนย์บริการวิชาการ. 9 (มกราคม-มีนาคม 2544), 55.

สุธรรม นันทมงคลชัย. 2543. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร”, วารสารประชากรและสังคม. 8 (มกราคม 2543), 99-101,103-104.

เสาวนิจ นิจอพันธ์ชัย. 2547. “ความตั้งใจย้ายที่อยู่อาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร”, วารสาร มจร. วิชาการ. 8 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2547), 96-98.

อุทัยทิพย์ รักจรรยาบรรณ. 2546. “การวัดการย้ายถิ่นภายในประเทศ”, วารสารประชากรและสังคม. 11 (มกราคม 2546), 1.

รายงานการวิจัย

แควี่ ริคเตอร์ และคณะ. 2540. การติดตามผู้ย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : การย้ายถิ่นเป็นการเพิ่มรายได้หรือเพิ่มความเครียดให้กับครอบครัวชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ซากีย์ พิทักษ์कुมพล. 2549. ผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบต่อการย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ดลมนรจัน บากา, เกษตรชัย และหิม และอับดุลเลาะ อับรู. 2549. รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปิยะ กิจถาวร และคณะ. 2551. รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง
ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กรณี : การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไข. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.

ปราโมทย์ ประสาทกุลและพิมลพรรณ อิศรภักดี. 2542. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการย้ายถิ่น
ของชาวนบพ : กรณีศึกษาของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. นครปฐม :
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถิตย์ นิยมญาติ. 2533. ลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย :
การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นจากเขตชนบท
(หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์

กันยารัตน์ มีสุข. 2546. “ปัจจัยที่กำหนดและผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองศูนย์กลาง
ความเจริญในภูมิภาค”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แคทลียา บุญประคอง. 2549. “ความตั้งใจเลือกไปปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิของ
พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์”, วิทยานิพนธ์
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เจริญ ศิริวงศ์. 2543. “การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมชุมชนเนื่องจากการอพยพ”,
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทบ สงวนสัตย์. 2549. “การดำรงชีวิตของชาวอาข่าที่อาศัยในเขตเมืองเชียงราย”, วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ธนกร จาตะวงษ์. 2540. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการย้ายถิ่นของสมาชิกครัวเรือนเกษตรกร”,
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ธนพล ศิริผล. 2550. “การศึกษาความพึงพอใจของประชากรแฝงในเขตอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิพล แสงศรี. 2550. “ยะฮูดีในอัลกุรอานและอิทธิพลยะฮูดีต่อตะวันออกกลาง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญสม ครีกครีน. 2548. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของชาวนบทุกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : กรณีศึกษาตำบลสะแกกราบ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประกาย โภชนกิจ. 2539. “การปรับตัวของแรงงานภาคเกษตรต่อสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์พร อุดรมาตย์. 2541. “รูปแบบการอพยพแรงงานของชาวบ้านสังข์และบ้านสงยาง ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์อาภา พันธุ์ลี. 2544. “ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจย้ายถิ่นออกจากชุมชนแออัดในเขตปริมณฑลและในส่วนภูมิภาค”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี จิตระวัง. 2547. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รติวรรณ วัธนากร. 2550. “สิ่งรบกวนครอบครัว ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว และภาวะสุขภาพครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ลือชัย วงษ์ทอง. 2539. “การศึกษาวิถีชีวิตชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายใน
จังหวัดระนอง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วฤณธร ตั้งฤกษ์กุล. 2540. “ความรู้และความตั้งใจในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรชัย ศาสตราศรี. 2542. “แรงงานอพยพพม่า : ศึกษากรณีอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”,
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภวุฒิ กาศสุวรรณ. 2544. “ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ระดับตำบลในจังหวัดปัตตานี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุมาลี วรรณรัตน์. 2538. “การใช้การศึกษาและการพัฒนาชุมชนเพื่อยับยั้งการย้ายถิ่นของสตรี
ชนบทภาคเหนือ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์. 2542. “ปัญหาแรงงานอพยพกับการบังคับใช้กฎหมาย”,
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรชร วรรณพฤกษ์. 2546. “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความคาดหวังและความตั้งใจใน
การปฏิบัติงานกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขในหน่วยบริการ
ปฐมภูมิ จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

หนังสือพิมพ์

- ไพฑูรย์ ศรีโสง. 2547. “ปัญหารุนแรง 3 จังหวัดใต้ ท่องเที่ยว...ลงทุนวิกฤติ!”, สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์. 5-11 พฤศจิกายน, 20.

อับดุลเลาะ หวังนิ. 2551. “ฆ่าตัดคออีกหนึ่งยุทธวิธีของขบวนการแบ่งแยกดินแดนใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”, *พับลิคโพสต์*. กุมภาพันธ์, 5.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

เทศบาลตำบลตะลุมบอน. 2554. *ข้อมูลเทศบาล* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
http://www.talubun.go.th/ai_econ_social.php. [10 กุมภาพันธ์ 2554].

เทศบาลตำบลนาประดู่. 2554. *สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลนาประดู่*
(ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.napradu.go.th/org/info>.
[10 กุมภาพันธ์ 2554].

เทศบาลตำบลยะหริ่ง. 2554. *ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.yaringcity.go.th/web/index.php>. [10 กุมภาพันธ์ 2554].

เทศบาลตำบลหนองจิก. 2554. *ข้อมูลเทศบาล* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.nmt.or.th/pattani/nongchik/Lists/List39/AllItems.aspx>.
[10 กุมภาพันธ์ 2554].

เทศบาลเมืองปัตตานี. 2554. *ข้อมูลเทศบาล* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.pattanicity.go.th/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=1>
. [10 กุมภาพันธ์ 2554].

วันเพ็ญ ทวีปะ. 2547. *เยาวชนไอร์ยามู หมู่บ้านเข้มแข็ง* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
http://nctc.oncb.go.th/new/doc/j22_1_8.pdf. [8 ธันวาคม 2551].

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี. 2553. *สรุปหกปีไฟใต้ : พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้าง
จิตรกรรมของการก่อความรุนแรง* (ออนไลน์). สืบค้นจาก :
<http://www.deepsouthwatch.org/node/728>. [7 มิถุนายน 2553].

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. 2553. รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance-VIS) ประจำเดือนมกราคม 2550-ธันวาคม 2552 (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.deepsouth.org/node/685>. [7 มิถุนายน 2553].

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี. 2552. รายงานจำนวนประชากรในเขตเทศบาล (ออนไลน์). สืบค้นจาก : http://pocpattani.go.th/report.php?report_id=18. [11 มิถุนายน 2553].

เอกสารอื่นๆ

กรมการปกครอง. 2551. รายงานสถิติจำนวนการย้ายออกประจำปี พ.ศ. 2547-2550. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลโคกโพธิ์. 2554. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลโคกโพธิ์. ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลตันหยง. 2554. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลตันหยง. ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลบ่อทอง. 2554. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ่อทองระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2554-2556). ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลมายอ. 2554. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลมายอ. ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลบางปู. 2554. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป. ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลปะนาเระ. 2554. ข้อมูลเทศบาล. ปัตตานี : ม.ป.ท..

เทศบาลตำบลยะรัง. 2554. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลยะรัง. ปัตตานี : ม.ป.ท..

ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 9. 2553. การย้ายออกจากใบแจ้งย้ายออกของจังหวัดปัตตานี
ยะลาและนราธิวาส ปี 2548-ปัจจุบัน. สงขลา : ม.ป.ท..

Books

Ajzen, I. & Fishbein, M.. 1980. **Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior**. N. J. : Prentice-Hall.

Burns, N. & Grove, S.K.. 1993. **The Practice of Nursing Research : Conduct, Critique, & Utilization**. Philadelphia : W.B. Saunders Company.

Dang, A., Goldstein, S., & McNally, J.. 1996. **Internal Migration and Development in Vietnam**. Paper Presented at the Annual Meeting of the Population Association of America, New Orleans.

Vermeulen, W. 2003. **Inter-Regional Migration in the Netherlands : An Aggregate Analysis**. Paper Presented at the Regional Economics and Spatial Analysis, CPB Netherlands Bureau for Economics Policy Analysis, Netherlands.

Journals

Lee, E. S. 1966. "A Theory of Migration", **Demography**. Vol.3, No.1, P.47-57.

Sirkeci, I. 2005. "War in Iraq : Environment of Insecurity and International Migration", **International Migration**. Vol.43 Issue 4, P.198-210.

ภาคผนวก 1

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดปัตตานี

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี

ในภาคผนวกนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีทั้งหมด 12 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลยะรัง เทศบาลตำบลหนองจิก เทศบาลตำบลบ่อทอง เทศบาลตำบลโคกโพธิ์ เทศบาลตำบลนาประดู่ เทศบาลตำบลปะนาเระ เทศบาลตำบลมายอ เทศบาลตำบลตะลุบัน เทศบาลตำบลยะหริ่ง เทศบาลตำบลตันหยง และเทศบาลตำบลบางปู โดยมีรายละเอียดดังนี้

เทศบาลเมืองปัตตานี

1. ประวัติความเป็นมา

เดิมเขตพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นเขตเทศบาลเมืองปัตตานีอยู่ในความปกครองตามกฎหมายปกครองท้องที่ขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองปัตตานี ต่อมารัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจการปกครองออกไปเพื่อให้ท้องถิ่นได้ปกครองตนเองเพื่อให้ท้องถิ่นได้สอดส่องดูแลความต้องการของท้องถิ่นด้วยตนเอง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความปรารถนาในการปกครองตนเองรัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ขึ้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2478 โดยยกฐานะตำบลที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด คือ ตำบลสะบารังและตำบลที่อยู่ใกล้เคียงอีก 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลอาเนาะรู ตำบลจะบังติกอให้มีฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองมีชื่อว่า “เทศบาลเมืองปัตตานี” เขตพื้นที่มีเนื้อที่ประมาณ 4.78 ตร.กม. ปรากฏตามพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ลงวันที่ 25 มีนาคม พุทธศักราช 2478 เป็นต้นมา และได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลชั้น 1 ก เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543

2. ชุมชนในเขตเทศบาล

เทศบาลเมืองปัตตานี ประกอบด้วย 18 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนยูโยตันภาชี	10. ชุมชนอาเนาะรู
2. ชุมชนบือติงหะยีแม	11. ชุมชนตะลุบัน
3. ชุมชนบือติงตันหยง	12. ชุมชนคลองช้าง
4. ชุมชนบือติงม่วง	13. ชุมชนปะการอ
5. ชุมชนโรงเหล้า	14. ชุมชนสะบารัง
6. ชุมชนจะแรบาดู	15. ชุมชนจะบังติกอ (วอกะห์เจ๊ะหะน)
7. ชุมชนโรงอ่าง	16. ชุมชนอาเนาะรู

8. ชุมชนจะบังติกอ (ริมคลอง)	17. ชุมชนหลังแขวง
9. ชุมชนจะบังติกอ (วังเก่า)	18. ชุมชนหัวตลาด

3. ประชากรและศาสนา

ในเขตเทศบาลมีจำนวนประชากร ณ ปี พ.ศ. 2553 ทั้งหมด 43,659 คน แยกเป็นเพศชาย 21,206 คน และเพศหญิง 22,453 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 13,832 ครัวเรือน

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 76 ศาสนาพุทธร้อยละ 23 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 1 ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลมีวัด 3 แห่ง มัสยิด 13 แห่ง

4. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวมในเขตเทศบาลซึ่งเป็นศูนย์ธุรกิจการค้าขายของจังหวัดปัตตานีมีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากเป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญของจังหวัดภาคใต้ตอนล่างจึงทำให้ในเขตเทศบาลมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แต่ในภาคเศรษฐกิจในครัวเรือนบางส่วนก็ยังมีประสบปัญหาความยากจน มีรายได้น้อยอันเกิดจากสภาพเศรษฐกิจความเป็นอยู่ของประชาชนซึ่งประสบปัญหาทางด้านปัจจัยพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ความยากจนแต่เดิม ขาดการศึกษา ขาดการพัฒนาตัวเอง ไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้าง ซึ่งโดยภาพรวมในชุมชนต่าง ๆ ยังมีรายได้น้อยจึงต้องมีการพัฒนาฝึกฝนอาชีพและส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยวิธีต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนเองด้วย

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมหลักที่ใช้สัญจรไปมาของเทศบาล ได้แก่ การคมนาคมทางบก คือ ถนนซึ่งมีความสะดวกและได้มาตรฐานซึ่งได้รับการปรับปรุงให้ใช้ได้ตลอดปี สำหรับการคมนาคมทางน้ำมีแม่น้ำปัตตานีซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านกลางเมืองสามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ อีกทางหนึ่งโดยใช้เรือในการสัญจรติดต่อกับทะเลหลวงได้

6. ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนในเขตเทศบาลมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ทำประมง ค้าขาย และรับราชการเป็นส่วนน้อย ธุรกิจการค้าโดยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผลของธุรกิจการประมงจึงทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมามากนัก

เนื่องจากการประมงจะสามารถดำเนินการไปได้หากแต่ในช่วงราคาน้ำมันขึ้นราคาก็มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบอาชีพการประมง และในชุมชนต่าง ๆ ประชาชนมีรายได้ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เพราะยังขาดการฝึกทักษะและการพัฒนาฝีมือแรงงานสำหรับการประกอบอาชีพ

6.1 การเกษตรกรรม

ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำประมงซึ่งถือเป็นการทำเกษตรประเภทหนึ่ง และมีการปลูกพืชผักส่วนมะพร้าวแต่ไม่มากนัก

6.2 การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในเขตเทศบาลจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น การทำอิฐ รั้วซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงงานทำขนมจีน โรงงานผลิตน้ำดื่ม โรงพิมพ์ ฯลฯ

6.3 การพาณิชย์กรรม/การบริการ

มีอาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาล จำนวน 13 แห่ง มีโรงแรมภายในเขตเทศบาล จำนวน 3 แห่ง และมีโรงแรมขนาดใหญ่บริเวณใกล้เคียงกับเทศบาลจำนวน 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีการค้าขายมีตลาดจำนวน 3 แห่ง และร้านค้าอีกจำนวนมาก

6.4 การปศุสัตว์

ในเขตเทศบาลมีการประกอบอาชีพปศุสัตว์ในปริมาณน้อย ได้แก่ การเลี้ยงวัว แพะ แกะ เป็ด ไก่ ซึ่งเป็นการเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมและเป็นอาหารในครัวเรือนเท่านั้น

7. ด้านการสาธารณสุข

ภายในเขตเทศบาลเมืองปัตตานีมีโรงพยาบาล 1 แห่ง คลินิก 28 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลจำนวน 2 แห่ง (เทศบาลเมืองปัตตานี, 2554 : 2-6)

เทศบาลตำบลยะรัง

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลยะรังตั้งอยู่บริเวณที่ว่าการอำเภอยะรัง ห่างจากจังหวัดปัตตานีไปทางทิศใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงถนนดินหมายเลข 42 มีพื้นที่ 3.65 ตารางกิโลเมตร

2. เขตการปกครองและการบริหาร

เทศบาลตำบลยะรังตั้งอยู่ในเขตบางส่วนของหมู่ที่ 3, 4 และ 5 ของตำบลยะรังและ

บางส่วนของหมู่ที่ 1 ตำบลปทุมดี

3. ประชากรและศาสนา

- จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน
- จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,073 หลังคาเรือน
- ประชากร ณ วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 จำนวนทั้งหมด 4,498 คน

จำแนกเป็นเพศชายจำนวน 2,257 คน และเพศหญิงจำนวน 2,241 คน

- จำนวนผู้อยู่อาศัยโดยเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน
- ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 95 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 5

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม/การจราจร

ถนนสาธารณะที่เทศบาลตำบลยะรังรับผิดชอบมีจำนวน 16 สาย ความยาวรวม 39.5 กิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่รวม 12.16 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นประเภทของถนน ได้ดังนี้

- ถนนลูกรัง	ความยาว	-	กม.
- ถนนลูกรังโรยหิน	ความยาว	-	กม.
- ถนนลาดยาง	ความยาว	27	กม.
- ถนนคอนกรีต	ความยาว	16	กม.
- อื่น ๆ ดินเดิม	ความยาว	-	กม.

5. ด้านเศรษฐกิจ

ประชากรในเขตเทศบาลตำบลยะรังส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้และค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 60,000 บาท/คน/ปี ในด้านการเกษตรเทศบาลตำบลยะรังมีพื้นที่ทั้งหมด 3.65 ตร.กม. มีเนื้อที่ทำการเกษตรจำนวน 1.5 ตร.กม.

6. ด้านพาณิชย์กรรม

ประชากรประกอบธุรกิจทำเป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา รวม 20 ราย มีเงินลงทุนประมาณ 10.30 ล้านบาท

- สถานประกอบการด้านบริการ
 - สถานที่จำหน่ายอาหาร ตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข 10 แห่ง
- สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม
 - ก) สถานที่บริการน้ำมัน 1 แห่ง

ข) ตลาดสด	1	แห่ง
ค) ร้านค้าทั่วไป	68	แห่ง

7. ด้านอุตสาหกรรม

ภายในเขตเทศบาลตำบลยะรังมีผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมครัวเรือนในท้องถิ่น จำนวน 5 ราย เงินลงทุน 7.1 ล้านบาท (เทศบาลตำบลยะรัง, 2554 : 2-3)

เทศบาลตำบลหนองจิก

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลหนองจิกเดิมเป็นสุขาภิบาลตำบลหนองจิกตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ จังหวัดปัตตานีไปตามถนนทางหลวงแผ่นดินสายที่ 42 (ถนนเพชรเกษม) ระยะห่างจาก ตัวจังหวัดปัตตานี ประมาณ 8.7 กิโลเมตร และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลหนองจิก เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก. ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีเนื้อที่ ประมาณ 1.444 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตอยู่ในหมู่ที่ 1, 2, 4 (บางส่วน) ตำบลตุง

2. ชุมชนในเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลหนองจิกมีชุมชนในเขตเทศบาล จำนวน 7 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนวัดมูจลินท์
2. ชุมชนริมคลอง
3. ชุมชนริมน้ำ
4. ชุมชนย่านมัสยิด
5. ชุมชนโคกจันทน์
6. ชุมชนท่าyalอ
7. ชุมชนกลูแป

3. ประชากรและศาสนา

ประชากร ตามสถิติการทะเบียนราษฎร ณ เดือนมิถุนายน 2552

จำนวนบ้านเรือน	1,678	หลังคาเรือน
จำนวนประชากร	6,203	คน
ชาย	3,138	คน
หญิง	3,065	คน

ความหนาแน่นของประชากร 4,171 คน/ตารางกิโลเมตร
ศาสนา

- 1) ผู้นำถือศาสนาพุทธร้อยละ 17 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล ตำบลหนองจิก มีวัดจำนวน 1 วัด
- 2) ผู้นำถือศาสนาอิสลามร้อยละ 83 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล ตำบลหนองจิก มีมัสยิดจำนวน 5 แห่ง

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม การจราจร

การคมนาคมขนส่งระหว่างเทศบาลตำบลหนองจิกกับตัวจังหวัดใช้เส้นทางถนนเพชรเกษม ช่วงอำเภอโคกโพธิ์-ปัตตานี ซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 ระยะทางประมาณ 8.7 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 10 นาที การเดินทางไปมาสะดวกทุกฤดูกาล ไม่มีรถไฟผ่าน ทางน้ำมีลำคลองใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ 1 สาย คือ คลองตุงในเขตเทศบาล ตำบลหนองจิกมีถนนรวม 45 สาย รวมความยาวประมาณ 11,969 เมตร เป็นถนน ค.ส.ล. 9,515 เมตร ถนนลาดยาง 1,857 เมตร ถนนหินคลุก 547 เมตร ดินเดินยาว 50 เมตร

5. ด้านเศรษฐกิจ

5.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

ประชากรประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น ค้าขาย เกษตร รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี ดังนี้

พ.ศ. 2549	28,899	บาท
พ.ศ. 2550	26,155	บาท
พ.ศ. 2551	32,898	บาท

5.2 การเกษตรกรรม

ประชากรส่วนใหญ่ไม่นิยมทำการเกษตรเนื่องจากเป็นดินทราย และราษฎรมีที่ดินเป็นของตนเองในปริมาณไม่มากพอที่จะทำการเกษตร

5.3 การพาณิชย์กรรมและบริการ

ประเภทและจำนวนสถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรมและการบริการ

5.3.1 สถานประกอบการด้านการพาณิชย์กรรม

ก) ตลาดสด 2 แห่ง ได้แก่ ตลาดนัดวันอาทิตย์บริเวณ ม.4 ท่า্যালอ (หน้าโรงยางไทยปักษ์ใต้) และตลาดนัดวันพุธบริเวณ ม.2 ถนนหลังวัง (ตลาดนัดกลางคืน)

ข) ร้านค้าทั่วไป 42 แห่ง

5.3.2 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

ไม่มี

5.3.3 สถานประกอบการด้านบริการ

ก) สถานที่จำหน่ายอาหาร ตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข 22 แห่ง

5.4 การอุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา 1 โรงงาน และมีจำนวนแรงงาน ดังนี้ ชายจำนวน 115 คน หญิงจำนวน 108 คน (เทศบาลตำบลหนองจิก, 2554 : 3-5)

6. ด้านการสาธารณสุข

6.1 สถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัด ในเขตอำเภอหนองจิก

โรงพยาบาลหนองจิก ขนาด 30 เตียง	จำนวน 1 แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดทหารบก	จำนวน 1 แห่ง
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน 1 แห่ง
สถานีอนามัย	จำนวน 15 แห่ง

6.2 บุคลากรด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัดในเขตพื้นที่

แพทย์	จำนวน 5 คน
ทันตแพทย์	จำนวน 4 คน
เภสัชกร	จำนวน 6 คน
พยาบาล	จำนวน 47 คน
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน 15 คน

เทศบาลตำบลบ่อทอง

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลบ่อทองตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ทางทิศตะวันตกตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร (เดิมเป็นสุขาภิบาลบ่อทองได้จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 24 กันยายน 2536 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 175 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2536 และได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลบ่อทองตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542) และได้รับการรวมพื้นที่จากสภาตำบลบ่อทองเนื่องจากสภาตำบลบ่อทองถูกยุบตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา กระทรวงมหาดไทย

ประกาศ ณ วันที่ 24 กันยายน 2547 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 108ง ลงวันที่ 29 กันยายน 2547 โดยมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 1,054 กิโลเมตร มีจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา

2. ชุมชนในเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลบ่อทอง ประกอบด้วย 16 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนบ้านควนคูหา ม.1	9. ชุมชนวัดสุวรรณगर ม.7
2. ชุมชนตะลาฆอยามู ม.2	10. ชุมชนอิงคยุทธ ม.7
3. ชุมชนไผ่มัน ม.3	11. ชุมชนเดชานูชิต ม.7
4. ชุมชนควนดินเหนือ ม.4	12. ชุมชนโคกกอ ม.8
5. ชุมชนควนดินใต้ ม.4	13. ชุมชนดอนยางออก ม.8
6. ชุมชนป่าแตลาภา ม.5	14. ชุมชนดอนยางตก ม.8
7. ชุมชนตลาดบ่อทอง ม.6	15. ชุมชนบ้านใหม่ทุ่งนเรนทร์ ม.9
8. ชุมชนบาลาตือเงาะ ม.6	16. ชุมชนเมืองใหม่ ม.4 บางเขา

3. ประชากรและศาสนา

เทศบาลตำบลบ่อทองมีจำนวนประชากรทั้งหมด 11,699 คน เป็นเพศชาย 6,098 คน และเพศหญิง 5,601 คน มีจำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 2,986 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2553)

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลบ่อทองร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 20 นับถือศาสนาพุทธ มีมัสยิดจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มัสยิดนูรุลอามิน ม.1 มัสยิดตะลาฆอยามู ม.2 มัสยิดไผ่มัน ม.3 มัสยิดควนดิน ม.4 มัสยิดป่าแตลาภา ม.5 มัสยิดตลาดบ่อทอง ม.6 มัสยิด หมู่ที่ 4 บางเขา และมีวัดจำนวน 1 แห่ง (วัดสุวรรณगर ม.7)

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม – การจราจร

ถนน จำนวน 137 สาย โดยแบ่งเป็น

- ถนนลาดยาง	จำนวน 37	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	จำนวน 51	สาย
- ถนนผิวจราจรหินคลุก	จำนวน 9	สาย
- ถนนผิวจราจรดินลูกรัง	จำนวน 40	สาย

สำหรับการคมนาคมที่สามารถติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงนั้น มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 คลองแวง-นราธิวาส เป็นถนนสายหลักที่มีความสำคัญที่สุดของชุมชนเชื่อมการคมนาคมระหว่างอำเภอหนองจิกและอำเภอโคกโพธิ์ผ่านพื้นที่ตอนกลางของชุมชนเทศบาลตำบลบ่อทอง เป็นถนนลาดยางมีขนาดเขตทางกว้าง 30.0 เมตร ผิวจราจร 13.0 เมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 43 บ้านควนคูหา-จะนะ เป็นถนนสายหลักที่สำคัญอีกสายหนึ่งที่ผ่านมาบริเวณทางเหนือของชุมชนเชื่อมต่อกับจังหวัดสงขลา มีเขตทางกว้าง 60.0 เมตร ผิวจราจร 13.0 เมตร

- ถนน รพช. ปน. 11012 (บ้านบ่อทอง-ยะรัง) เป็นถนนสายรองที่เชื่อมกับชุมชนต่าง ๆ ของอำเภอหนองจิกและอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ผ่านพื้นที่ทางด้านตะวันออกของชุมชน ผิวจราจร 8.0 เมตร

- ถนนสายบ้านบ่อทอง-บ้านควนคูหา เป็นถนนสายรองของชุมชนที่เชื่อมกับชุมชนต่าง ๆ ทางด้านตะวันออกของชุมชน ผิวจราจร 6.0 เมตร

5. ด้านเศรษฐกิจ

5.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

เศรษฐกิจของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ่อทอง คือ ภาคเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ โค สุกร แต่เป็นการเลี้ยงแบบในครอบครัว นอกจากนั้นมีการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ถั่ว แตงกวา ผักบุ้ง มะเขือ ฯลฯ

รายได้ต่อหัวของประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 23,709 บาท /คน/ปี

5.2 การเกษตรกรรม

ลักษณะการประกอบการเกษตรกรรมนั้น ได้แก่ การทำนา ทำสวนยาง ปลูกไม้ยืนต้น ปลูกผัก จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 586 ครัวเรือน

5.3 การพาณิชย์กรรมและบริการ

5.3.1 สถานประกอบการด้านการพาณิชย์กรรม

- สถานีบริการน้ำมัน จำนวน 4 แห่ง
- ตลาดสด จำนวน 3 แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป จำนวน 41 แห่ง

5.3.2 สถานประกอบการด้านบริการ

- สถานที่จำหน่ายอาหาร ตามพ.ร.บ. สาธารณสุข จำนวน 21 แห่ง

5.4 การอุตสาหกรรม

ลักษณะการประกอบการอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลบ่อทองเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน การประกอบอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่มี ส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก

5.5 การปศุสัตว์

ลักษณะการประกอบปศุสัตว์ส่วนมากจะประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง โคพื้นเมือง เป็ดเทศ (เทศบาลตำบลบ่อทอง, 2554 : 1-4)

6. ด้านสาธารณสุข

1) โรงพยาบาลในเขตพื้นที่สังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 1 แห่ง ขนาด 30 เตียง

2) ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน 3 แห่ง คือ สถานีอนามัยบ่อทอง สถานีอนามัยบางเขา และสถานีอนามัยบ้านทุ่งนเรนทร์

3) บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัดในพื้นที่

- แพทย์	จำนวน	6	คน
- ทันตแพทย์	จำนวน	1	คน
- พยาบาล	จำนวน	8	คน
- เภสัชกร	จำนวน	-	คน
- เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข	จำนวน	3	คน
- เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน	จำนวน	2	คน
- นักวิชาการสาธารณสุข	จำนวน	4	คน
- พยาบาลวิชาชีพ	จำนวน	1	คน

เทศบาลตำบลโคกโพธิ์

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลโคกโพธิ์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดปัตตานี ห่างจากตัวจังหวัด

ปัตตานีประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 4,325 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ 2,706.25 ไร่

2. เขตการปกครอง

ในเขตเทศบาลตำบลโคกโพธิ์ ประกอบด้วย 4 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนบ้านเหนือ	3. ชุมชนบ้านใต้
2. ชุมชนบ้านบูรณประดิษฐ์	4. ชุมชนบ้านดอน

3. ประชากรและศาสนา

เขตเทศบาลตำบลโคกโพธิ์มีจำนวนประชากรทั้งหมด 3,486 คน เป็นเพศชาย จำนวน 1,693 คน และเพศหญิงจำนวน 1,793 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,460 ครัวเรือน

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

เขตเทศบาลตำบลโคกโพธิ์สามารถใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 หรือทางหลวงชนบทซึ่งเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

5. สภาพสังคม

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลโคกโพธิ์ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ยางพารา และทำสวนผลไม้ (เทศบาลตำบลโคกโพธิ์, 2554 : 1-2)

เทศบาลตำบลนาประดู่

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลนาประดู่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้วันที่ 24 พฤษภาคม 2542 โดยยกฐานะจากสุขาภิบาลนาประดู่เป็นเทศบาลตำบลนาประดู่

2. ชุมชนในเขตเทศบาล

ชุมชนในเขตเทศบาลมี 7 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนบ้านนาประดู่
2. ชุมชนหน้าวัดนาประดู่
3. ชุมชนตลาดนัดนาประดู่

4. ชุมชนบ้านโคกสูง
5. ชุมชนตลาดใหม่
6. ชุมชนบ้านขาคีม
7. ชุมชนบ้านต้นเลียบ

3. ประชากรและศาสนา

ประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2553 มีจำนวน 3,278 คน เป็นเพศชาย 1,599 คน และเพศหญิง 1,679 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,192 ครัวเรือน

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 20 มีวัด 1 แห่ง คือ วัดนาประดู่ และมีมัสยิด 1 แห่ง คือ มัสยิดดารุลมุตตากีน

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

ทางรถยนต์มีถนนทางหลวงหมายเลข 409 ถนนเพชรเกษมเป็นสายหลักติดต่อระหว่างเทศบาลตำบลนาประดู่กับจังหวัดยะลา ปัตตานี และอำเภออื่นๆ ได้ทุกพื้นที่ ส่วนทางรถไฟ มีสถานีรถไฟ 1 สถานี คือ สถานีนาประดู่

5. ด้านเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำสวนยางพารา ทำนา และทำสวนผลไม้ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณร้อยละ 80 นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพทำธุรกิจร้านค้า รับราชการ รับจ้าง และอื่นๆ (เทศบาลตำบลนาประดู่, 2554 : 2-3)

เทศบาลตำบลปะนาเระ

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลปะนาเระตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดปัตตานี และอยู่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ห่างจากตัวเมืองปัตตานีประมาณ 37 กิโลเมตร

2. ด้านการปกครอง

เทศบาลตำบลปะนาเระ ประกอบด้วย 8 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนบาลาเซาะห์ปาตา	5. ชุมชนคาโต
2. ชุมชนบาลาเซาะห์ตือเงาะ	6. ชุมชนโตะเปะ

3. ชุมชนอาเยะหัม	7. ชุมชนบ้านนาพร้าว
4. ชุมชนบลาเซาะห์ะยีเจ๊ะเส๊ะ	8. ชุมชนบ้านคลองต่ำ

3. ประชากรและศาสนา

ในเขตเทศบาลตำบลปะนาเระมีประชากรทั้งหมด 9,270 คน เป็นเพศชายจำนวน 4,684 คน และเพศหญิงจำนวน 4,586 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,992 ครัวเรือน

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลปะนาเระนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 75.42 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 24.58

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม

การเดินทางจากตัวจังหวัดปัตตานี สามารถเดินทางโดยรถยนต์มาเทศบาลตำบลปะนาเระได้ 3 เส้นทาง คือ

1. ปัตตานี-ตำบลตะโละกาณีไป-ตำบลปะนาเระ
2. ปัตตานี-ทุ่งคา-ปะนาเระ
3. ปัตตานี-สาบั้น-ปะนาเระ

4.2 ระบบสาธารณสุข

เขตเทศบาลตำบลปะนาเระมีการสาธารณสุขและบริการพื้นฐานครบทุกอย่าง

5. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง รับจ้าง นอกจากนั้นทำการเกษตรทำสวน ทำไร่ และปศุสัตว์ (เทศบาลตำบลปะนาเระ, 2554 : 1-3)

เทศบาลตำบลมายอ

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลมายอได้ยกฐานะจากสุขาภิบาลและได้ยุบรวมสภาตำบลเข้ากับเทศบาลเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เทศบาลตำบลมายอตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ 5.1 ตารางกิโลเมตร ห่างจากจังหวัดปัตตานีตามเส้นทางแผ่นดินสายปัตตานี-ยะรัง-มายอ ระยะทาง 29 กิโลเมตร และเส้นทางหลวงแผ่นดินปัตตานี-ปาลัส-มายอ ระยะทาง 40 กิโลเมตร ระยะห่างจากจังหวัดยะลา 39 กิโลเมตร จังหวัดนราธิวาส 69 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 1,079 กิโลเมตร

2. ด้านการปกครอง

เทศบาลตำบลมายอ ประกอบด้วย 7 ชุมชน ดังนี้

ชุมชนที่ 1 ชุมชนบ้านจ๊ะ	ชุมชนที่ 5 ชุมชนลาแจ
ชุมชนที่ 2 ชุมชนบาลูกา	ชุมชนที่ 6 ชุมชนตลาด
ชุมชนที่ 3 ชุมชนบ้านดุกู	ชุมชนที่ 7 ชุมชนป่าแย
ชุมชนที่ 4 ชุมชนมาหยอ	

3. ประชากรและศาสนา

ในเขตเทศบาลตำบลมายอมีจำนวนประชากรทั้งหมด 4,451 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 2,224 คน และเพศหญิงจำนวน 2,227 คน มีจำนวนครัวเรือน 959 ครัวเรือน (สำรวจเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2552)

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลมายอนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 90 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 10 โดยมีสถานที่หรือองค์กรทางศาสนา ดังนี้

- วัด 1 แห่ง ได้แก่ วัดมาลีนิเวศน์
- มัสยิด 4 แห่ง ได้แก่ มัสยิดดารุลอามีน มัสยิดนุรุลญันนะห์ มัสยิดอัล-ฆาร็อก และมัสยิดนุรุลยาซีน

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

4.1 การคมนาคมขนส่งสายหลักในเขตเทศบาลตำบลมายอ

เส้นทางคมนาคมทางบกซึ่งเทศบาลตำบลมายอใช้เชื่อมระหว่างชุมชน ได้แก่

1. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4092 ใช้ติดต่อระหว่างชุมชนอำเภอมายอ-อำเภอยะรัง
2. ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4061 เป็นสายหลักของชุมชนโดยติดต่อระหว่างอำเภอยะรัง-อำเภอยะนิง
3. สำหรับถนนของเทศบาลตำบลมายอรับผิดชอบ มีจำนวน 20 สาย แยกเป็นถนนระหว่างซอยต่างๆ ความยาวรวมทั้งสิ้น 3,800 กิโลเมตร

4.2 การจราจร

เทศบาลตำบลมายอมีเส้นทางคมนาคมและระบบการจัดการจราจรที่สะดวกและปลอดภัย โดยมีเส้นทางหลวงแผ่นดินที่ 4061 (ถนนยะรัง-มายอ-ยะนิง เป็นถนนสายหลัก)

5. ด้านเศรษฐกิจ

5.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

การประกอบอาชีพของประชากรมีรายได้ต่อหัวโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 1,166 บาท/เดือน ประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และรับจ้าง ฯลฯ

5.2 การเกษตรกรรม

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลมายอประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลัก โดยมีการทำสวนยางพารา สวนผลไม้ การทำกสิกรรม และการเลี้ยงสัตว์

5.3 การอุตสาหกรรม

ลักษณะการประกอบอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลมายอเป็น อุตสาหกรรมในครัวเรือนทั้งหมด การประกอบอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่มี ส่วนใหญ่ในการประกอบการใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก

5.4 การพาณิชยกรรม/การบริการ

1) ประเภทธุรกิจร้านอาหาร	จำนวน	10	ร้าน
2) ประเภทธุรกิจร้านขายของชำ	จำนวน	20	ร้าน
3) ประเภทธุรกิจบริการ	จำนวน	13	ร้าน

5.5 การปศุสัตว์

การประกอบการปศุสัตว์ในเขตเทศบาลตำบลมายอเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังมีชีวิตเป็นส่วนใหญ่ สำหรับสัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ วัว เป็ด ไก่ แพะ และแกะ (เทศบาลตำบลมายอ, 2554 : 1-5)

6. ด้านการสาธารณสุข

การบริการด้านสาธารณสุข มีดังนี้

- โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง	จำนวน	1	แห่ง
- สถานีอนามัย	จำนวน	-	แห่ง
- สำนักงานสาธารณสุข	จำนวน	1	แห่ง
- สำนักงานส่วนมาลาเรีย	จำนวน	-	แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	จำนวน	-	แห่ง
- คลินิกเอกชนตรวจโรคทั่วไป	จำนวน	-	แห่ง

7. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หน่วยดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประกอบด้วย

- สถานีตำรวจภูธร	จำนวน	1	แห่ง
------------------	-------	---	------

- ป้อมตำรวจบริการประชาชนตลอด 24 ชม. จำนวน 1 แห่ง
- กองร้อย อส. อ. มายอ จำนวน 1 แห่ง
- กอ. รমন. อ. มายอ จำนวน 1 แห่ง

เทศบาลตำบลตะลุง

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตะลุงจัดตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 เดิมเป็นเมืองตะลุงขึ้นกับอำเภอสายบุรี และได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลตะลุง เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2483 โดยผลของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลตะลุงซึ่งประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 57 ตอนที่ 39 พ.ศ. 2483 โดยมีขุนไชยสุวรรณพงศ์เป็นนายกเทศมนตรีคนแรก แต่เดิมเทศบาลตำบลตะลุงใช้ที่ทำการร่วมกับที่ว่าการอำเภอสายบุรี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2499 เทศบาลได้สร้างที่ทำการใหม่และใช้เป็นที่ทำการจนถึงปัจจุบัน

2. ชุมชนในเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลตะลุง ประกอบด้วยชุมชนจำนวน 20 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนบ้านไต้	11. ชุมชนจืองา
2. ชุมชนตลาดสด	12. ชุมชนโรงภาษีเก่า
3. ชุมชนวังเก่า	13. ชุมชนบลูกาบายะห์
4. ชุมชนมัสยิดตะลุง	14. ชุมชนป่าตาดิมอ 1
5. ชุมชนบ้านค้อ	15. ชุมชนป่าตาดิมอ 2
6. ชุมชนกาหยี่	16. ชุมชนบางตาหยาด
7. ชุมชนบลูกา	17. ชุมชนละเมาะทะเล
8. ชุมชนละเมาะบก	18. ชุมชนอุเมะ
9. ชุมชนหวายชม	19. ชุมชนตะพาล่าง
10. ชุมชนสะพานม้า	20. ชุมชนตะพาน

3. ประชากรและศาสนา

ในเขตเทศบาลมีจำนวนประชากร ณ ปี พ.ศ. 2553 ทั้งหมด 13,917 คน แยกเป็นเพศชาย 6,868 คน และเพศหญิง 7,049 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,255 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 80 รองลงมานับถือศาสนาพุทธร้อยละ 19.5 และนับถือศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.5 มีมัสยิดที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 12 แห่ง มีวัดจำนวน 2 วัด (เทศบาลตำบลตะลุง, 2554 : 3-4)

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมทางบก

การคมนาคมทางบก ได้แก่ ถนนสุริยะ ถนนสายบุรี ถนนตะลูนัน ถนนบวรวิถึ ถนนปาตาทิมอ ฯลฯ และมีถนนกะลาพอ ถนนท่าเสด็จสามารถติดต่อได้กับต่างอำเภอและต่างจังหวัด ดังนี้

- ระหว่างอำเภอสายบุรีกับจังหวัดปัตตานี ระยะทางประมาณ 55 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางสามารถติดต่อกับจังหวัดสงขลา
- ระหว่างอำเภอสายบุรีกับจังหวัดนราธิวาส ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางติดต่อโดยตรงกับจังหวัดนราธิวาส
- ระหว่างอำเภอสายบุรีกับจังหวัดยะลา ระยะทางประมาณ 53 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางติดต่อโดยตรงกับจังหวัดยะลา

5. ด้านเศรษฐกิจ

5.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลตะลูนันประกอบอาชีพการเกษตร ประมง เนื่องจากเขตเทศบาลมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล รายได้ต่อหัวประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 20,000 บาท

5.2 การเกษตรกรรม

ประชากรในเขตเทศบาลตำบลตะลูนันประกอบอาชีพการเกษตรมีจำนวน 1,500 ครัวเรือน มีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มะพร้าว และพืชไร่ ฯลฯ

5.3 การพาณิชย์กรรมและบริการ

ในเขตเทศบาลตำบลตะลูนันมีการพาณิชย์กรรมและบริการ จำแนกได้ดังนี้

5.3.1 สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

ก. สถานีบริการน้ำมัน	3 แห่ง
ข. ตลาดสด	1 แห่ง
ค. ร้านค้าทั่วไป	52 แห่ง

5.3.2 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

ก. ท่าเทียบเรือ (เอกชน)	7 แห่ง
ข. โรงฆ่าสัตว์	1 แห่ง

5.3.3 สถานประกอบการด้านบริการ

ก. ธนาคาร	3 แห่ง
ข. บังกะโล	4 แห่ง จำนวนห้องพักรวม 26 ห้อง (เทศบาลและเอกชน)

ค. สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข 45 แห่ง

5.4 การอุตสาหกรรม

การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตะลุงส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น การทำเรือประมง โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงสีข้าวขนาดเล็ก ตู้ซ่อมรถยนต์-รถจักรยานยนต์ หรือการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น โรงงานผลิตน้ำบูดู ปลาเค็ม กะปิ ข้าวเกรียบ ลูกหยีกวน ปลากระตัก ฯลฯ

5.5 การปศุสัตว์

การปศุสัตว์ที่มีการเลี้ยงในเขตเทศบาลตำบลตะลุง ได้แก่ เป็ด ไก่ โค แพะ และ นกเขา ส่วนใหญ่เลี้ยงกันตามบ้านเรือน ประชาชนส่วนน้อยที่เลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่

5.6 การประมง

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลตะลุงประกอบอาชีพประมงน้ำเค็ม เนื่องจากเขตเทศบาลตำบลตะลุงมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลและบางส่วนก็ทำประมงน้ำจืดเป็นอาชีพเสริม ได้แก่ การเลี้ยงปลาในกระชัง คือ การเลี้ยงปลากะพงและปลาทับทิม

6. ด้านการสาธารณสุข

ในเขตเทศบาลตำบลตะลุงมีโรงพยาบาลในเขตพื้นที่ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข-รัฐบาลจำนวน 1 แห่ง (เตียงคนไข้จำนวน 60 เตียง) มีศูนย์บริการสาธารณสุขจำนวน 1 แห่ง และคลินิกเอกชนจำนวน 3 แห่ง โดยมีบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่งทุกสังกัดในเขตเทศบาล ดังนี้

- แพทย์	จำนวน 5 คน
- พยาบาล	จำนวน 66 คน
- ทันตแพทย์	จำนวน 3 คน
- เภสัชกร	จำนวน 4 คน
- เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน	จำนวน 3 คน
- อสม.	จำนวน 96 คน

เทศบาลตำบลยะหริ่ง

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลยะหริ่งได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลยะหริ่งเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่ว่าการอำเภอยะหริ่งห่างจากตัวจังหวัดปัตตานีไปทางทิศตะวันออก

ประมาณ 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 (เดิม) มีพื้นที่ประมาณ 1.42 ตารางกิโลเมตร

2. เขตการปกครอง

มีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 2 หมู่บ้าน คือ ม. 1 บ้านยามู และม. 2 บ้าน
ภูมิ

3. ประชากรและครัวเรือน

ก) บ้านเรือน	จำนวน 1,462 หลัง
ข) ประชากร	จำนวน 5,986 คน
ชาย	จำนวน 3,070 คน
หญิง	จำนวน 2,916 คน

4. การศาสนา

ก) วัด	จำนวน 3 แห่ง
ข) มัสยิด	จำนวน 2 แห่ง

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 การคมนาคม/ขนส่ง

มีเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบก ดังนี้

- ก. ทางหลวงแผ่นดิน สายปัตตานี-นราธิวาส
- ข. ทางหลวงชนบท สายยามู-ม่วงหวาน
- ค. ถนนภายในเขตเทศบาล จำนวน 15 สาย รวมความยาวประมาณ 8.15

กิโลเมตร

5.2 การจราจร

การจราจรภายในเขตเทศบาลสามารถสัญจรไปมาได้สะดวก โดยมีเส้นทางหลักและมีการจราจรที่คับคั่งจำนวน 1 สาย คือ ถนนรามโกมุท

6. ด้านเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตรกรรม

เนื่องจากพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยทำให้ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนน้อย โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ข้าว มะพร้าว

6.2 การอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนซึ่งมีขนาดเล็ก โดยไม่มีโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการประกอบการ

6.3 การพาณิชย์กรรม

โดยทั่วไปจะมีลักษณะกระจายอยู่ในชุมชน โดยมีลักษณะเป็นร้านค้าขายย่อย ประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งจะมีความหนาแน่นบริเวณทั้งสองฝั่งถนนรามโกมุทและบริเวณ ตลาดสด มีธนาคารจำนวน 1 แห่ง คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์จำนวน 1 แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรอำเภอยะหริ่ง จำกัด

6.4 การบริการ

มีการบริการในลักษณะร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านตัดผมและเสริมสวย ร้านซ่อมรถ โดยไม่มีโรงแรมที่พักและสถานเริงรมย์ มีสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวน 1 แห่ง สถานบริการล้างอัดฉีดจำนวน 1 แห่ง

6.5 การปศุสัตว์

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการประกอบอาชีพทางปศุสัตว์ แต่มีการเลี้ยงไว้เพื่อ บริโภคในครัวเรือน โดยมีสัตว์เลี้ยงที่สำคัญ ได้แก่ แพะ แกะ เป็ด ไก่ เป็นต้น

6.6 การประมง

ส่วนใหญ่เป็นการทำประมงชายฝั่ง โดยเฉพาะการเลี้ยงปลากะพงในกระชัง และการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ (เทศบาลตำบลยะหริ่ง, 2554 : 2-6)

7. ด้านการสาธารณสุข

ก) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอยะหริ่ง	จำนวน 1 แห่ง
ข) ร้านขายยา	จำนวน 1 แห่ง
ค) คลินิก	จำนวน 1 แห่ง

เทศบาลตำบลตันหยง

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลตันหยงเคยเป็นเมืองที่เจริญมากในอดีตเป็นเมืองท่าเทียบเรือที่สำคัญเป็นศูนย์กลางการค้าขายเมื่อการคมนาคมได้เปลี่ยนแปลงจากทางน้ำเป็นทางบก การค้าขาย จึงได้ถดถอยลงไปด้วย และได้จัดตั้งเป็นสุขาภิบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 ได้รับการเปลี่ยนแปลง ฐานะเป็นเทศบาลตำบลตันหยงเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติ การเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

2. เขตการปกครองและบริหาร

ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลมะนังยง เกือบทั้งหมด และหมู่ที่ 1 (บางส่วน) ของ ตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยสำนักงานเทศบาลตำบลตันหยง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 2 ตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

3. ชุมชนในเขตเทศบาล

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลตันหยง ประกอบด้วย 4 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนอาโห
2. ชุมชนตลาด
3. ชุมชนชะเออะ
4. ชุมชนมะขามหวาน

4. ประชากรและศาสนา

เทศบาลตำบลตันหยงมีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,487 คน เป็นเพศชายจำนวน 1,191 คน และเพศหญิงจำนวน 1,296 คน มีครัวเรือนจำนวน 580 หลังคาเรือน

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลตันหยงนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 99.9 และนับถือศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.1

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่ง

เส้นทางคมนาคมหลักที่ใช้สัญจรเข้าสู่เทศบาลตำบลตันหยง ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินสาย 42 (ถนนเพชรเกษม) สายปัตตานี-นราธิวาส ผ่านกลางเขตเทศบาล นอกจากนี้ยังมีถนนสายหลักในเขตเทศบาลอีก 6 สาย และซอยต่างๆ หลายซอย ใช้เวลาประมาณ 25 นาทีในการเดินทางเข้าถึงตัวจังหวัดปัตตานี

6. ด้านเศรษฐกิจ

6.1 โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

ประชากรจะร่วมกันตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่นบริเวณตลาดนัดตันหยงซึ่งเป็นชุมชนเก่าดั้งเดิม สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลตำบลตันหยงขึ้นอยู่กับการค้าขาย ตัดเย็บและเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีร้านค้าต่างๆ ดังนี้

- ร้านค้าสินค้าอุปโภคบริโภคและจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด จำนวน 19 ร้าน
 - ร้านรับซ่อมรถยนต์ จำนวน 6 ร้าน
 - ร้านวัสดุก่อสร้าง จำนวน 2 ร้าน

- ร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 3 ร้าน
- ตู้จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 2 ตู้
- ร้านขายอาหาร จำนวน 10 ร้าน
- ร้านรับซ่อมมะพร้าว จำนวน 1 ร้าน

รายได้ต่อหัวประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 23,000 บาท/คน/ปี

6.2 การเกษตรกรรม

ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ข้าว การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นลักษณะทำนาปี

6.3 การอุตสาหกรรม

ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีเพียงอุตสาหกรรมครัวเรือนขนาดเล็กเกี่ยวกับการตัดเย็บ

6.4 การพาณิชย์กรรม

ประชากรในเขตเทศบาลประกอบอาชีพค้าขายเป็นลักษณะรายย่อยส่วนมากจะเป็นร้านค้าอุปโภค

7. ด้านการสาธารณสุข

ประชาชนส่วนใหญ่มีสุขภาพอนามัยที่ดี เทศบาลได้ร่วมมือกับสถานีนามัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งในเขตเทศบาลมีสถานีนามัยตำบลมะนังยง 1 แห่ง ประชาชนได้รับการบริการจากสถานีนามัยตำบลมะนังยงเนื่องจากอยู่ในเขตเทศบาล และไปใช้บริการของโรงพยาบาลยะหริ่งเนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากเทศบาลมากนักและไปมาได้สะดวก

8. ด้านความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สินและสวัสดิการ

การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สินและสวัสดิการของประชาชน เทศบาลได้ประสานกับสถานีตำรวจภูธร อำเภอยะหริ่ง ได้จัดสถานที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ประจำในเขตเทศบาลเพื่อสอดส่องดูแลอาชญากรรมและควบคุมขบวนการพาหนะให้ถูกกฎจราจร นอกจากนี้ได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ตามอาคารบ้านเรือน และเตรียมพร้อมด้านเครื่องมือ มีรถยนต์ดับเพลิง และจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมราษฎรในยามวิกาล ตลอดจนอบรมเจ้าหน้าที่ อปพร. และชาวบ้านให้มีความรู้การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้มีการประชุมชี้แจงและสาธิตการใช้สารเคมีและวิธีการดับเพลิงจากแก๊ส น้ำมัน และการป้องกันภัยอยู่เป็นประจำ และมีการดูแลการควบคุมการสร้างอาคารให้ปลอดภัย และควบคุมการจำหน่ายวัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสิ่งไวไฟต่างๆ ให้ปลอดภัย (เทศบาลตำบลตันหยง, 2554 : 2-8)

เทศบาลตำบลบางปู

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลบางปูตั้งอยู่ในตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลบางปูขึ้นเป็นเทศบาลตำบลบางปูเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของจังหวัดปัตตานี อยู่ห่างจากจังหวัดปัตตานีประมาณ 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4.90 ตารางกิโลเมตร

2. เขตการปกครอง

ในเขตเทศบาลตำบลบางปู ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน คือ

1. หมู่บ้านโต๊ะโสม ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 มี 2 ชุมชน ได้แก่
 - ชุมชนโต๊ะโสม
 - ชุมชนบือเงาะ
2. หมู่บ้านบาลาดูวอ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 มี 2 ชุมชน ได้แก่
 - ชุมชนบาลาดูวอ
 - ชุมชนบางปูสุเหร่า
3. หมู่บ้านบางปู ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 มี 4 ชุมชน ได้แก่
 - ชุมชนบางปูอานามัย
 - ชุมชนบางปูกือลือ
 - ชุมชนบางปูตือเงาะ
 - ชุมชนบางปูตือลือจือแร

3. ประชากรและศาสนา

เทศบาลตำบลบางปูมีจำนวนประชากรทั้งหมด 9,488 คน เป็นเพศชายจำนวน 4,673 คน และเพศหญิงจำนวน 4,815 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,844 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 99

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

มีถนนสายหลักตัดผ่านในเขตเทศบาล 2 สาย คือ ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 คลองแจะ - นราธิวาส และถนนทางหลวงแผ่นดินสายเอเชีย (สายเกาหลี) ซึ่งอยู่ห่างจาก

จังหวัดปัตตานีประมาณ 15 กิโลเมตร

5. ด้านเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการประมง ค้าขาย และรับจ้าง (เทศบาล
ตำบลบางปู, 2554 : 1-2)

ภาคผนวก 2

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ
ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ สติรปัญญา
ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก 3
เครื่องมือในการวิจัยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับความครอบคลุมของนิยามตัวแปร ความสอดคล้องของข้อความถามกับนิยามตัวแปรและการสื่อความหมายของข้อความถามเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยในที่นี้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอรทัย แก้วไทรอินทร์)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเขียนข้อความลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. การบริการทางสังคม

นิยามตัวแปร : สภาพของถนนเข้า-ออกในหมู่บ้าน ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับเส้นทางหลัก การมีแพทย์และพยาบาลให้บริการของโรงพยาบาล/สถานีนอมาัยในหมู่บ้านและการมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยของโรงพยาบาล/สถานีนอมาัยในหมู่บ้าน

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....
.....
.....

ความสอดคล้องของข้อความถามกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. สภาพของถนนเข้า-ออกในหมู่บ้านของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ใช้งานได้			
2. ข้าพเจ้าสามารถเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับเส้นทางหลักได้สะดวกและรวดเร็ว			
3. โรงพยาบาล/สถานีนอมาัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแพทย์และพยาบาลให้บริการอย่างทั่วถึง			
4. โรงพยาบาล/สถานีนอมาัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. สภาพของถนนเข้า-ออกในหมู่บ้านของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ใช้งานได้			
2. ข้าพเจ้าสามารถเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับเส้นทางหลักได้สะดวกและรวดเร็ว			
3. โรงพยาบาล/สถานอนามัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแพทย์และพยาบาลให้บริการอย่างทั่วถึง			
4. โรงพยาบาล/สถานอนามัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

2. ความเป็นเมือง

นิยามตัวแปร : สัดส่วนจำนวนประชากรต่อพื้นที่และระดับของความเป็นเมืองซึ่งสามารถสังเกตจากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม องค์กร บริษัทหรือร้านค้าต่างๆ ฯลฯ ในหมู่บ้าน

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีสัดส่วนจำนวนประชากรต่อพื้นที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น			

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
2. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีความเป็นเมืองอยู่ในระดับสูง เช่น มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม องค์กร บริษัทหรือร้านค้าต่าง ๆ ฯลฯ มากมายเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีส่วนจำนวนประชากรต่อพื้นที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น			
2. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีความเป็นเมืองอยู่ในระดับสูง เช่น มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม องค์กร บริษัทหรือร้านค้าต่าง ๆ ฯลฯ มากมายเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

3. สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

นิยามตัวแปร : ความถี่และแนวโน้มความรุนแรงของเหตุการณ์ความไม่สงบ ความสามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบของเจ้าหน้าที่รัฐและความจำเป็นในการมีเจ้าหน้าที่รัฐมารักษาความปลอดภัย

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง			
2. เหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ			
3. เจ้าหน้าที่รัฐสามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของข้าพเจ้าได้			
4. หมู่บ้านของข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่รัฐมารักษาความปลอดภัย			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง			
2. เหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ			
3. เจ้าหน้าที่รัฐสามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของข้าพเจ้าได้			
4. หมู่บ้านของข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่รัฐมารักษาความปลอดภัย			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

นิยามตัวแปร : ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ความรู้สึกถึงความเสี่ยงในอันตราย ความจำเป็นในการกลับเข้าบ้านก่อนค่ำ ความถี่ของทรัพย์สินที่เสียหายและการมีเจ้าหน้าที่รัฐคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....

.....

.....

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้าสามารถดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้อย่างปกติ			
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความเสี่ยงในอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน			
3. ข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านในหมู่บ้านจำเป็นต้องรีบกลับเข้าบ้านก่อนค่ำอยู่เสมอ			
4. ทรัพย์สินของข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านเสียหายอยู่เป็นประจำ			
5. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเจ้าหน้าที่รัฐคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างทั่วถึง			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้าสามารถดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้อย่างปกติ			
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความเสี่ยงในอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน			
3. ข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านในหมู่บ้านจำเป็นต้องรีบกลับเข้าบ้านก่อนค่ำอยู่เสมอ			
4. ทรัพย์สินของข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านเสียหายอยู่เป็นประจำ			
5. หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเจ้าหน้าที่รัฐคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างทั่วถึง			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

5. โอกาสในการทำงาน

นิยามตัวแปร : ความรู้และความสามารถในการทำงาน การไม่มีอุปสรรคในการไปทำงานในพื้นที่อื่น ความคาดหวังในการมีแหล่งงานทำในพื้นที่อื่นและการไม่มีอุปสรรคในเรื่องครอบครัว รวมทั้งความคาดหวังในการมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....

.....

.....

ความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้ามีความรู้และความสามารถในการทำงานหลายอย่างตรงกับแหล่งงานที่พื้นที่อื่นเปิดรับสมัคร			
2. อาชีพของข้าพเจ้าที่ทำอยู่ในขณะนี้ไม่มีอุปสรรคใดหากจะอพยพไปพื้นที่อื่น			
3. ข้าพเจ้าเชื่อว่าพื้นที่อื่นมีแหล่งงานให้ข้าพเจ้าเลือกทำได้ไม่ยาก			
4. ข้าพเจ้าไม่มีอุปสรรคในเรื่องครอบครัวหากจะอพยพไปทำงานพื้นที่อื่น			
5. ถ้าข้าพเจ้าอพยพไปอยู่พื้นที่อื่นเชื่อว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น			

การสื่อความหมายของข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้ามีความรู้และความสามารถในการทำงานหลายอย่างตรงกับแหล่งงานที่พื้นที่อื่นเปิดรับสมัคร			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
2. อาชีพของข้าพเจ้าที่ทำอยู่ในขณะนี้ไม่มีอุปสรรคใด หากจะอพยพไปพื้นที่อื่น			
3. ข้าพเจ้าเชื่อว่าพื้นที่อื่นมีแหล่งงานให้ข้าพเจ้าเลือกทำ ได้ไม่ยาก			
4. ข้าพเจ้าไม่มีอุปสรรคในเรื่องครอบครัวหากจะอพยพ ไปทำงานพื้นที่อื่น			
5. ถ้าข้าพเจ้าอพยพไปอยู่พื้นที่อื่นเชื่อว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

6. การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

นิยามตัวแปร : การมีญาติพี่น้องและเพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ในพื้นที่อื่นและ
 ความสามารถช่วยเหลือด้านที่พักและการทำงาน/การทำมาหากินของญาติพี่น้องและเพื่อนในพื้นที่
 อื่น

ความครอบคลุมของนิยามตัวแปร

.....

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้ามีญาติพี่น้องและเพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ใน พื้นที่อื่น			
2. ญาติพี่น้องและเพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือ ด้านที่พักได้ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะอพยพออกจากหมู่บ้าน			

ความสอดคล้องของข้อความกับนิยามตัวแปร	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
3. ญาติพี่น้องและเพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือ ด้านการทำงาน/การทำมาหากินได้ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะ อพยพออกจากหมู่บ้าน			

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. ข้าพเจ้ามีญาติพี่น้องและเพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ใน พื้นที่อื่น			
2. ญาติพี่น้องและเพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือ ด้านที่พักได้ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะอพยพออกจากหมู่บ้าน			
3. ญาติพี่น้องและเพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือ ด้านการทำงาน/การทำมาหากินได้ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะ อพยพออกจากหมู่บ้าน			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเขียนข้อความลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การสื่อความหมายของข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	1 น้อย	2 ปานกลาง	3 มาก
1. บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าคิดจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้			
2. ข้าพเจ้าปรึกษากับสมาชิกในครัวเรือนเรื่องการจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่บ่อยครั้ง			
3. ข้าพเจ้าเคยคิดหาสถานที่อยู่แห่งใหม่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้			
4. มีความเป็นไปได้มากที่ข้าพเจ้าจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้			

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก 4
ผลการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

การตรวจพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ								
ข้อที่	คะแนนความสอดคล้องของ ข้อความกับนิยามตัวแปร			คะแนน รวม	คะแนนการสื่อความหมาย ของข้อความรายข้อ			คะแนน รวม
	รายข้อ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1.	3	3	1	7	3	3	1	7
2.	3	3	2	8	3	3	2	8
3.	3	3	2	8	3	3	2	8
4.	3	3	2	8	3	3	2	8
5.	-	-	3	3	-	-	3	3
6.	3	-	2	5	3	-	2	5
7.	3	3	3	9	3	3	3	9
8.	3	3	3	9	3	3	3	9
9.	3	3	3	9	3	3	3	9
10.	3	3	2	8	3	3	2	8
11.	3	3	3	9	3	3	3	9
12.	3	3	3	9	3	3	3	9
13.	3	3	1	7	3	3	1	7
14.	3	3	1	7	3	3	1	7
15.	3	3	2	8	3	3	2	8
16.	3	2	2	7	3	2	2	7
17.	3	2	2	7	3	2	2	7
18.	3	3	3	9	3	3	3	9
19.	3	3	3	9	3	3	3	9
20.	3	3	2	8	3	3	2	8
21.	3	3	3	9	3	3	3	9
22.	3	3	2	8	3	3	2	8
23.	3	3	3	9	3	3	3	9

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ข้อที่	การตรวจพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ			คะแนนรวม
	คะแนนการสื่อความหมายของข้อความรายข้อ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1.	3	1	3	7
2.	1	1	2	4
3.	3	1	2	6
4.	3	3	3	9

ภาคผนวก 5
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
 - ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
 - ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี
2. กรุณาตอบคำถามด้วยความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
3. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เท่านั้น
4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับและนำผลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางสาวอรทัย แก้วไทรอินทร์)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ศาสนา

1. พุทธ 2. อิสลาม
 3. คริสต์ 4. อื่นๆ (ระบุ)

4. สถานภาพสมรส

1. โสด 2. สมรส
 3. แยกกันอยู่ 4. หย่าร้าง/หม้าย

5. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 5. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 6. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 7. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
 8. อื่นๆ (ระบุ)

6. อาชีพ

1. เกษตรกร 2. ประมง
 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 4. พนักงานบริษัทเอกชน
 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 6. รับจ้าง
 7. อื่นๆ (ระบุ)

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

8. รายได้

รายได้จากอาชีพหลักของท่าน เดือนละ.....บาท

รายได้จากอาชีพเสริมของท่าน เดือนละ.....บาท

รวม.....บาท

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 2 = ไม่เห็นด้วย , 3 = ไม่แน่ใจ

4 = เห็นด้วย , 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1.	สภาพของถนนเข้า-ออกในหมู่บ้านของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ใช้งานได้					
2.	ข้าพเจ้าสามารถเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับเส้นทางหลักได้สะดวกและรวดเร็ว					
3.	โรงพยาบาล/สถานอนามัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแพทย์และพยาบาลให้บริการอย่างทั่วถึง					
4.	โรงพยาบาล/สถานอนามัยในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย					
5.	หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีความเป็นเมืองอยู่ในระดับสูง					
6.	หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีโรงงานอุตสาหกรรม องค์กร บริษัท ร้านค้าต่างๆ มากมายจึงเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร					
7.	หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
8.	เหตุการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้านของข้าพเจ้ามีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ					
9.	เจ้าหน้าที่รัฐสามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของข้าพเจ้าได้					

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 2 = ไม่เห็นด้วย , 3 = ไม่แน่ใจ
4 = เห็นด้วย , 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
10.	หมู่บ้านของข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่รัฐรักษาความปลอดภัย					
11.	ข้าพเจ้าสามารถดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้อย่างปกติ					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความเสี่ยงในอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน					
13.	ข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านในหมู่บ้านจำเป็นต้องรีบกลับเข้าบ้านก่อนค่ำ					
14.	ทรัพย์สินของข้าพเจ้าและเพื่อนบ้านเสียหาย					
15.	หมู่บ้านของข้าพเจ้ามีเจ้าหน้าที่รัฐคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
16.	ข้าพเจ้ามีความรู้และความสามารถในการทำงานตรงกับแหล่งงานที่พื้นที่อื่นเปิดรับสมัคร					
17.	อาชีพของข้าพเจ้าที่ทำอยู่ในขณะนี้ไม่มีอุปสรรคใดหากจะอพยพไปทำงานพื้นที่อื่น					
18.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าพื้นที่อื่นมีแหล่งงานให้ข้าพเจ้าเลือกทำได้					
19.	ข้าพเจ้าไม่มีอุปสรรคในเรื่องครอบครัวหากจะอพยพไปทำงานพื้นที่อื่น					
20.	ถ้าข้าพเจ้าอพยพไปอยู่พื้นที่อื่นเชื่อว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น					
21.	ข้าพเจ้ามีญาติพี่น้อง เพื่อนที่สามารถพึ่งพาได้ในพื้นที่อื่น					
22.	ญาติพี่น้อง เพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือด้านที่พักได้ ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะอพยพออกจากพื้นที่ปัจจุบัน					
23.	ญาติพี่น้อง เพื่อนในพื้นที่อื่นสามารถช่วยเหลือด้านการทำงาน/การทำมาหากินได้ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจจะอพยพออกจากพื้นที่ปัจจุบัน					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 2 = ไม่เห็นด้วย , 3 = ไม่แน่ใจ

4 = เห็นด้วย , 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1.	ข้าพเจ้าตั้งใจหาสถานที่อยู่แห่งใหม่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่บ่อยครั้ง					
2.	มีความเป็นไปได้มากที่ข้าพเจ้าจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้					
3.	ปัจจุบันข้าพเจ้าและสมาชิกในครัวเรือนมีความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อความในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. นอกเหนือจากปัจจัยข้างต้น ท่านคิดว่ายังมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก 6
ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็นผลการทดสอบความเชื่อมั่นในภาพรวมและผลการทดสอบความเชื่อมั่นที่ตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการทดสอบความเชื่อมั่นในภาพรวม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.1	68.4076	184.5974	.3117	.8978
V2.2	68.2911	184.5013	.3332	.8972
V2.3	68.4835	184.4433	.3205	.8975
V2.4	68.5671	183.7284	.3466	.8970
V2.5	68.6810	184.2939	.2868	.8987
V2.6	69.0861	186.2565	.2100	.9008
V2.7	68.5823	179.1068	.5436	.8927
V2.8	68.2810	182.3751	.4610	.8946
V2.9	68.5519	178.3444	.5298	.8929
V2.10	69.1443	174.8294	.5161	.8933
V2.11	68.3899	184.8933	.3078	.8978
V2.12	68.2025	184.0096	.4149	.8955
V2.13	68.5924	178.0644	.4848	.8940
V2.14	68.9392	178.0268	.5642	.8922
V2.15	67.9696	184.0498	.3871	.8960

(ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.16	68.8203	173.0615	.6622	.8894
V2.17	68.9241	171.9485	.6575	.8894
V2.18	68.9595	170.9273	.6904	.8885
V2.19	69.0000	171.3503	.6564	.8893
V2.20	68.9899	172.0557	.6524	.8895
V2.21	69.0253	171.1719	.6622	.8892
V2.22	68.9671	170.8898	.6718	.8889
V2.23	68.9671	171.3060	.6696	.8890

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 23

Alpha = .8978

2. ผลการทดสอบความเชื่อมั่นที่ละตัวแปร

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นที่ละตัวแปร ได้แก่ การบริการทางสังคม ความเป็นเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โอกาสในการทำงาน และการมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การบริการทางสังคม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.1	10.0886	6.9794	.7761	.8715
V2.2	9.9722	7.1337	.7900	.8668

(ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.3	10.1646	6.8282	.8227	.8542
V2.4	10.2481	7.2327	.7215	.8913

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 4

Alpha = .9002

2.2 ความเป็นเมือง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.5	2.7241	1.3120	.6790	.
V2.6	3.1291	1.2244	.6790	.

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 2

Alpha = .8085

2.3 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.7	9.4532	6.3347	.6760	.6646

(ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.8	9.1519	7.3779	.5036	.7502
V2.9	9.4228	6.1990	.6354	.6808
V2.10	10.0152	5.6901	.5204	.7630

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 4

Alpha = .7699

2.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.11	11.5333	3.2230	.7065	.7504
V2.12	12.0667	3.7885	.6982	.7549
V2.13	12.0333	4.3092	.4691	.8173
V2.14	11.8333	4.2126	.4993	.8098
V2.15	12.1333	3.7057	.6848	.7568

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 5

Alpha = .8163

2.5 โอกาสในการทำงาน

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.16	11.3671	19.4563	.6950	.9303
V2.17	11.4709	17.9351	.8173	.9078
V2.18	11.5063	17.4130	.8791	.8955
V2.19	11.5468	17.4667	.8425	.9028
V2.20	11.5367	18.0209	.8047	.9103

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 5

Alpha = .9265

2.6 การมีเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนในแหล่งปลายทาง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V2.21	5.6861	5.8251	.6727	.7603
V2.22	5.6278	5.6505	.7041	.7484
V2.23	5.6278	5.8383	.6945	.7501

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 3

Alpha = .7512

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจจะอพยพออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดปัตตานี

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวมในส่วนที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V3.1	4.8734	6.1464	.9462	.9493
V3.2	4.8759	5.9211	.9329	.9590
V3.3	4.9038	6.1024	.9301	.9605

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 3

Alpha = .9704

หมายเหตุ : รายละเอียดข้อคำถามดูในภาคผนวก 5 แบบสอบถามการวิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวอรทัย แก้วไทรอินทร์	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	4910520510	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2548